

Официален вестник С 347

на Европейския съюз

Издание
на български език

Информация и известия

Година 53

18 декември 2010 г.

Известие №	Съдържание	Страница
I Резолуции, препоръки и становища		
СТАНОВИЩА		
Европейски икономически и социален комитет		
460-а пленарна сесия от 17 и 18 февруари 2010 г.		
2010/C 347/01	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съответствие между уменията и променящите се нужди на индустрията и услугите — принос на евентуално създаване на европейско равнище на секторни съвети по заетостта и уменията“ (проучвателно становище)	1
2010/C 347/02	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Лисабонската програма и вътрешния пазар“ (становище по собствена инициатива)	8
2010/C 347/03	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Интеграцията и социалната програма“ (становище по собствена инициатива)	19
2010/C 347/04	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Въздействие на споразуменията за икономическо партньорство върху най-отдалечените региони (Карибски басейн)“ (становище по собствена инициатива)	28
2010/C 347/05	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Бъдеща стратегия за европейския млечен сектор за периода 2010—2015 г. и след това“ (становище по собствена инициатива)	34
2010/C 347/06	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Земеделието в Евромед“ (включително значението на женския труд в земеделския сектор и ролята на кооперациите) (становище по собствена инициатива)	41
2010/C 347/07	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Насърчаване на социално-икономическите аспекти на отношенията между ЕС и Латинска Америка“ (становище по собствена инициатива)	48
2010/C 347/08	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Отношенията между Европейския съюз и Мароко“ (становище по собствена инициатива)	55

BG

Цена: 4 EUR

(Продължава на вътрешната корица)

III Подготвителни актове

Европейски икономически и социален комитет**460-а пленарна сесия от 17 и 18 февруари 2010 г.**

2010/C 347/09	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за регламент на Европейския парламент и Съвета относно пускането на пазара и употребата на биоциди“ COM(2009) 267 окончателен — 2009/0076 (COD)	62
2010/C 347/10	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно транспортируемите оборудване под налягане“ COM(2009) 482 окончателен — 2009/0131 (COD)	68
2010/C 347/11	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за регламент на Съвета относно административното сътрудничество и борбата с измамите в областта на данъка върху добавената стойност (преработен)“ COM(2009) 427 окончателен — 2009/0118 (CNS)	73
2010/C 347/12	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2003/71/ЕО относно проспекта, който следва да се публикува, когато публично се предлагат ценни книжа или когато се допускат ценни книжа до търгуване, и за изменение на Директива 2004/109/ЕО относно хармонизиране изискванията за прозрачност по отношение на информацията за издателите, чиито ценни книжа са допуснати за търгуване на регулиран пазар“ COM (2009) 491 окончателен — 2009/0132 (COD)	79
2010/C 347/13	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Съвета и Европейския парламент — Преглед на политиката по околната среда за 2008 г.“ COM(2009) 304 окончателен	84

I

(Резолюции, препоръки и становища)

СТАНОВИЩА

ЕВРОПЕЙСКИ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

460-а ПЛЕНАРНА СЕСИЯ ОТ 17 И 18 ФЕВРУАРИ 2010 Г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съответствие между уменията и променящите се нужди на индустрията и услугите — принос на евентуално създаване на европейско равнище на секторни съвети по заетостта и уменията“

(проучвателно становище)

(2010/C 347/01)

Докладчик: г-н KRZAKLEWSKI

Съдокладчик: г-н SZÜCS

В писмото си от 29 юни 2009 г. и в съответствие с член 262 от Договора за създаване на Европейската общност, г-жа Margot Wallström, заместник-председател на Европейската комисия, поиска от ЕИСК да изготви проучвателно становище относно:

„Съответствие между уменията и променящите се нужди на индустрията и услугите – принос на евентуално създаване на европейско равнище на секторни съвети по заетостта и уменията“.

Консултативната комисия по индустриални промени, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 4 февруари 2010 г.

На 460-ата си пленарна сесия, проведена на 17 и 18 февруари 2010 г. (заседание от 17 февруари), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 149 гласа „за“, 6 гласа „против“ и 5 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 Европейският икономически и социален комитет прояви голям интерес към подробностите на идеята за създаване на европейско равнище на секторни съвети по заетостта и уменията. Според Комитета, подходящо организирани и управлявани **секторни съвети**, включващи различни участници, **следва да осигурят изключително важна подкрепа в процеса на управление на секторните промени** и по-специално да предвиждат развитието на ситуацията по отношение на заетостта и нуждите от умения и да **адаптират уменията към търсенето и предлагането**.

1.2 Комитетът изразява своето убеждение, че европейските секторни съвети (ЕСС) биха могли да подкрепят управлението на

секторните промени и да помогнат за постигане на целите на инициативата „Нови умения за нови работни места“, както и да бъдат от полза при вземането на решения във връзка със секторни промени на европейско равнище.

1.3 След като анализира предимствата и недостатъците, разглеждани в проучване на практическата приложимост на политическите възможности за различните формати на съветите, Комитетът е склонен да подкрепи идеята за секторни съвети, основани на европейския социален диалог. Секторните съвети биха могли да извлекат значителни ползи от контакта (съгласно принципа на сътрудничество) със структурите на европейския секторен социален диалог (ЕСД) и техните политически дейности.

1.4 Според Комитета дейностите на комитетите на европейския секторен социален диалог (КЕССД) биха могли да служат като оперативен модел за ЕСС.

1.4.1 Важно е обаче да се подчертае, че ЕСС могат да имат по-широк обхват по отношение на броя на включените в тях участници и по-независима роля от КЕССД, като се фокусират повече върху уменията и пазара на труда, отколкото върху социалния диалог.

1.4.2 Комитетът е убеден, че и секторите, които нямат структури за ЕСД, също следва да имат възможност за създаване на ЕСС. В този случай нов ЕСС може да послужи като основа за създаването на нов КЕССД.

1.5 Комитетът счита, че бъдещите ЕСС следва да развият тясно и редовно сътрудничество с националните си партньори. **Комитетът препоръчва ЕСС да подкрепят създаването на национални съвети в страните, в които понастоящем не съществуват такива, чрез предоставяне на съвети и примери за добри практики.**

1.6 Комитетът е убеден, че освен подкрепата за управлението на секторни промени, най-важните задачи, които новите ЕСС биха могли да извършват, са следните:

- анализ на количествените и качествените тенденции на пазара на труда в дадения сектор;
- отправяне на препоръки за попълване и преодоляване на пропуски от количествен и качествен характер на пазара на труда и изпълнение на програми и мерки за постигане на тази цел;
- подкрепа за сътрудничеството между предприятията и организациите, предоставящи ПОО ⁽¹⁾.

1.7 Комитетът счита, че за да могат ЕСС да функционират ефективно, е важно те:

- да представляват платформа, която следва да включва социалните партньори, институции и организации за образование и обучение, институции, организации и обществени власти, професионални сдружения и организации, предоставящи професионално образование и обучение (ПОО) и първоначално професионално образование и обучение (първоначално ПОО);
- да имат секторна насоченост, т.е. да се концентрират върху сектори в широкия смисъл на думата и да могат да се занимават с професионални дейности, които са специфични за отделните сектори;
- да отчитат динамичните промени в обхвата на секторите и създаването на нови сектори;
- да гарантират, че представителите на работодателите и работниците участват в управлението, както и, ако е целесъобразно, организаторите на обученията и политическите структури;

- да имат силно стратегическо партньорство, което означава изграждане на връзки със средни училища, институции, предлагачи услуги, свързани с професионално обучение за зрелостници, висши учебни заведения, предприятия, секторни съвети и регионални власти;
- да прилагат добри и продуктивни работни стратегии, като се фокусират върху реалната ситуация и неотложните нужди в промишлеността, като необходимостта от информация относно пазара на труда и начини за привличане и задържане на работници в сектора, и да отчитат потребностите на МСП;
- да отчитат преди всичко положението и изискванията на пазара на труда от европейска гледна точка;
- да насърчават развитието на подход, който да използва обща методология, основаваща се на задачите (резултатите), изпълнявани в предприятията, за да се създаде ясна контролна пътека от дейностите на работното място до завършения етап на обучение, образование и квалификация.

1.8 С оглед на засилване на въздействието на ЕСС върху секторните промени, Комитетът предлага тези съвети да обърнат внимание на непрекъснатото образование на всички равнища, по-специално на продължаващото професионално образование и обучение (продължавашо ПОО) – в съчетание с първоначално професионално образование и обучение (първоначално ПОО) – и всички други форми на развитие и признаване на уменията през целия живот.

1.9 Комитетът предлага да се обърне специално внимание на секторите, които разчитат особено силно на научното познание, по-специално във връзка с аспекти като „екологичната икономика“.

1.10 Създаването на секторни съвети според Комитета следва да се основава на постиженията на политическите процеси като **европейската квалификационна рамка (ЕКР)**, Европейската система за трансфер и натрупване на кредити (ECTS), Европейската система за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение (ECVET), Европейската референтна рамка за осигуряване на качество (EQARF) и Европас, и да допринася за по-нататъшното им развитие.

1.10.1 Като се използва за основа отвореният метод на координация, е важно да се премине към хармонизиране на политиката за продължавашо обучение.

1.11 Комитетът призовава планираните ЕСС да развият непрекъснато сътрудничество с европейските университети и висшите учебни заведения, което следва да създаде връзка между индустрията и академичните изследвания, свързани с обучението. В тази област Форумът за диалог между университетите и бизнеса показва ползите от сътрудничество за индустрията и сектора на висшето образование ⁽²⁾.

⁽¹⁾ ПОО – професионално образование и обучение.

⁽²⁾ Съобщение на Комисията „Ново партньорство за модернизиранието на университетите — Форум на ЕС за диалог между университетите и бизнеса“, COM(2009) 158 окончателен, 2 април 2009 г.

1.12 Като взема предвид **връзките между европейските секторни съвети**, от една страна, и **Европейския център за развитие на професионалното обучение (CEDEFOP) и Европейската фондация за подобряване на условията на живот и труд (Eurofound)**, от друга страна, Комитетът посочва, че структурната и информационна подкрепа за работата на секторните съвети от CEDEFOP и Eurofound следва да бъде отчетена при възлагането на задачите на тези институции. Това изисква допълнителни средства за ресурсно обезпечаване на тези фондации.

1.13 Комитетът би желал да подчертае особено силно препоръката, че секторните съвети както на европейско, така и на национално равнище следва да си сътрудничат и дори да създават връзки с **обсерваториите на заетостта и уменията** и техните национални и европейски мрежи. Това се отнася за онези съвети, чиято вътрешна структура не включва подобни обсерватории. Препоръчва се в държавите-членки, в които са създадени секторни съвети, да бъде оказана подкрепа за създаването на такива обсерватории и тяхното сътрудничество в мрежа с регионални обсерватории, където още не са изградени такива структури.

1.14 По отношение на **финансирането на процеса на изграждане на секторните съвети и тяхното действие** на европейско равнище, Комитетът смята, че ресурсите за тази цел трябва да бъдат заделени от началото на процеса на създаването им. Важно е също да се осигурят ресурси за подкрепа на съветите и развитие на обсерваториите на пазара на труда и уменията, които си сътрудничат с тях или са включени в тяхната структура.

1.14.1 Комитетът препоръчва на Комисията при подготовката на пилотния проект за ЕСС да обмисли идеята за сформирани на ограничен брой съвети на първо време, а не да ги създава веднага за двайсетина сектора. Това е свързано с бюджетни изисквания. Би било по-лесно да се осигури финансиране за създаването на 4-5 съвета годишно. Такава средносрочна финансова гаранция за проекта за ЕСС изглежда изключително важен въпрос.

1.15 ЕИСК **призовава за по-добро професионално управление** на иновациите в образованието. Подобряването на системите за образование и обучение в ЕС е изключително важно за повишаване на пригодността за заетост и намаляване на неравенството. Не може да се каже, че институционалните промени в образованието са в крак с потребностите на обществото. Институциите трябва да **отчитат необходимостта от тясна връзка между промените, иновациите, образованието и обучението**.

1.16 ЕИСК призовава за **реинтеграция на образованието и обучението в реалния живот**, като ги доближава както до обществените нужди, така и до навиците на новите поколения учачи.

2. Контекст на проучвателното становище

2.1 С писмо от 29 юни 2009 г. заместник-председателят на Европейската комисия г-жа Margot Wallström поиска от Европейския икономически и социален комитет да изготви проучвателно

становище относно *„Съответствие между уменията и променящите се нужди на индустрията и услугите – принос на евентуално създаване на европейско равнище на секторни съвети по заетостта и уменията“*.

2.1.1 В писмото се посочва настоящата криза и мерките, които могат да бъдат предприети на пазара на труда, за да се приспособи той към производствените нужди и да се въведе по-голямо социално управление на промените в сферата на услугите и промишлеността.

2.1.2 Според Комисията, за да се постигне тази цел, настоящите и бъдещите работници трябва да разполагат с уменията, от които се нуждаят предприятията, което ще им позволи да се приспособят към промените. Това беше предметът на неотдавна приетото съобщение на Комисията „Нови умения за нови работни места“ (COM(2008) 868 окончателен), което цели да набележи и оцени изискванията за умения в Европа за периода до 2020 г. и да развие в ЕС капацитет за по-добро предвиждане и адаптиране на уменията и работните места.

2.1.3 На 4 ноември 2009 г. Комитетът прие становище по това съобщение ⁽³⁾.

2.2 След публикуването на съобщението по искане на Комисията в момента се извършва проучване на приложимостта на създаването на европейско равнище на секторни съвети по заетостта и уменията. При подготовката на това становище на Комитета беше предоставен предварителният текст на това проучване ⁽⁴⁾.

3. Тенденции и иновации в образованието и обучението в Европейския съюз

а) *Необходимост от иновации в системите за придобиване на знания*

3.1 За да се разгърне изцяло потенциалът на европейската работна сила, трябва да се укрепи човешкият капитал. Това е важно от гледна точка на пригодността за заетост и работните места, капацитета за адаптиране към промените – по-специално в контекста на настоящата икономическа криза – както и за социалното сближаване.

3.2 Необходимостта на гражданите от по-голяма мобилност в Европа е важна цел, определена в Договора от Лисабон. За да могат работниците да разполагат с трансгранична и междусекторна мобилност, работодателите трябва да имат възможност да сравняват и търсят съответствие между това, което евентуалният новоназначен работник може да прави (резултати), и това, от което предприятието има нужда. Това е основният принцип, на който се основава искането на Комисията – *„Съответствие между уменията и нуждите на индустрията“*.

⁽³⁾ ОВ С 128, 18.5.2010 г., стр. 74.

⁽⁴⁾ „Проучване на приложимостта на изграждането на европейско равнище на секторни съвети по заетостта и уменията“, изготвено от ECORYS / KBA (2009 г.) по искане на Европейската комисия, ГД „Трудова заетост, социални въпроси и равни възможности“.

3.3 ЕСС, които предстои да бъдат учредени, следва да насърчават развитието на подход, който да използва обща методология, основаваща се на задачите (резултатите), изпълнявани в предприятията, за да се създаде ясна контролна пътека от дейностите на работното място до завършения етап на обучение, образование и квалификация.

3.4 ЕИСК **призовава за по-добро професионално управление** на иновациите в образованието. Подобряването на системите за образование и обучение в ЕС е изключително важно за повишаване на пригодността за заетост и намаляване на неравенството. Не може да се каже, че институционалните промени в образованието са в крак с потребностите на обществото. Институциите трябва да **отчитат необходимостта от тясна връзка между промените, иновациите, образованието и обучението.**

3.5 Иновациите в образованието имат важни връзки с информационното общество на знанието. Следва да се обмислят нови форми на придобиване на знание и обучаващите институции да им придадат по-голяма стойност. Нови методи на усвояване на знания, включително модели на сътрудничество, подкрепени от ИКТ, следва да улесняват **координацията между областите на учене през целия живот** – като обучение на възрастни, висше образование, училищно образование и самостоятелно учене – като по този начин се намалява институционалното разделение.

3.6 От стратегическа важност е да се **придава по-голямо значение на предишните знания и тяхното сертифициране**, особено за мотивиране на работниците да се възползват от възможностите за учене през целия живот. Системите за акредитация и професионалната квалификация следва да са все по-свързани с резултатите от ученето, а бюрократичните пречки следва да бъдат намалени.

3.7 Политиките следва да включват **самостоятелното и неформалното учене**, като признават, че ученето през целия живот се превръща в реалност, благодарение и на ученето чрез цифрови технологии и социални мрежи.

б) *Стремеж към по-засилено участие на заинтересованите страни*

3.8 Настоящият процес на глобализация, съпътстван от бързи технологични промени, поражда проблеми, свързани с недостига на умения в работната сила и необходимостта от по-добра интеграция на образование, обучение и работа. По-засиленото участие на заинтересованите страни в ученето през целия живот следва да допринася за по-добри условия за разработване, прилагане и оценка на иновации в учебните системи, за ефективно управление на променящото се портфолио от умения и компетенции. **Повишаването на знанията, осведомеността и участието на предприятията в този процес е задължително.**

3.9 Работодателите следва не само да приемат в по-голяма степен, че обучението на работната сила помага да се отговори на настоящите икономически изисквания, но и да подкрепят това обучение като средство за усъвършенстване на човешкия капитал в средносрочен и дългосрочен план.

3.10 Следва да се отдели повече внимание на ползите от **развитието на предприемаческия дух**. Свободното движение на работници и насърчаването на **мобилността на работната сила** следва да се признава в по-голяма степен като елемент за насърчаване на пазарите на труда. Необходима е повече и по-добра информация относно пазарите на труда, техните тенденции и нужди от умения, заедно с **по-добро ориентиране и помощни услуги** за търсещите работа лица.

в) *Образование и обучение, които са по-близо до реалния живот*

3.11 ЕИСК призовава за **реинтеграция на образованието и обучението в реалния живот**, като се доближават както до обществените нужди, така и до навиците на новите поколения учещи. Иновативните форми на образование следва да дават възможност за ефективни инвестиции в образование и да доближават възможностите за учене до предприятията.

3.12 Необходимо е изместване на вниманието от **курсово обучение към обучение, ориентирано към резултати от ученето и професионална квалификация.**

3.13 Работата и ученето все повече се припокриват в обществото на знанието. Ето защо следва да се насърчават всички форми на **учене на работното място. Повишаването на индивидуалната мотивация за учене**, както и ангажиментът на предприятията да мотивират работниците да учат следва да бъдат приоритет в това отношение.

4. Контекст на секторните и междусекторните съвети ⁽⁵⁾ на различни равнища

4.1 Целта на секторните и междусекторните ⁽⁶⁾ **съвети** е да се добие представа за вероятното развитие на ситуацията по отношение на потребностите от **заетост и умения**, за да може да се даде принос за оформянето на политиката. Работата на съветите може да бъде ограничена до анализ или да включва също адаптиране и изпълнение на политиката.

4.2 Тези съвети функционират организирано и непрекъснато и също така предлагат платформа за различните заинтересовани страни, които участват в управлението на съветите. Основните участници включват публични органи, институции и власти, социални партньори, образователни и учебителни организации и изследователски институти.

4.3 Секторните съвети могат да бъдат организирани на различни географски равнища. Тяхната цел е да изследват промените в търсенето на умения в дадена професия или индустриален сектор или на точно определена група от тях. В някои случаи националните секторни съвети могат да имат регионални браншове.

⁽⁵⁾ Въз основа на проучването на приложимостта (вж. бележка под линия 4).

⁽⁶⁾ Ако всички служители и всички предприятия в дадена област са обхванати от дейностите на съвета, той може да бъде описан като междусекторен.

4.3.1 Според Дъблинската фондация регионалното или секторното равнище е изключително важно за концепцията на съветите. Фондацията подчертава, че съветите на национално и европейско равнище следва да действат в съответствие с принципа на субсидиарност. За да се улесни комуникацията между органите, управляващи регионалните/секторните съвети, е важно да се положат усилия за използване на възможните синергии, например във връзка с мониторинга и академичните изследвания.

4.4 Някои съвети на национално равнище се занимават с първоначално професионално образование и обучение (първоначално ПОО), а други – с продължавашо професионално образование и обучение (продължавашо ПОО). В някои страни те могат да се занимават и с двете направления, което води до синергии и дава възможност за избягване на дублирания.

4.5 Съветите, анализирани в проучването на приложимостта, имат същата обща цел: да подобрят баланса на пазара на труда между търсене и предлагане в количествено (работни места) и качествено (умения и компетентности) отношение. Има обаче и разлики в начина, по който се постига тази обща цел, както и между съветите, които се съсредоточават върху първоначалното ПОО, от една страна, и тези, които се занимават с продължавашо ППО, от друга страна (това се отнася за страни, в които обучението е разделено на първоначално ПОО и продължавашо ПОО).

4.6 В повечето държави-членки основната цел на **националните** междусекторни **съвети** е определянето, количественият анализ и предвиждането на дългосрочните тенденции на пазара на труда и отправянето на предложения за действие в отговор на възникващите тенденции.

4.7 В много случаи **междусекторните съвети** се съсредоточават не само върху количествени, но и върху качествени въпроси. Членовете на подобни съвети, например на датския Консултативен комитет за образование и обучение, съветват министъра на образованието, въз основа на тенденциите на пазара на труда, не само по въпроси, свързани с определянето на нови умения и сливането или премахването на съществуващи квалификации, но и по общи аспекти на професионалното образование, като координацията на програмите за обучение.

4.8 В някои страни регионалните междусекторни съвети имат същите цели като националните. Те дават на научноизследователските институти регионални данни, които им позволяват да преценят колко работни места и какви умения ще са нужни в бъдеще. Интересно е да се отбележи, че някои регионални междусекторни съвети полагат максимални усилия да постигнат съответствие между бъдещите потребности от качествени умения и настоящите количествени данни за броя на младите хора, започващи първоначално ПОО.

4.9 Основната цел на националните секторни съвети, занимаващи се с първоначално ПОО, е да гарантират, че новите работници, навлизащи на пазара на труда, разполагат с необходимите основни умения.

4.10 Основната цел на националните секторни съвети, които се занимават с продължавашо професионално обучение, е да повишат равнището на умения на хората, които вече са на пазара на

труда. За тази цел съветите определят потребностите от обучение на работниците и предлагат собствено обучение или финансират курсове, водени от външни организации.

4.11 Националните или регионалните съвети се различават по **задачите**, които изпълняват. По-долу са дадени примери на задачи, извършвани от секторните и междусекторните съвети:

- анализиране на количествените тенденции на пазара на труда;
- анализиране на качествените тенденции на пазара на труда;
- предлагане на политика в отговор на недостиг от количествен характер;
- предлагане на политика в отговор на слабости от качествен характер;
- предложение за актуализиране на процеса на придобиване на квалификации и сертифициране;
- насърчаване на сътрудничеството между предприятия и организации, предоставящи ПОО;
- изпълнение на (количествени и качествени) програми и дейности в отговор на установени слабости.

4.11.1 Само малка част от секторните съвети в държавите-членки изпълняват всички тези задачи. На практика всички секторни и междусекторни съвети извършват анализ на количествените и качествените тенденции на пазара на труда. Значително по-малък брой секторни и междусекторни съвети изготвят и предложения за политики. Повечето от тях извършват или възлагат изследвания.

4.11.2 Много по-разпространено е съветите да анализират качествените тенденции на пазара на труда, да изготвят предложения за политики, например политики, насочени към разработване на примерни учебни програми за професионално обучение, и да очертават начини за преодоляване на слабости от качествен характер. Много съвети участват в подкрепа за сътрудничество между предприятия и организации, предоставящи ПОО.

4.11.3 Някои национални съвети изпълняват програми и дейности, насочени към намаляване на недостига на умения на пазара на труда. Регионалните междусекторни съвети в новите държави-членки по-специално формулират предложения за политики с цел коригиране на слабости от качествен характер.

4.12 Използваните от различните съвети средства са съобразени до голяма степен с техните цели и задачи. Данните за количествените и качествените тенденции на пазара на труда са особено важни за съветите. Общата тенденция е тези данни да се събират и анализират от външни организации, с изключение на случаите, при които структурата на съвета включва, например, обсерватория на пазара на труда.

4.12.1 Следва да се направи разграничение между събирането и анализа на данни за пазара на труда, от една страна, и вземането на политически решения относно реакцията на тенденции на пазара на труда, от друга страна.

4.13 Управителните съвети на секторните съвети, които функционират понастоящем в ЕС и на други места, включват представители на работодателите (обикновено в управленска роля), на работниците, а в някои случаи и представители на обучаващите организации и правителството (а при регионалните съвети – местните власти). Създаваните съвети са или малки (с оглед на улесняване на процеса на вземане на решения), или доста големи, с оглед на постигане на максимална представителност. По правило членовете на управителния съвет трябва да идват от индустриалните среди и да се ползват с висок авторитет и доверие в сектора.

4.13.1 При оценка на управлението на съветите се подчертава, че дневният ред на съвета не би следвало да включва въпроси, свързани с трудовоправните отношения, които влизат в ресора на комитетите за секторен диалог. В същото време, поемайки много от останалите съществени въпроси за работодателите и работниците, със своите дейности съветът спомага за намаляване на напрежението, породено в социалния диалог.

4.13.2 Секторните съвети често си сътрудничат в рамките на определена организация. В Канада тази роля се изпълнява от Съюза на секторните съвети, в който се обменят информация и инструменти и се планират съвместни процедури, например по отношение на разработване на национални професионални стандарти.

5. Подробни бележки

Обсерватории на пазара на труда като важна основа за ефективно функциониране на секторните съвети

5.1 В държавите-членки функционират различни обсерватории на пазара на труда на национално, секторно и регионално равнище. Понякога структурите на обсерваториите функционират в рамките на съществуващите съвети за заетостта или са познати под друго име.

5.1.1 Тези обсерватории:

- следят тенденциите и политиките на пазара на труда;
- събират, анализират и тълкуват данните;
- предават данните на потребителите в съответствие с техните потребности.

5.1.2 Обвързването на тези обсерватории в национални и международни мрежи е изключително важно. Обсерваториите не могат да работят изолирано една от друга на европейския и световния пазар, които се характеризират с гъвкавост.

5.1.3 Всяка обсерватория, като прогнозен инструмент за по-ефективно предвиждане на промените на пазара на труда, ще се развива и ще добие по-голямо значение, ако поддържа редовен и систематичен контакт с другите обсерватории, докато се концентрира върху собствените си цели.

5.2 Задачата на обсерваториите на заетостта и уменията е да предоставят стратегическа информация на различните участници в промените. Освен социалните партньори и правителствените органи, те включват малките и средните предприятия, обучаващите институции, местните власти, службите за заетост и за подкрепа на предприятията.

5.3 Дейностите на обсерваторията на пазара на труда би трябвало да включват:

- определяне на приоритетите за обучение и осигуряване на по-ефективно взаимодействие между развитието на умения и създаването на работни места;
- следене на промените и потребностите на пазара на труда;
- анализиране на статистическите данни, свързани с труд и образование;
- осигуряване на информационни услуги и улесняване на прехода от образование или обучение към работа, като основната цел е:
- да се следят образователните и обучителните пътища, водещи до заетост;
- да се установяват промените и взаимните зависимости между търсенето и предлагането в икономическите сектори и различните професионални дейности;
- координиране на научноизследователската дейност и проучванията, както и съдействие за насърчаване на политиката на иновации и развойна дейност;
- разпространение на информация относно заетостта и уменията сред различни целеви групи.

5.4 Една обсерватория може да предоставя системни анализи на пазара на труда на национално, местно и секторно равнище. Тя извършва сравнителен анализ на секторно равнище и разглежда необходимостта от различни професионални дейности и специализации на регионално, местно и секторно равнище с цел да набележи бъдещото търсене на умения.

5.5 Обсерваториите могат да извършват следните задачи, като подкрепят или допълват работата на секторните и междусекторните съвети за пазара на труда и уменията:

- извършване и анализиране на прогнози за социални и икономически промени на национално, секторно и регионално равнище, което дава възможност да се установят и определят нови възникващи работни места в сектори или региони, които са изложени на особено голям риск;
- актуализиране на определенията за традиционни секторни тенденции с оглед на по-ефективна адаптация на уменията на служителите;
- насърчаване на развитието на партньорства в областта на промяната и иновационните дейности чрез:
- създаване на мрежи, обединяващи други обсерватории и заинтересовани страни;

- разработване на стратегии за продължавашо обучение;
- предоставяне на услуги за професионално консултиране;
- изготвяне на обучителни програми с участието на предприятия, сектори и местни инициативи за заетост.

5.6 Обсерваториите на пазара на труда, обединяващи различни участници, също трябва да участват в дебата между заинтересованите страни, например секторните и междусекторните съвети по заетостта, относно развитието на европейската, националната, секторната, регионалната и местната икономика. Обсерваториите играят особено важна роля при установяването на нови работни места и разбирането на нови икономически дейности, модели на заетост и умения.

5.7 Що се отнася до настоящите отношения между секторните съвети и обсерваториите на пазара на труда, в редица страни от ЕС (напр. във Франция и в Швеция) съществуват секторни

обсерватории на пазара на труда, които установяват потребностите от обучение в сектора от името на националните секторни съвети за продължавашото ПОО (във Франция обсерваторията извършва такива проучвания от името на Комисията за секторни фондове за обучение (7)).

5.7.1 По искане на регионални хоризонтални съвети регионалните обсерватории на пазара на труда в някои държави-членки определят кои сектори са в подем или в упадък. Резултатът от тези констатации е разширена и последователна информация, която се взема предвид от регионалните власти, социалните партньори и организациите, предоставящи обучение, в дискусиата за това какви видове курсове за първоначално ПОО и ПОО е необходимо да се предлагат от регионалните институции за обучение.

5.7.2 Според Комитета в случаите, когато се планират ЕСС, ролята на европейски обсерватории, сътруднически с тях, би могла да се поеме от Дъблинската фондация (Eurofound) и от CEDEFOP, особено при изпълнението на пилотни проекти. В бъдеще ЕСС биха могли да си сътрудничат с наднационални мрежови структури от обсерватории на пазара на труда.

Брюксел, 17 февруари 2010 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI

---

(7) Въз основа на проучването на приложимостта (вж. бележка под линия 4).

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Лисабонската програма и вътрешния пазар“

(становище по собствена инициатива)

(2010/С 347/02)

Докладчик: г-н Edwin CALLEJA

На 26 февруари 2009 г. Европейският икономически и социален комитет реши, в съответствие с член 29, параграф 2 от Правилника за дейността, да изготви становище по собствена инициатива относно:

„Лисабонската програма и вътрешният пазар“.

Специализирана секция „Единен пазар, производство и потребление“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 1 февруари 2010 г.

На 460-ата си пленарна сесия, проведена на 17 и 18 февруари 2010 г. (заседание от 17 февруари 2010 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 184 гласа „за“, 16 гласа „против“ и 34 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 Целта на Лисабонската стратегия е до 2010 г. да превърне Европа в най-динамичната и конкурентоспособна икономика в света, основана на знанието, способна да поддържа устойчив икономически растеж с повече и по-добри работни места, по-голямо социално сближаване и опазване на околната среда. След като стратегията беше преразгледана през 2005 г., националните правителства се ангажираха със собствените си програми за реформа и извършват годишен преглед на постигнатия напредък по поставените цели за устойчиво развитие. Макар че целите няма да бъдат постигнати до желаната 2010 г., по-доброто управление на европейско равнище би следвало да спомогне за изпълнението на необходимите краткосрочни мерки. Следващият преглед на Лисабонската стратегия вече закъснява. Съветът обаче реши да посвети пролетната си среща на вземането на решения в тази насока. Документът на Комисията Консултации във връзка с бъдещата стратегия „ЕС 2020“⁽¹⁾ дава добра основа за решение.

1.1.1 Ето защо ЕИСК настоятелно приканва Европейската комисия и държавите-членки да предприемат необходимите важни и решителни стъпки за пълното изграждане на единния пазар при запазване и по-нататъшно развиване на икономическите, социалните и екологичните стандарти. ЕИСК подчертава неразривната връзка между Лисабонската стратегия и единния пазар, въпреки разликата в моделите на управление между двете. Един динамичен единен пазар е не само предпоставка, но и опора за успешна стратегия „ЕС 2020“.

1.2 ЕИСК препоръчва промяна на стратегията и нагласите на държавите-членки във връзка с правилата на единния пазар и би искал да бъдат извършени следните подобрения:

— **По-добри правила:** изключително важно е да има по-прозрачни и еднозначни разпоредби, които да могат да се прилагат по-добре при ниски разходи и без загуба на време за предприятията и гражданите като цяло. Тези принципи трябва да се следват, за да бъдат улеснени трансграничните дейности. Същевременно е очевидно, че проблемите на

финансовите пазари, необходимостта от по-екологична икономика и укрепване на индустриалния сектор и сектора на услугите, за да се отчетат демографските промени, изискват нов подход. По-добрите правила не означават автоматично по-малко регулирани или дерегулирани пазари, но трябва да създадат необходимите условия, за да спомогнат за отстраняването на протекционистични нагласи и конкуриращи се режими, които дават неправомерно предимство на някои държави-членки. Правилата следва да отчитат икономическите и социалните условия, като същевременно се установят равни условия за предприятията, като се осигурява по-голяма степен на сближаване и се гарантира социална справедливост и насърчаване на свободното движение на финансови и човешки ресурси.

— **По-добро прилагане:** правилата трябва да бъдат прилагани по еднакъв начин във всички държави-членки с еднозначно и последователно тълкуване и възможно най-малко изключения. Трябва да се подобри взаимното признаване в нехармонизирани области.

— **По-добър надзор:** следва да се засилят правомощията на Комисията като пазителка на единния пазар. Надзорът и привеждането в изпълнение могат да бъдат координирани по-добре чрез създаването на един референтен център във всяка държава-членка, който да упражнява правомощия и да носи отговорност пред Европейската комисия за единното прилагане на правилата на единния пазар.

— **По-голямо трансгранично сътрудничество, информация и системи за бързо обработване на жалби:** между компетентните институции в държавите-членки следва да се изградят взаимно доверие и разбиране чрез укрепване на работните им взаимоотношения. Мрежите, които вече са създадени от Европейската комисия, следва да служат за основа на сътрудничеството, при условие че започнат да функционират във всички държави-членки, за да защитават и информират гражданите. Една напълно функционираща мрежа предоставя ефикасен надзор и ще намали драстично вноса от трети страни, който не отговаря на стандартите на ЕС, както за да повиши продуктите стандарти и безопасността на потребителите, така и за да осигури еднакви условия за индустрията на ЕС.

⁽¹⁾ COM(2009) 647 окончателен, 24.11.2009 г.

- **Повече справедливост за гражданите:** привечдането в изпълнение на правилата на единния пазар по съдебен път ще се подобри, ако съдиите имат достъп до подходящо обучение по европейско право. За да се решат конфликтите между свободите на вътрешния пазар, от една страна, и основните права, от друга, понастоящем социалните партньори проучват различни възможности. Трябва да бъдат заложени ясни принципи, така че четирите свободи и колективните права на работещите да не бъдат в конфликт.
- **Продължение и укрепване на инициативата за мониторинг на единния пазар:** в резултат на тази инициатива се очаква да бъдат набелязани най-добрите подходи за разработване и прилагане на по-добро регулиране и политики. Тези подходи ще бъдат прагматични и ще бъдат насочени към конкретни въпроси на държавно и пазарно равнище. Посочената инициатива следва също да проучи и да потърси отговор на отчетените препятствия в рамките на единния пазар ⁽²⁾.
- **Отдаване на приоритет на въпросите, свързани с единния пазар:** приоритетите на ЕС за идните години следва да бъдат преразгледани, тъй като нерешените въпроси в дневния ред на единния пазар могат да попречат на осъществяването на целите от Лисабон.
- Особено важно е Директивата за услугите да бъде прилагана в пълно съответствие с духа и правилата на единния пазар. Важен проблем в това отношение е, че все още няма свободно движение на работници от някои от държавите-членки от последното разширяване. Необходими са ефективни и ясни правила за прилагане на национално равнище, за да може Директивата за командироване на работници да бъде прилагана правилно и да бъдат постигнати целите ѝ – лоялна конкуренция между предприятията, зачитане на правата на работниците и избягване на социалния дъмпинг.
- Един от проблемите на единния пазар и на ЕС е, че заплатите и условията на труд са се превърнали в конкурентен фактор. Защитата на стандартите на пазара на труда ще придобива все по-голямо значение и трябва да бъде част от новата стратегия „ЕС 2020“.
- Единният пазар насърчава ненужни и вредни за околната среда превози на дълги разстояния. Това е в противоречие с нарасналите изисквания към политиката в областта на околната среда и устойчивото развитие.
- ЕИСК подкрепя заключенията на Съвета на министрите по околната среда ⁽³⁾ и имаше възможност да представи своето становище ⁽⁴⁾, в което бе подчертана необходимостта от интернализация на външните разходи за правилно определяне на цените, отчитайки разходите, причинени от бездействие, и стойността на услугите, свързани с екосистемите.

⁽²⁾ Обзор на пречките, които все още съществуват пред вътрешния пазар, е представен в проучване на ЕИСК-ОЕП на адрес: http://www.eesc.europa.eu/smo/news/index_en.asp.

⁽³⁾ 14891/09, 23.10.2009 г.

⁽⁴⁾ ОВ С 317, 23.12.2009 г., стр. 80.

1.3 Стратегията „ЕС 2020“ зависи от ефективното функциониране на единния пазар. В следващия преглед на Лисабонския процес ЕС следва да направи смела крачка към заемане на позицията на световен лидер в икономическото и социалното развитие. Това трябва да се осъществи с помощта на различните икономически конкурентни предимства, съществуващи в отделните региони в Съюза, в условията на ефективен и правилно функциониращ единен пазар.

1.4 Стратегията „ЕС 2020“ трябва да е насочена към по-неотложни въпроси:

- изпълнение на план за възстановяване, който да извади ЕС от рецесията и да помогне на държавите-членки да постигнат вече приетите цели и задачи. В стратегията трябва да се подкрепят промените, необходими за насочване на промишлеността към една по-екологична стратегия и същевременно да се повлияе за промяна на навиците на потребителите, които да поддържат една по-екологична икономика;
- набелязване на конкретни мерки и разработване на насоки за екологична ефективност с интегрирана стратегия и план за действие за насърчаване на екологични иновации през настоящата година и създаване на конкурентоспособен и хармонизиран вътрешен пазар в тази област с помощта на подготвяния европейски план за иновации;
- разработване на истинска стратегия за оттегляне на държавата от намеса в банковия, застрахователния и финансовия сектор, като същевременно се укрепят надзорът и регулирането. Това трябва да включва стратегически подход за постепенно намаляване на държавното участие за поддържане на жизнеспособността на финансовия сектор с ясни цели за обезпечаване на ефективността на сектора, намаляване на товара на публичния дълг, като същевременно се запазва приносът на финансовите дейности за икономическата стабилност и растеж;
- засилване на акцента върху необходимите структурни промени, които вземат под внимание демографските промени и свързаните с тях последици. Сега следва да се предприемат конкретни действия за прилагане на Small Business Act в държавите-членки.

1.5 Стратегия за по-нататъшно разширяване на ЕС. Следва да се пристъпва към по-нататъшното разширяване, само ако присъединяващите се държави предварително постигнат необходимото сближаване на законодателството си с това на Общността и изпълнят всички изисквания за добро управление, принципи на правовата държава и устойчива икономика.

1.6 Преодоляване на финансовата криза:

- Тъй като финансовата криза разтърси основите на икономическия и социален напредък, тя трябва да бъде разрешена възможно най-гладко и бързо. Финансирането на предприятия и насърчаването на инвестиции в НИРД е изключително важно за запазването на равнищата на заетост и икономическото благосъстояние.

- Неразделна част от решението е възстановяването на доверието в европейския финансов сектор. Това може да се постигне единствено чрез цялостно преразглеждане на публичния надзор и регулиране, които трябва да станат по-стриктни, за да са в крак с глобалното измерение и операциите на финансовите пазари. Освен това е много желателно обвързващото финансово регулиране и надзор да се координират на глобално равнище поради бързото и широко разпространение на последиците от финансовите кризи в една държава върху останалата част на този все по-взаимосвързан свят.
- Държавите-членки следва да подкрепят подхода на Европейската централна банка (ЕЦБ), който взема под внимание икономическия аспект и въпросите на заетостта на равна основа с ценовата стабилност, отговорността да извършва постоянен преглед на икономиката на Евронзоната и да отправя препоръки към Съвета по икономически и финансови въпроси (ECOFIN). В този смисъл би било целесъобразно да се разгледа обхватът и ефективността на Еврогрупата и на нейния принос за определянето на паричната политика на еврото.
- За да не позволим на финансовата и икономическа криза да утежни още повече ситуацията в областта на заетостта и социалната сфера, трябва да се вземат всички необходими мерки на национално и европейско равнище за адаптиране на социалните мерки към настоящата обстановка, като едновременно с това се полагат усилия да не се допусне намаляване на социалната защита или покупателната способност на работниците и да се запази сближаването на вътрешния пазар, без да се пренебрегва устойчивостта на социалните системи и необходимостта от добра фискална политика. Същевременно пазарите на труда трябва да бъдат стабилизирани като подготовка за икономическия подем чрез допълнителни интензивни всеобхватни мерки за обучение на работниците и прилагане на мерки за продължаване на образованието, основано на научни знания, което следва да доведе до по-качествени работни места с по-висока производителност.
- По-добри средства за измерване на напредъка в социалната, икономическата и екологичната сфера. Трябва да бъдат разработени допълнителни показатели освен БВП, за да се добие по-добра представа за напредъка в устойчивото развитие и благосъстоянието.

1.7 Подобряване на европейската позиция на световния пазар

1.7.1 Европа трябва да заеме по-добра позиция на международната сцена. Това може да се постигне чрез решаване на вътрешните икономически, социални и екологични предизвикателства и укрепване на европейската интеграция и международното сътрудничество.

1.7.2 Индустрията на ЕС следва да бъде насърчавана да навлезе в технологични сектори, отличаващи се преди всичко с благоприятен за климата стратегически подход. Това ще даде на ЕС водещо конкурентно предимство, подобрявайки външната търговия и създавайки „екологични“ работни места за работниците, като се стреми към и осигурява дългосрочна икономическа устойчивост.

1.7.3 За да бъде постигнато подобно равновесие, следва да се приложи новаторско мислене, така че социалният прогрес и напредъкът в екологията да могат да допринесат за конкурентоспособността.

1.7.4 По-нататъшното намаляване на икономическите и правните бариери следва да допринесе съществено за още по-засилена вътрешнопазарна интеграция и за цялостно повишаване на конкурентоспособността на Европа⁽⁵⁾. По-активното участие на социалните партньори и на организираното гражданско общество в новата стратегия „ЕС 2020“ ще спомогне за постигане на по-бърз напредък.

1.7.5 Глобалното измерение изисква допълнителни съвместни усилия. Всяка държава-членка следва да изпълнява собствената си национална програма, като същевременно работи с останалите за постигане на определените общи цели. Те следва да включват:

- ангажимент за поемане на важна роля в света, като същевременно се отчита променящият се център на тежестта в посока Азия и страните с нововъзникващи икономики;
- стратегическа енергийна политика, подкрепена от двустранни споразумения между ЕС и други страни, заедно с развитието на нова децентрализирана интелигентна енергийна инфраструктура с ниски емисии на въглерод;
- ЕС следва да настоява страните, с които извършва търговски обмен, да се присъединят към и да спазват съответните международни договори и конвенции на ООН и нейните агенции, като например МОТ, както и на други международни органи, определящи стандартите по отношение на околната среда, правата на работниците, включително принципите за равно заплащане за равен труд и забраната на детския труд.

2. Въведение

2.1 Целите от Лисабон

2.1.1 С обявяването на Лисабонската програма пролетният Европейски съвет през 2000 г. постави стратегическа цел, която Съюзът следва да постигне до 2010 г. в усилията си да се превърне в най-динамичната и конкурентоспособна икономика в света, основана на знанието, способна да поддържа устойчив икономически растеж с повече и по-добри работни места, по-голямо социално сближаване и опазване на околната среда. Европа запази решимостта си да приспособи редица съществуващи политики, институционални договорености и финансови инструменти към стратегическите си приоритети. ЕИСК подчерта важността на Лисабонската стратегия и посочи, че тя е от голяма полза за запазване на набраната инерция за реформи, които биха укрепили единния пазар и биха подпомогнали по-нататъшното му развитие и консолидиране⁽⁶⁾. Очаква се реформите на пазарите на стоки, услуги, труд и капитал да допринесат за изграждането на напълно функциониращ и ефективен единен пазар и за по-нататъшното интегриране на държавите-членки в икономическо пространство след 2010 г., което да е по-конкурентоспособно и по-близо до постигането на целите на Лисабонската програма, като същевременно гарантира баланс между икономическата, социалната и екологичния съгълб на устойчивото развитие.

⁽⁵⁾ ОВ С 277, 17.11.2009 г., стр. 6.

⁽⁶⁾ ОВ С 77, 31.3.2009 г., стр. 15.

2.2 Втората фаза на Лисабонската програма

2.2.1 Тази фаза започна със средносрочния преглед през 2005 г., като всяка държава-членка отговаряше за прилагането на програмата на национално равнище. Трябваше да бъдат изяснени приоритетите и бяха въведени нови политически и финансови инструменти. Приети бяха нови интегрирани насоки за икономическата политика и политиката за заетост, които трябваше да бъдат включени в националните програми за реформа.

2.3 Лисабонската програма след 2010 г.

2.3.1 Европейският съвет от март 2008 г. определи и мандат за стартиране на процес на обсъждане на бъдещето на Лисабонската програма след 2010 г. с акцент върху:

- инвестиране в човешки капитал и модернизирани на трудовите пазари;
- възможност за реализиране на потенциала на предприятията;
- инвестиране в знания и иновации;
- изменение на климата, енергетика и свързаните с тях инвестиции в инфраструктура.

2.4 Европа - вълечена във финансовата криза

2.4.1 Европейският съюз е засегнат от настоящата световна финансова криза, започнала в САЩ, която обаче се разрасна като пандемия, разпространяйки се върху световната икономика и нанасяйки вреди на инвестициите, като лиши предприятията от така нужните им кредитни линии и допринесе за спад в световната търговия, какъвто не е бил наблюдаван от последната световна война насам. В целия ЕС социалните последици, изразяващи се в загуба на работни места и намалена покупателна способност на работниците, достигат тревожни мащаби и няма изгледи за предстоящо непосредствено възстановяване. До момента Европейската централна банка също предприе мерки в защита на еврото срещу инфлация и дефлация. Държавите-членки следва да подкрепят подхода на Европейската централна банка (ЕЦБ), който взема под внимание икономическия аспект и въпросите на заетостта на равна основа с ценовата стабилност и който ѝ възлага отговорността да извършва постоянен преглед на икономиката на Еврозоната и да отправя препоръки към Съвета ECOFIN. В този смисъл държавите-членки следва да направят преглед на обхвата и ефективността на Еврогрупата и на нейния принос за определяне на паричната политика на еврото. Отварянето на пазарите във финансовия сектор беше положителна стъпка. Публичният надзор и регулирането обаче не вървяха в крак с глобалния характер на финансовите пазари. Това са допълнителни предизвикателства, пред които Европа трябва да се изправи и да ги преодолее посредством пре-разглеждане и засилване на регулирането.

2.5 Спънка пред единния пазар и Лисабонската програма

2.5.1 **Предизвикателствата на глобализацията.** Като се има предвид ситуацията в ЕС, е очевидно, че единният пазар и Лисабонската програма ще бъдат сериозно засегнати. Глобализацията и нейните предизвикателства ще продължат да съществуват и след кризата. Следователно Европа трябва да заеме по-добра позиция на международната сцена, като постигне напредък в решаването на

вътрешните икономически, социални и екологични предизвикателства и укрепването на европейската интеграция и международното сътрудничество. За да може тази стратегия да бъде резултатна и да съответства на преразглежданите приоритети на Лисабонската програма, трябва да се постигне баланс между икономическите, социалните и екологичните измерения на развитието.

2.5.2 Социално сближаване

2.5.2.1 Когато Лисабонската стратегия беше лансирана през 2000 г., социалното сближаване беше – и продължава да бъде – важен фактор. Но напредъкът по въпросите на бедността и неравенството вътре в държавите-членки и помежду им е по-скоро разочароваш. Бедността и неравенството все още са сред най-големите проблеми в Европа. Преразглеждането на Лисабонската стратегия трябва да обхване по-сериозно бедността и социалното сближаване, да постави по-амбициозни цели за икономическо и социално развитие, което да доведе до драстично намаляване на бедността и неравенството.

2.5.2.2 Различията в системите за социална защита в ЕС са очевидни. Някои от различията се дължат на напълно различни данъчни системи и данъчна конкуренция. Корпоративните данъци и данъците върху дивидентите и лихвите са високи в някои страни и ниски в други. Плоските данъчни модели увеличиха различията между държавите-членки по отношение на данъците върху доходите и приходите. Социалните разходи като процент от БВП са над 30 % в някои страни и под 15 % в някои страни с ниски ставки на плосък данък. Всички страни са изправени пред проблеми за бъдещето на своите системи за социална защита.

2.5.2.3 По-високите образователни стандарти, по-добрите и по-пазарно ориентирани умения и по-големият брой научни работници следва да бъдат в основата на по-високата конкурентоспособност за по-екологична европейска индустрия, която да поеме водеща роля в иновациите, с по-високи технологии, по-висока производителност и добавена стойност. Това следва да създаде повече и по-добри работни места и подем на икономическото и социалното развитие, което да доведе до намаляване на бедността и неравенството.

2.5.2.4 Препоръчат се Отвореният метод на координация (ОМК) и силен акцент върху едновременни и интерактивни действия на европейско, национално и регионално равнище. Участието на равнището на държавите-членки на националните парламенти, социалните партньори и останалата част от организираното гражданско общество следва да придадат усещане за разбиране и ангажираност с основните проблемни области и действията, които да бъдат предприети.

2.5.2.5 Доставчиците на обществените услуги са част от нужното решение на проблемите на социалното сближаване и настоящата икономическа и финансова криза, защото те осъществяват важен дял от усилията на правителствата да стабилизират икономиката и трудовите пазари. Публичният сектор действа като катализатор за икономически растеж и предоставя инфраструктура за развитието на частния бизнес. По-добрите публични услуги (например образование, здравеопазване, социални грижи и други) следва да бъдат в основата на новата Европейска стратегия за икономически растеж и заетост и в интерес на всички европейски граждани.

2.6 Постигане на обрат в тенденцията към рецесия

2.6.1 Наличието на по-ефективен единен пазар следва да подпомогне развитието на ЕС в средносрочен план и да допринесе за по-бързото възстановяване от настоящата финансова и икономическа криза. Следва да бъдат разработени структурни реформи, с които да се постигне стабилно дългосрочно възстановяване. Без да пренебрегват необходимия социален баланс, те трябва да целят и постигане на обрат в настоящите тенденции към рецесия и да избягват всяко по-нататъшно влошаване на производствения капацитет на ЕС. Ако държавите-членки успеят да намерят синергиите и се ангажират да действат заедно, за да насочат своите икономии обратно към устойчив растеж, резултатът би бил огромна целеустременост и насоченост. Държавите-членки следва да са готови да насърчават търсенето на вътрешния пазар и да възстановят покупателната способност на потребителите в синхрон с постигнатия напредък за спиране на настоящата финансова и икономическа криза и съпътстващата я рецесия.

3. Общи бележки

3.1 В настоящото становище са набелязани някои области, в които единният пазар би могъл да допринесе за Лисабонската програма след 2010 г. Те са разгледани по-долу.

3.2 Размер на вътрешния пазар

3.2.1 Търговията със стоки на вътрешния пазар на ЕС е почти двойно по-висока от търговията с останалата част на света, което отразява усилията за интеграция през годините (7). Смята се, че европейският единен пазар на стоки има силно конкурентно предимство и осигурява на държавите-членки добра основа за постигане на успех на външните пазари и създаване на повече богатство и работни места за неговите граждани. В крайна сметка въпросът за по-нататъшното разширяване на ЕС ще бъде поставен на дневен ред и следователно единният пазар ще се разшири.

3.3 Напредък в по-нататъшното изграждане на вътрешния пазар

3.3.1 Проектът за единния пазар е в процес на развитие, но е необходимо незабавно действие по някои ключови въпроси. От изключителна важност е правилното прилагане на общностното законодателство, свързано с единния пазар. Следва да се поддържа баланс и съгласуваност между различните интереси. Освен това конкуренцията между държавите-членки на единния пазар следва да бъде насочена към предоставяне на европейските потребители на повишено качество и по-безопасни продукти на най-добра цена, като същевременно предоставя на индустрията по-силна и по-ефективна база за разширяване на външната ѝ търговия. В доклад, публикуван през януари 2009 г. (8), се посочват аспектите на

(7) Таблица с резултати на вътрешния пазар, декември 2008 г.

(8) When will it really be 1992 – Specific Proposals for Completing the Internal Market („Кога наистина ще настъпи 1992 г.– конкретни предложения за пълно изграждане на вътрешния пазар“), публикуван от Конфедерацията на нидерландската индустрия и работодатели VNO – NCW, MKB (вж. http://www.eesc.europa.eu/smo/prism/moreinformation/literature/7/index_en.asp).

програмата за вътрешния пазар от 1992 г., които все още не са реализирани. В доклада се констатира, че настоящите разпоредби водят до различно тълкуване и прилагане и липса на хармонизация. Освен това в него се споменават високите административни разходи и се посочват начините за пълно премахване на съществуващите бариери пред предприятията.

3.3.2 ЕС въведе нова концепция за интернализация на всички външни разходи на всички видове транспорт. ЕИСК вече има възможност да коментира тази ситуация (9) и отново заявява препоръките си, че желаният ефект може да бъде постигнат, единствено ако този принцип се прилага в същата степен, когато изникнат външни разходи. Сред заключенията от срещата си на 23 октомври 2009 г. Съветът подчерта необходимостта този принцип да се прилага като средство за правилно определяне на цените и прикани държавите-членки да провеждат по-интензивни дискусии за най-доброто използване на разходоэффективни икономически инструменти, с цел да бъдат отразени по-добре екологичните разходи и ползи, и да определят предвидима цена за въглеродните емисии. Съветът прикани Комисията да набележи конкретни мерки и да разработи насоки за екологична ефективност в новата стратегия „ЕС 2020“, както и да представи интегрирана стратегия и план за действие за предстоящия европейски план за иновации, за да се създаде конкурентоспособен и хармонизиран вътрешен пазар в тази сфера. Понастоящем външните разходи не се прехвърлят върху отделните видове транспорт и техните ползватели. Това може да даде конкурентно предимство на онези видове транспорт, които водят до високи разходи за обществото. Интернализацията би премахнала тези нарушения на конкуренцията, предизвиквайки изместване към по-екологични видове транспорт. Важно е този принцип да се прилага по-резултатно, тъй като той би могъл да доведе и до промени в структурата на операторите и на ползвателите в транспортния сектор.

3.4 Секторът на услугите

3.4.1 Вътрешният пазар за услуги продължава да показва признаци на слабост. Има надежди, че ще бъде постигнат напредък в резултат на влизането в сила на Директивата за услугите в началото на настоящата година. Трансграничните въпроси продължават да бъдат много чувствителна област, особено в секторите на енергетиката, пощенските и финансовите услуги. По някои въпроси не е възможно да бъдат намерени решения на европейско равнище поради съпротивата на държавите-членки и съществува известно напрежение с тенденция към нарастване на протекционизма. Правителствата следва да се въздържат от подобни краткосрочни и недалновидни мерки. Те следва да наблюдават ситуацията и да гарантират, че няма да се допусне понижаване на социалните стандарти, както и на стандартите за качество, околна среда и безопасност в посочените по-горе области. ЕИСК призовава държавите-членки да предоставят необходимото обучение на администрацията, за да бъде постигнат плавен преход при прилагане на Директивата за услугите. Секторът на услугите трябва да бъде развит, за да отговори на предизвикателствата на демографските промени, които също ще бъдат предизвикателство за единния пазар – като се има предвид, че някои социални услуги не са обхванати от Директивата за услугите.

(9) ОВ С 317, 23.12.2009 г., стр. 80 и CESE 1947/2009, 17.12.2009 г. (TEN/356).

3.5 Парижен съюз

3.5.1 Парижният съюз и успехът на еврото са основополагащи за по-задълбочената интеграция и укрепването на вътрешния капиталов пазар. Действително, вътрешният пазар и еврозоната са доказали, че осигуряват стабилност за предприятията в периоди на икономически спад, тъй като вътрешно-търговската дейност намалява в по-малка степен, отколкото търговската дейност със страни извън ЕС. Тези признаци сочат, че е налице потенциал за по-нататъшна интеграция.

3.6 Външни въздействия на еврото

3.6.1 Счита се, че търговията е отбелязала близо петпроцентов ръст от въвеждането на еврото насам⁽¹⁰⁾. Пазарите ще извлекат допълнителни ползи от задълбочаването на еврозоната, включително във връзка с координирането на макроикономическите политики, външното представителство и регулирането на финансовите пазари, по-специално в светлината на настоящия икономически спад.

3.7 Ограничения в прилагането на четирите свободи

3.7.1 Свободното движение допринесе за укрепване на икономиката на европейските държави-членки чрез повишаване на конкурентоспособността и предоставяне на потребителите на по-голям избор и по-качествени продукти на по-ниски цени. Освен това то помага на предприятията в ЕС да се конкурират на пазари на трети страни. Има обаче свидетелства за неясни правила за прилагане на Директивата за командироване на работници, което поражда нелоялна конкуренция между предприятията, незащитане на правата на работниците и социален дъмпинг.

3.7.2 През последните години насоките в областта на заетостта бяха ориентирани предимно към трудовата мобилност като средство за подобряване на структурата на пазара на труда. Насърчаването на принципите на активен пазар на труда и на договорени между социалните партньори и правителствата схеми за съчетаване на гъвкавост и сигурност, популяризирането на ученето и обучението през целия живот, изграждането на стабилни, подходящи и устойчиви системи за социална сигурност, насърчаването на равните възможности, осигуряването на равенство между мъжете и жените, съвместяването на служебния с личния и семейния живот и премахването на всички форми на дискриминация са изключително важни, за да може пазарът на труда да дава по-голям принос за постигане на целите от Лисабон.

3.8 Регулаторни ограничения

3.8.1 От 80-те години на 20-и век насам разпоредбите на ЕС се съсредоточават върху свободното движение на стоки, услуги, труд и капитал. Регулаторната среда, в която функционират предприятията, е изключително важен елемент от тяхната конкурентоспособност и способността им за растеж и създаване на работни места. Правилата могат да създават лоялна конкуренция,

но могат и да нанасят вреди на добрата бизнес среда. Ето защо разпоредбите трябва да бъдат преразглеждани и опростявани, за да могат предприятията бързо да се адаптират към промените, като същевременно поддържат справедливи и относително сигурни пазари. Трябва да бъдат предприети координирани действия от страна на 27-те държави-членки, за да може ефективно да се стабилизира пазарната система на Европа. Необходими са бързи мерки, за да се гарантира, че банките се фокусират по-резултатно върху основната си дейност за осигуряване на ликвидност в реалната икономика, като използват стабилни източници на финансиране, генерирани от спестявания от самата икономика, и оставят по-рисковите и спекулативни дейности на финансовите пазари на отделни оператори, специализирани в тази дейност.

3.8.2 През последните пет години единният пазар претърпя съществени подобрения в законодателната рамка за свободното движение на стоки и услуги. Подобни подобрения се дължаха главно на Регламента за взаимно признаване, който определи общи технически правила. Те намаляват допълнителните административни и производствени разходи. Регламентът за акредитация и наблюдение на пазара като цяло също подобри свободното движение чрез насърчаване на по-добри стандарти в полза на потребителите, както и на безопасността на продаваните стоки.

3.8.3 Важно е да се върви в посока на съчетаване на хармонизиране на стандартите със свободно движение на стоки, услуги, труд и капитал. Някои ограничения продължават да пречат на пълноценното функциониране на единния пазар.

3.8.4 Вече има създадени мрежи от Европейската комисия, които следва да започнат да действат във всички държави-членки и да бъдат обезпечени с достатъчно ресурси, за да упражняват своята функция. ЕИСК има предвид по-специално Информационната система за вътрешния пазар (IMI), Системата за бърз обмен на информация за нехранителни опасни стоки (RAPEX), Системата за бързо сигнализиране за храни и фуражи (RASFF) и системата SOLVIT. Тези инструменти предоставят информация и защита на интересите на гражданите на ЕС и осигуряват по-гладко функциониране и наблюдение на правилата на единния пазар. Като цяло, по-добрата обществена осведоменост следва да улесни прилагането на полезни реформи в посока на усъвършенстването на единния пазар.

3.9 Външни фактори, свързани с околната среда

3.9.1 В средносрочен до дългосрочен план ЕС като Общност трябва да се превърне „в икономическото пространство с най-високата енергийна ефективност и ефективност откъм ресурси“, а политиката в областта на климата трябва да бъде насочена към устойчивост. Трябва да бъдат разглеждани всички възможности за икономии на енергия и да се използват местни, възобновяеми и регионални структури. Подобряването на енергийната ефективност и ефективното използване на ресурси ще се превърне в един от ключовите елементи на новата стратегия.

3.9.2 За по-добро устойчиво икономическо развитие е нужно по-силно взаимодействие с външните действия на ЕС, с оглед моделиране на глобализацията и насърчаване на международното стратегическо сближаване на позициите за устойчиво развитие.

⁽¹⁰⁾ Проучване за въздействието на еврото върху търговията и преките чуждестранни инвестиции. (http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication12590_en.pdf).

3.9.3 В това отношение, за да може пазарът на стоки да допринася в по-голяма степен за постигане на целите от Лисабон, ЕС трябва настойчиво и последователно да отстоява с единен глас своите позиции на международните преговори.

3.9.4 Необходими са допълнителни инвестиции в научноизследователска дейност в областта на енергетиката и изменението на климата. Бъдещите инвестиции на индустрията в ЕС следва да се основават на стратегическа енергийна политика, подкрепена от двустранни споразумения между ЕС и други страни. От значение е също и развитието на нова децентрализирана интелигентна енергийна инфраструктура с ниски емисии на въглерод.

3.10 Сигурност на доставките на енергия и основни стоки

3.10.1 От една страна е изключително важно икономиката на ЕС да има непрекъснат и сигурен достъп до енергия и основни стоки, което означава, че ЕС следва във все по-голяма степен да задоволява самостоятелно собствените си потребности в това отношение.

3.10.2 В контекста на големите колебания на цените на енергията и стоките през последните години, еврозоата осигури защита срещу сътресенията на финансовия пазар и силната му позиция смекчи някои от последиците от резките покачвания на цените, наблюдавани преди две години, когато на световните пазари имаше силно търсене на храни и енергия.

3.10.3 В тази връзка, от значение е и отварянето на капиталовите пазари, особено между държавите-членки. То трябва да се насърчава, за да се финансира търговията с енергийни доставки и да се стимулира инвестирането в енергийния сектор.

3.10.4 Вътрешният енергиен пазар на ЕС също трябва да бъде трансформиран в система, която позволява истинско сближаване и действа в рамките на единна политика с пълна взаимосвързаност и оперативна съвместимост, която гарантира лоялна конкуренция и съблюдава правата и интересите на потребителите. Политиката за конкуренция на ЕС, укрепването на националните регулаторни органи и политиката на услуги от общ интерес биха гарантирали подходящи, безопасни и непрекъснати доставки на енергиен микс за потребителите, който е устойчив и на достъпна цена.

3.11 Транспортна и комуникационна инфраструктура

3.11.1 В контекста на глобализацията транспортът е от ключово значение за правилното функциониране на единния пазар. Той подпомага трансграничното сътрудничество и обмяна между държавите-членки. Ефективните транспортни системи позволяват да се постигне икономическа ефективност посредством по-широка гама стоки на конкурентни цени. Вътрешноевропейската железопътна инфраструктура е ефективен и екологосъобразен способ за превоз на стоки, за разлика от автомобилния транспорт, който допринася за по-високи емисии.

3.11.2 Морската транспортна стратегия 2009-2018 г. също ще допринесе за устойчивото икономическо развитие. С увеличаване на броя на корабите, опериращи в морската търговия на къси разстояния и международната търговия обаче, ще трябва да се потърси решение на въпросите за изменение на климата и други екологични проблеми.

3.11.3 Очаква се промените в транспортната система на ЕС да намалят инфраструктурната претовареност и същевременно да помогнат на икономиката на ЕС да се приспособи към предизвикателствата на глобализацията. Ефективната транспортна система подобрява възможностите за бизнес и заетост, като същевременно осигурява дългосрочна конкурентоспособност във и извън ЕС. Освен това транспортът подпомага иновациите и стимулира икономическия растеж.

3.11.4 Трябва да бъде направена оценка на въпросите, свързани с оперативната съвместимост и свързаност между държавите-членки, по-специално във връзка с енергийните мрежи и достъпа на всички граждани до широколентов интернет. Тези въпроси ще окажат особено голямо въздействие върху периферните региони.

3.11.5 Периферните райони продължават да бъдат в силно неблагоприятна позиция по отношение на въздушните услуги. ЕС следва да предприеме нов подход по този проблем и да се стреми да предостави на гражданите от тези региони услуги, които са равностойни на ползваните от жителите на континентална Европа.

3.12 Конкурентоспособност в единния пазар

3.12.1 Лисабонската стратегия беше доста успешна в някои отношения, свързани с пазара на стоки. Единният европейски пазар улесни търговията със стоки и потребителите се радват на много по-богат избор от продукти на много конкурентни цени. Има обаче нужда да се гарантира лоялна конкуренция, която следва да се постигне чрез ефикасен надзор на национално равнище посредством сътрудничество между държавите-членки.

3.12.2 Все пак изглежда има разминаване между изпълнението на поетите ангажменти на национално и европейско равнище. С нарастване на международната конкуренция при стоките и услугите, повишаването на конкурентоспособността на европейско равнище става все по-належащо. Има убедителни доказателства, че по-доброто координиране на усилията, свързани с НИРД, между клъстери от МСП и големи предприятия води до повишаване на конкурентоспособността и извън рамките на вътрешния пазар.

3.12.3 Важно е да се отбележи също, че създаването на Икономическия и паричен съюз (ИПС) помогна на европейския пазар да стане по-конкурентоспособен чрез по-ниски и по-прозрачни разходи за трансграничните дейности. Това улесни и навлизането на нови предприятия на европейския пазар, докато най-неефективните предприятия бяха елиминирани или погълнати. Все още обаче има какво да се желае по отношение на гъвкавостта на вътрешния пазар и трудовата мобилност. Всъщност основната установена слабост при всички пазари е, че единният европейски пазар трябва да гарантира премахването на оставящите вътрешни препятствия.

3.13 Външното измерение на вътрешния пазар

3.13.1 Отвореността на Европа към останалата част от света допринесе за нейния просперитет. Ето защо е в неин интерес да развива програмата си в областта на външните отношения и да обслужва интересите на гражданите си. Бъдещите политики трябва вече да се отърсят от синдрома на вглеждането навътре, който заема централно място от Римския договор от 1957 г. насам. Време е ЕС да обърне поглед към глобализираната икономика, с решимост да играе пълноценна роля, като същевременно отчита измествания се център на тежестта в посока Азия и страните с нововъзникваща икономика, особено известните под наименованието БРИК – Бразилия, Русия, Индия, Китай. Освен това ЕС следва да засили икономическото си сътрудничество със съседните страни в рамките на европейската политика за съседство, включително Източното партньорство и Съюза за Средиземноморието, с цел разширяване на зоната за свободна търговия. Принципиите на свободния пазар следва да бъдат условие за подобни механизми за партньорство. Същевременно задълбочаването и усъвършенстването на вътрешния пазар са от ключово значение за запазване на водещата роля на ЕС на световния пазар.

3.13.2 Европа има и задължение да търси решение на световните проблеми и да помага за задаването на темп и насока на глобализацията. Подобно на други големи търговски блокове, ЕС се стреми към либерализация на търговията на пазара на стоки и услуги. Той договаря двустранни споразумения за свободна търговия с Корея, АСЕАН и Индия. Постигнатият напредък в Трансатлантическия икономически съвет също е положителен. Тази стратегия донякъде отразява опасението, че кръгът от преговори в Доха няма да приключи успешно в скоро време. Всъщност подобен двустранен подход би могъл да обезсмисли многостранните търговски преговори. Трябва да се настоява за политическа обосновка за реципрочност при отварянето на международни пазари и да продължава да се отдава приоритет на приключването на кръга от преговори в Доха. ЕИСК приканва Европейската комисия и правителствените ръководители на държавите-членки в преговорите за либерализиране на търговията да настояват пред правителствата на трети страни за зачитане на правата на човека, на конвенциите на МОТ и за опазване на природните, икономическите и културните ресурси.

3.13.3 Желателно е, и дори отдавна трябваше да има обща и единна защита на общността патент в ЕС. Правата на интелектуална собственост трябва да бъдат прилагани стриктно и да се води ефективна борба срещу търговията с незаконно копирани маркови продукти ⁽¹⁾.

3.13.4 През последните години липсата на ефикасно пазарно наблюдение и надзор в ЕС беше изтъкната в сигнали за хранителни продукти и играчки, внасяни от трети страни, които не отговарят на стандартите. Поради липса на подходящ мониторинг на стоките, внасяни от трети страни, потребителите от ЕС са изложени на възможни рискове за здравето и на продукти, които не отговарят на стандартите и са със занижено качество. Това води и до нарушения на конкуренцията на пазара и може да се отрази отрицателно на бъдещите инвестиции и заетостта в Европа.

3.13.5 Следва да се обмисли и възможността за твърда и съгласувана стратегия като средство за защита на европейските потребители от внос на стоки и услуги от трети страни, които не спазват техническите, социалните и екологичните стандарти и условия на труд. Държавите-членки следва да гарантират, че стандартите, определени от МОТ, ООН и нейните агенции, както и от други международни конвенции, по отношение на индивидуалните права, свободата на сдружаване, правото на работниците на синдикално организиране и колективно договаряне и премахването на детския и принудителния труд, се зачитат от страните, с които държавите-членки на ЕС имат търговски споразумения.

3.13.6 Настоящата криза показва, че има нараснала взаимозависимост между страните в рамките на световните финансови и търговски пазари. Световните финансови системи трябва да бъдат укрепени чрез правила, които подобряват надзора, координацията и комуникацията между надзорните органи и централните банки, и не само повишават прозрачността, но и контролират по-строгото потоците от мръсни пари, свързани с наркотици, престъпност и незаконна търговия с оръжие.

3.13.7 В този контекст моделът на ЕС за социален диалог следва да служи като пример за страните извън Съюза, а ЕИСК да полага още повече усилия за популяризиране на тази идея.

3.14 Социалното измерение

3.14.1 По-нататъшното развитие на вътрешния пазар изисква приемането му от европейските граждани. Социалното измерение на вътрешния пазар е укрепено от Хартата на основните права, включена в Договора от Лисабон. Това би трябвало да увеличи значението на организираното гражданско общество за по-нататъшното развитие на вътрешния пазар.

3.14.2 Стратегията на ЕС за периода след 2010 г. следва да насърчи по-справедливо и равнопоставено общество, като опазва и развива обществеността си модел в съответствие с интегрирана политика за развитие. Всяка държава-членка следва да се приспособява към глобализацията и технологичните промени чрез повишаване на качеството и предлагане на възможности за повишаване на квалификацията и обучение. Настоящият кризисен период следва да се използва, за да се насърчава повишаването на знанията с цел подготвяне на работната сила за бъдещето. Безработните следва да получат възможност за преквалификация и включване в образователни програми, в това число и за висше образование, което ще им даде възможност да се върнат на пазара на труда с перспективи за по-добри условия за заетост, а работодателите им следва да бъдат насърчавани в по-голяма степен да инвестират в новите търсения на пазара, които се очаква да бъдат породени от по-усъвършенстваните технологии през идните години. Фондът за глобализация и Европейският социален фонд следва да се използват по-добре и да бъдат приспособени към предизвикателства от такова естество на вътрешния пазар. С оглед на последствията от икономическата криза трябва спешно да се обмисли възможността за преразглеждане на програмите, които са специално насочени към борба с бедността.

⁽¹⁾ ОВ С 116, 28.4.1999 г., стр. 35 и ОВ С 221, 7.8.2001 г., стр. 20.

4. **Заклучителни бележки**

4.1 В настоящата криза ЕС трябва да адаптира средносрочните и дългосрочните мерки на Лисабонската стратегия. Той трябва да добави краткосрочните действия към програмата си за структурна реформа, като същевременно продължи да инвестира в бъдещето. Това може да бъде постигнато основно чрез по-нататъшни инвестиции в НИРД, иновации и образование, активно насърчаване на

свободния обмен на знания между държавите-членки и подкрепа на предприятията (особено на МСП), за да могат те да допринасят за по-динамичен единен пазар. Действията за по-екологична икономика също са важни като средство за създаване на нови работни места и технологии, като същевременно се гарантират алтернативни енергийни доставки и постигане на екологични цели. Това би могло да се осъществи, ако европейското управление бъде укрепено, за да се подобри колективното измерение на Европейския съюз и да се избегне дублиране на усилия и ресурси.

Брюксел, 17 февруари 2010 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI

ПРИЛОЖЕНИЕ

към Становището на Европейския икономически и социален комитет

Следващите изменения, които бяха подкрепени от най-малко една четвърт от подадените гласове, бяха отхвърлени в хода на разискванията (Член 54, параграф 3 от Правилника за дейността):

Параграф 1.2, тирета 8, 9 и 10 се изменят, както следва:

- „Особено важно е Директивата за услугите да бъде прилагана в пълно съответствие с духа и правилата на единния пазар. Важен проблем в това отношение е, че все още няма свободно движение на работници от някои от държавите-членки от последното разширяване. Необходими са ефективни и ясни правила за прилагане на национално равнище, за да може Директивата за командироване на работници да бъде прилагана правилно и да бъдат постигнати целите ѝ – лоялна конкуренция между предприятията, и зачитане на правата на работниците и ~~избягване на социалния дълг~~.”
- ~~Един от проблемите на единния пазар и на ЕС е, че Заплатите и условията на труд значително се различават в отделните държави-членки, но също така и в отделните региони и следователно са се превърнали във~~ фактор на конкуренцията. Защитата на стандартите на пазара на труда, основаващи се на конвенциите на МОТ, ще придобива все по-голямо значение и трябва да бъде част от новата стратегия „ЕС 2020“.
- ~~Нарастването на търговията в рамките на единния пазар води до увеличаване на нараствава~~ ~~не~~ нужни и вредни за околната среда превозите на дълги разстояния. Следователно е необходимо тези аспекти на въздействието на транспорта върху ~~Това е в~~ противоречие с нарастващите изисквания към политиката в областта на околната среда и устойчивото развитие да се отчитат при определянето на транспортната политика в Стратегията ЕС 2020.“

Изложение на мотивите

Понастоящем думата „дъмпинг“ се използва широко само в контекста на международното търговско право, където дъмпингът се определя като действие на производител от една държава, който изнася своята продукция в друга държава на цена по-ниска от тази, на която той я продава на вътрешния пазар, или по-ниска от себестойността на продукцията. Следователно в горепосочения случай, в който става въпрос за правилното прилагане на Директивата за командироване на работници, терминът „социален дъмпинг“ е използван погрешно, тъй като цените на предприятието (обикновено от по-слабо развити в икономическо отношение държава-членка), което предоставя стоки и услуги на друга държава-членка, не са под тяхната себестойност. Използването на термина „социален дъмпинг“ по отношение на новите държави-членки е обидно и следва да се избягва.

Посочването на различията в заплатите и условията на труд като проблем на единния пазар противоречи на простия факт, че заплатите винаги са елемент от конкуренцията между предприятията, която е в основата на свободната пазарна икономика и е от полза за потребителите. По отношение на защитата на стандартите на пазара на труда, е необходимо да се посочи кой вид стандарти следва да се защитава. Тези стандарти са определени в конвенциите на МОТ, които са подписани от повечето държави-членки.

Обвинението, че единният пазар увеличава вредните превози, е едностранен аргумент. По аналогия би трябвало да обвиним свободното движение на хора за това, че увеличава въздействието върху околната среда. При определянето на Стратегия ЕС 2020 е необходимо да се отчитат аспектите, свързани с околната среда и устойчивото развитие.

Резултат от гласуването: Гласове „за“: 93   Гласове „против“: 131   Гласове „въздържал се“: 8

Параграф 3.7.1:

„Свободното движение допринесе за укрепване на икономиката на европейските държави-членки чрез повишаване на конкурентоспособността и предоставяне на потребителите на по-голям избор и по-качествени продукти на по-ниски цени. Освен това то полага на предприятията в ЕС да се конкурират на пазари на трети страни. За някои от държавите-членки от последното разширяване все още не съществува свободно движение на работници. Необходими са ефективни и ясни правила за правилното прилагане и постигане на целите на Директивата за командироване на работници, а и ~~т~~ лоялната конкуренция между предприятията и зачитането на правата на работниците. Има обаче свидетелства за ~~неясни~~ ~~пра~~вила за прилагане на Директивата за командироване на работници, което поражда нелоялна конкуренция между предприятията, ~~неза~~читане на правата на работниците и социален дълг.”

Изложение на мотивите

Все още съществуват ограничения за свободното движение на работници в единния пазар, въпреки доказателствата, че премахването на ограниченията не е влошило положението на пазара на труда на страните, които са премахнали тези ограничения.

Понастоящем думата „дъмпинг“ се използва широко само в контекста на международното търговско право, където дъмпингът се определя като действие на производител от една държава, който изнася своята продукция в друга държава на цена по-ниска от тази, на която той я продава на вътрешния пазар, или по-ниска от себестойността на продукцията. Следователно в горепосочения случай, в който става въпрос за правилното прилагане на Директивата за командироване на работници, терминът „социален дъмпинг“ е използван погрешно, тъй като цените на предприятието (обикновено от по-слабо развита в икономическо отношение държава-членка), което предоставя стоки и услуги на друга държава-членка, не са под тяхната себестойност. Използването на термина „социален дъмпинг“ по отношение на новите държави-членки е обидно и следва да се избягва.

Резултат от гласуването:

Изменение 5 (параграф 3.7.1) беше разглеждано заедно с изменение 3 (параграф 1.2, тирета 8, 9 и 10) и отпадна в резултат на неговото гласуване.

Параграф 3.8.1 се изменя, както следва:

„От 80-те години на 20-и век насам разпоредбите на ЕС се съсредоточават върху свободното движение на стоки, услуги, труд и капитал. Регулаторната среда, в която функционират предприятията, е изключително важен елемент от тяхната конкурентоспособност и способността им за растеж и създаване на работни места. Правилата могат да създават лоялна конкуренция, но могат и да нанасят вреди на добрата бизнес среда. Ето защо разпоредбите трябва да бъдат преразглеждани и опростявани, за да могат предприятията бързо да се адаптират към промените, като същевременно поддържат справедливи и относително сигурни пазари. Трябва да бъдат предприети координирани действия от страна на 27-те държави-членки, за да може ефективно да се стабилизира пазарната система на Европа. ЕИСК препоръчва банките да се съсредоточат върху финансирането на предприятията, като оставят по-спекулативните операции, които се извършват на финансовите пазари, в ръцете на оператори, специализирани в този род дейности. Необходимо са бързи мерки, за да се гарантира, че банките се фокусират по-резултатно върху основната си дейност за осигуряване на ликвидност в реалната икономика, като използват стабилни източници на финансиране, генерирани от спестявания от самата икономика, като оставят по-рисковите и спекулативни дейности на финансовите пазари на отделни оператори, специализирани в тази дейност.“

Изложение на мотивите

Първата част на заличения параграф не е реалистична. Какви мерки могат да бъдат предприети? Ако не се обяснява кои са тези мерки, по-добре да не се споменават, тъй като се създава объркване и несигурност. От друга страна, настоящият проблем не са източниците на финансиране, а доверието в реалната икономика.

Считам, че параграф 1.6 на становището разяснява много добре настоящите финансови проблеми и техните решения.

Резултат от гласуването: Гласове „за“: 82   Гласове „против“: 127   Гласове „въздържал се“: 19

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Интеграцията и социалната програма“

(становище по собствена инициатива)

(2010/C 347/03)

Докладчик: г-н **Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS**

Съдокладчик: г-н **Pedro Almeida FREIRE**

На 16 юли 2009 г. Европейският икономически и социален комитет реши, в съответствие с член 29, параграф 2 от Правилника за дейността си, да изготви становище по собствена инициатива относно:

„Интеграцията и социалната програма“.

Специализирана секция „Заетост, социални въпроси и гражданство“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 26 януари 2010 г.

На 460-ата си пленарна сесия, проведена на 17 и 18 февруари 2010 г. (заседание от 17 февруари 2010 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 158 гласа „за“, 3 гласа „против“ и 3 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 Европейският икономически и социален комитет в качеството си на институция, която е силно ангажирана с подпомагане и развиване на Програмата за социална политика, както и с насърчаване на интеграцията на имигрантите и етническите малцинства, реши да изготви настоящото становище по собствена инициатива, за да може **Европейският съюз да укрепи връзките между политиките за интеграция и програмата за социална политика.**

1.2 2010 г. ще е много важна година за социалните политики на ЕС: ще бъде отбелязана Европейската година на борбата с бедността и социалното изключване; ще бъде изготвена стратегията „ЕС 2020“ и ще бъде приета нова Социална програма.

1.3 Комитетът счита, че при преразглеждането на Социалната програма след 2010 г. трябва да се разгледат приоритетно социалните последици на имиграцията.

1.4 Като се има предвид, че имиграцията, интеграцията и социалната програма са в компетенциите на различни комисари и генерални дирекции, ЕИСК предлага да се подобри политическото и административното сътрудничество в рамките на Европейската комисия.

1.5 Политиките за интеграция трябва да бъдат обвързани с основните цели на социалната политика на ЕС; по този начин всички лица, включително и лицата от трети страни, европейските граждани от имигрантски произход и малцинствата, ще могат да се възползват от техните възможности. Освен това борбата срещу социалното изключване трябва да обхваща всички лица, включително имигрантите, било то граждани на ЕС или на трети страни.

1.6 ЕИСК счита за приоритет засилването на интеграцията на европейско равнище, като се има предвид икономическата криза,

положението на имигрантите и малцинствата по отношение на заетостта, социалното приобщаване, равенството между мъжете и жените, бедността, образованието и обучението, здравеопазването, социалната защита и борбата срещу дискриминацията.

1.7 Перспективата за многообразие в резултат на имиграция трябва да бъде включена в хоризонтален план при определянето и прилагането на социалните политики, успоредно с разработването на политики и мерки, насочени конкретно към интеграцията на имигранти и етнически малцинства.

1.8 Следователно, като се има предвид придобитият от други политики опит, **Комитетът предлага да започне процес на „вграждане“ (mainstreaming) на интеграцията** в различните политически, законодателни и финансови инструменти на ЕС, с цел насърчаване на интеграцията, равното третиране и борбата с дискриминацията.

2. Представяне

2.1 Европейският съюз прие обща политика по въпросите на имиграцията, за която Комитетът дава принос чрез своите становища, изтъква важността на интеграцията като „ключ към успеха на имиграцията“ и признава необходимостта европейските общества да подобряват способността си да управляват характерното за имиграцията многообразие, за да засилват социалното сближаване.

2.2 През последните десет години имигрантите са дали значителен принос за икономическото и социалното развитие на Европа⁽¹⁾. Много мъже и жени от трети страни са се включили в европейския пазар на труда, като са допринесли за ръста на икономиката, заетостта, социалноосигурителните вноски и данъчните приходи.

⁽¹⁾ COM(2008) 758 окончателен.

2.3 ЕИСК предложи „гражданско интегриране“, което се основа на „постепенното приравняване на правата и задълженията на имигрантите към тези на останалата част от населението, както и на достъпа им до блага, услуги и форми на гражданско участие в условия на равни възможности и третиране“⁽²⁾.

2.4 През 2010 г. трябва да се направи обновяване на Лисабонската стратегия в светлината на стратегията „ЕС-2020“ и Социалната програма и ще бъде извършена оценка на Фонда за интеграция. Освен това ЕС разполага с Договора от Лисабон и с Хартата на основните права, ще има нова Комисия⁽³⁾, а Парламентът ще е навлязъл в първата част на настоящия си мандат.

2.5 2010 г. ще бъде и Европейска година на борбата с бедността и социалното изключване – възможност за подновяване на ангажимента за солидарност, социална справедливост и по-силно приобщаване.

2.6 Политиките за интеграция трябва да бъдат обвързани с основните цели на социалната политика на ЕС. ЕИСК предлага да се подобри политическата и административната координация в Европейската комисия.

2.7 С настъпването на икономическата криза много имигранти се оказват сред най-уязвимите социални групи и стават първите й жертви: те са първите, които губят работата си, срещат по-големи трудности при повторната си интеграция на пазара на труда и са изложени на риска да изпаднат под прага на бедност – ситуация, която е още по-сериозна при жените имигранти⁽⁴⁾.

2.8 В много случаи има по-голяма вероятност синовете и дъщерите на имигрантите да не завършат успешно образованието си.

2.9 ЕИСК счита за важно да се полагат по-големи усилия в борбата срещу дискриминацията чрез развиване на наличните законодателни инструменти и засилване на публичните политики и ангажиментите за социална интеграция.

2.10 Едновременно с икономическата криза, в политическия и обществен дебат на някои държави-членки са наблюдават все по-яростни вербални атаки срещу правата на имигрантите, което води до по-твърдолинейно законодателство и засилване на ксенофобията.

2.11 Освен това някои правителства съкращават публичните средства, предвидени за политиките за интеграция, докато в период на криза инвестициите в социални политики не трябва да се намаляват, а да се увеличават.

2.12 ЕИСК счита, че една подходяща политика на интеграция е фактор за икономическа ефективност и социално сближаване в рамките на подходяща обща политика за имиграция.

(2) ОВ С 125, 27.5.2002 г.

(3) Въпросите на интеграцията и на Социалната програма са в правомощията на различни комисари и генерални дирекции.

(4) Евростат.

2.13 Политиките за интеграция в Европа са много различни поради различната социална и политическа култура и различните правни системи. Но във всички държави-членки целите на интеграцията са свързани със социалните политики.

2.14 В Европейския съюз процесите на интегриране на имигрантите протичат с различна скорост. В момента миграционните процеси са по-слаби в новите държави-членки от Централна и Източна Европа и по-засилени в тези от Южна и Западна Европа. Опитът обаче показва, че в бъдеще всички европейски страни ще имат значителни нива на имиграция.

2.15 Комитетът би искал да отбележи, че в един цялостен подход на европейската имиграционна политика е необходимо да се засилят връзките между имиграция и развитие. ЕИСК изготви две становища⁽⁵⁾ въз основа на този подход.

3. Интеграцията

3.1 Социалният процес на интеграция се наблюдава в различни сфери на живота: в семейството, в квартала и в града, на работното място, в синдиката, в стопанската организация, в училище, в центъра за обучение, в сдруженията, в религиозните организации, в спортните клубове, в армията и т.н.

3.2 Като се има предвид, че интеграцията е процес, който протича в обществените структури, е необходимо добро управление, за да може този социален процес да бъде подкрепен и съпътстван от подходящи политики от страна на публичните власти. Местните и регионалните власти, в рамките на своите правомощия в различните държави-членки, разполагат с политически, законодателни и финансови инструменти, които трябва да използват по подходящ начин в политиките за интеграция.

3.3 Десетият от общите основни принципи (Приложение 1) предлага интеграцията да бъде част от всички политически програми във всички сфери на управление (вграждане или „mainstreaming“).

3.4 ЕИСК изготви редица становища по собствена инициатива⁽⁶⁾, насърчавайки проактивни политики за интеграция в ЕС като двупосочен процес, насочен към приемащото общество и към имигрантите, с цел да се постигне общество, в което всички граждани, независимо от техния произход, имат едни и същи права и задължения и споделят ценностите на демократичните, отворени и плуралистични общества.

(5) Вж. следните становища на ЕИСК:
ОВ С 44, 16.2.2008 г., стр. 91.
ОВ С 120, 16.5.2008 г., стр. 82.

(6) Вж. следните становища на ЕИСК:
ОВ С 27, 3.2.2009 г., стр. 95.
ОВ С 125, 27.5.2002 г., стр. 112.
ОВ С 80, 30.3.2004 г., стр. 92.
ОВ С 318, 23.12.2006 г., стр. 128.

3.5 Комитетът счита, че организациите на гражданското общество играят изключително важна роля при интеграцията. Имигрантите и приемащото общество трябва да покажат, че подкрепят интеграцията. Социалните партньори и организациите на гражданското общество трябва да бъдат ангажирани с политиките за интеграция и борбата срещу дискриминацията.

3.6 Интеграцията е обществен процес, в който участват имигрантите и приемащото общество. Различните публични администрации и социалните участници трябва да се ангажират с този процес. Европейските, националните, регионалните и местните власти трябва да изготвят програми в сферата на своите правомощия. За да се гарантира тяхната ефективност и да има обща последователност, програмите и мерките трябва да се допълват и координират по подходящ начин.

3.7 В друго свое становище (7) ЕИСК предложи важен ангажирамент от страна на местните власти, предвид факта, че интеграцията е предизвикателство преди всичко на местно и регионално равнище. Тези политики ще имат по-голям успех, ако в тях се включат регионалните и местните власти, а организациите на гражданското общество сътрудничат активно.

3.8 Интеграцията е двупосочен процес, основан на правата и задълженията на гражданите на трети страни и на приемащото общество, който позволява пълноценно участие на имигрантите. В друго свое становище ЕИСК определи интеграцията като „*постепенното приравняване на правата и задълженията на имигрантите към тези на останалата част от населението, както и на достъпа и до блага, услуги и фортни на гражданско участие в условия на равни възможности и третиране*“ (8).

3.9 Комитетът счита, че имигрантите трябва да имат благоприятно отношение към интеграцията и че двупосочният подход показва, че интеграцията засяга не само имигрантите, но и приемащото общество.

3.10 Политиките за интеграция и социално приобщаване трябва да са насочени в различни посоки, в това число към първоначалния прием, обучението по езика, законите и обичаите, борбата срещу дискриминацията, политиките за заетост и обучение, равенството между мъжете и жените, образованието на малолетни и непълнолетни, семейната политика, политиката за младежта, жилищната политика, здравеопазването, борбата срещу бедността, разширяването на социалните услуги и улесняването на гражданското участие на лица от имигрантски произход.

3.11 Тези политики трябва да улесняват лицата от имигрантски произход да живеят в хармония в приемащите европейски общества, които се отличават с все по-голямо етническо и културно многообразие.

3.12 На конференция (9) през 2002 г., организирана съвместно с Комисията, ЕИСК предложи на институциите на ЕС да изготвят Европейска програма за интеграция и да създадат фонд на Общността. Комисията започна пилотна програма за интеграция (INTI) и през 2006 г. предложи да бъде създаден Фонд за интеграция, който беше приет от Съвета и в момента е част от бюджета за 2007-2013 г.

3.13 През ноември 2004 г. Съветът прие „Общи основни принципи за политика на интеграция на имигрантите в Европейския съюз“ (10). Тези принципи допълват законодателните рамки за правата на човека, недискриминацията и равните възможности, както и социалното приобщаване.

3.14 Комитетът желае да изтъкне важноста на **общ европейски подход**, тъй като той има значителна добавена стойност за политиките и процесите на интеграция, като осигурява междусекторна връзка с останалите политики на ЕС, сред които са стратегията „ЕС-2020“, социалната програма и политиката на сближаване. Подобен подход ще засили и връзките между интеграцията и ценностите и принципите на ЕС, посочени в Европейската харта на основните права и в Европейската конвенция за защита на правата на човека.

3.15 Фондът за интеграция е финансов инструмент за развитие на политиките за интеграция с европейска насоченост и добавена стойност в рамките на общите основни принципи. Политиките за интеграция имат за правна основа член 63 от Договора и са насочени към лица от трети страни, докато Европейският социален фонд (ЕСФ) е насочен към цялото население на ЕС, в което се включват и имигрантите. Поради това Фондът за интеграция и ЕСФ се допълват.

3.16 ЕИСК подкрепя шестте политически цели на Фонда за интеграция и се надява да бъде запознат с междинната оценка на Фонда през 2010 г., за да предложи някои промени.

3.17 Неотдавна се учреди **Европейският форум за интеграция**, за да може гражданското общество и организациите на имигрантите да участват в политиките за интеграция на ЕС. Комитетът е силно ангажиран с дейността на Форума.

3.18 В своите заключения във връзка с интеграцията от юни 2007 г. Европейският съвет посочи, че е необходимо да се постигне напредък по Общата програма за интеграция от 2005 г., като се разработят общите основни принципи.

3.19 ЕИСК иска да допълни този подход и счита за приоритет укрепването на интеграцията на европейско равнище, като се има предвид положението на имигрантите и малцинствата по отношение на заетостта, социалното приобщаване, равенството между мъжете и жените, бедността, образованието и обучението, здравеопазването, социалната защита и борбата срещу дискриминацията.

(7) ОВ С 318, 23.12.2006 г., стр. 128.

(8) ОВ С 125, 27.5.2002 г., параграф 1.4 (докладчик: г-н Pariza Castaños).

(9) Конференция на тема: „Имиграция: ролята на гражданското общество за интеграцията“, Брюксел, 9 и 10 септември 2002 г.

(10) Документ 14615/04 от 19 ноември 2004 г.

4. Програмата за социална политика

4.1 Като следствие от международната финансова криза Европейският съюз изпадна в сериозна икономическа криза, която доведе до силно влошаване на социалното положение. Кризата оказва силно отрицателно въздействие върху интеграцията.

4.2 Обновената социална програма ⁽¹¹⁾ (2008 г.), поради момента на разработването ѝ, нямаше как да отчете отрицателния развой на икономическата криза, нарастването на безработицата и влошаването на публичните финанси и социалното положение.

4.3 Според предвижданията на Европейската комисия икономическото възстановяване ще е бавно и създаването на работни места ще се забави.

4.4 ЕИСК счита, че във всички случаи социалното възстановяване ще бъде много по-бавно от икономическото. В този контекст оказваната от социалната политика подкрепа ще бъде от ключово значение.

4.5 2010 г. ще е много важна година за социалните политики на ЕС: ще бъде отбелязана Европейската година на борбата с бедността и социалното изключване, ще бъде изготвена стратегията „ЕС-2020“ за периода след 2010 г. и ще бъде приета нова Социална програма, с необходимите мерки и инструменти.

4.6 Обновената социална програма (2008 г.), която признава важния принос на имиграцията за заетостта в Европа, предлага подобряване на интеграцията и прилагане на социалните политики в сферите на образованието, здравеопазването и жилищната политика.

4.7 В своето становище ⁽¹²⁾ от януари 2009 г. относно Обновената социална програма, ЕИСК отдаде признание на успеха на този нов подход и се спря на проблемите, произтичащи от нарастването на миграционните потоци и неподходящите социални политики.

4.8 Френското председателство на ЕС поиска от Комитета да изготви проучвателно становище ⁽¹³⁾ относно „Нова европейска програма за социално действие“, което беше прието през юли 2008 г. ЕИСК счита, че новата програма за социално действие трябва да бъде полезна, за да се потърси отговор на затрудненото икономическо и социално положение. Комитетът предложи новата програма да отчети политиките за интеграция, равното третиране, развитието на Отворения метод на координация, както и увеличаването на ресурсите, предназначени за Фонда за интеграция.

4.9 На 6 май 2009 г. Парламентът прие Резолюция ⁽¹⁴⁾ относно социалната програма, в която посочи, че политиката за имиграция трябва да се основава на правата на човека, да допринесе за укрепване на законодателството за борба с дискриминацията и да насърчава стратегия за интеграция и равни възможности.

⁽¹¹⁾ COM(2008) 412 окончателен.

⁽¹²⁾ ОВ С 182, 4.8.2009 г., стр. 65.

⁽¹³⁾ ОВ С 27, 3.2.2009 г., стр. 99.

⁽¹⁴⁾ 2008/2330 (INI).

4.10 Лицата с административно неуреден статут („мигранти с нередовен статут“) са много уязвими, могат да попаднат в мрежите на трудовата експлоатация, бедността и най-крайното социално изключване, поради което, както предложи Комитетът, в рамките на Европейския пакт за имиграцията и убежището би могъл да се уреди административният статут на тези лица, като се отчетат степените им на интеграция в обществото и на пазара на труда. От друга страна, ЕИСК счита, че социалните политики на ЕС не трябва да изключват „мигрантите с нередовен статут“ от целите и програмите за социално приобщаване и от ЕСФ.

4.11 В следващите години ще нарасне вътрешната мобилност на европейските граждани и имиграцията към Европа на многобройни лица от трети страни. Тези процеси ще засилят националното, етническото, религиозното и културното многообразие на Европейския съюз.

4.12 Настоящата Обновена социална програма отчита, в ограничена степен, единствено многообразието на европейските общества, интеграцията на имигрантите и малолетните и непълнолетните лица, равното третиране и борбата срещу дискриминацията. Комитетът счита, че при преразглеждането на Социалната програма през 2010 г. трябва да се отдели по-голямо внимание на социалните последици на имиграцията както за имигрантите, така и за приемачите общества.

4.13 Следователно трябва да се укрепят връзките между Социалната програма и интеграцията, поради което ЕИСК предлага процесът на „вграждане“ (mainstreaming) на интеграцията да бъде включен в различните политически, законодателни и финансови инструменти на ЕС, с цел насърчаване на интеграцията.

5. Някои политически области

5.1 Деца и младежи

5.1.1 Политиките за младежта ще трябва да разгледат потребностите и обстоятелствата на младежите имигранти в процеса на преход към живота на възрастни и в социалната им интеграция.

5.1.2 Много млади хора, деца на имигранти, постигат професионален успех и се превръщат в много активни граждани в своята общност, но има и много други, включително от второ и трето поколение, които се намират в много уязвимо положение или са социално изключени, сред тях се наблюдава високо равнище на лоша успеваемост в училище и поради това са изложени на по-висок риск от безработица.

5.1.3 **Подкрепата за семействата** е изключително важна; както беше предложено от Комитета ⁽¹⁵⁾, ЕС трябва да поддържа по-активна семейна политика.

5.1.4 Отвореният метод на координация по въпросите на младежта ще трябва да включва показатели от гледна точка на многообразието, имиграцията и недискриминацията.

⁽¹⁵⁾ ОВ С 161, 13.7.2007 г., стр. 66 и ОВ С 120, 16.5.2008 г., стр. 66.

5.1.5 Следва да се използват възможностите, които предлагат европейските програми, насочени към учене през целия живот, мобилност, предприемачески дух и гражданство сред младежите, за да се преодолеят конкретните пречки, пред които са изправени младежите имигранти, и да се стимулира обменът на опит.

5.2 Образование и обучение

5.2.1 Политиките за интеграция на държавите-членки включват образованието и обучението като основни елементи на процеса. Децата и младежите имигранти обаче, както и малцинствата, са изправени пред специфични пречки и предизвикателства, на които трябва да се отдели специално внимание.

5.2.2 В много случаи училищата не са в състояние да намерят подходящо решение на проблемите и предизвикателствата. Необходимо е да се подобрят ресурсите на училищата, да се развива стремежът към отвореност и да се подпомагат учителите в межкултурното обучение и управлението на многообразието.

5.2.3 Ще трябва да се разработят показатели за качество на образованието, които да бъдат достатъчно гъвкави, за да отговарят на потребностите на учащите, сред които се среща все по-голямо многообразие.

5.2.4 Предложената рамка за отворения метод на координация по въпросите на образованието следва да служи за открояване на добрите практики при търсене на решения за лошата успеваемост в училище на младежите от имигрантски произход.

5.2.5 За тази цел ще е необходимо да се определят **показатели** като социално-икономически статут; завършване на (задължителното) образование от страна на младежите; многообразие и межкултурни умения на преподавателите; способност на училищната образователна система да осигурява социална мобилност; концентрация на ученици от имигрантски произход; насърчаване на многоезичието в образователната система; отвореност на образователните системи към всички деца и младежи и др.

5.2.6 В своето становище относно миграцията, мобилността и интеграцията ⁽¹⁶⁾ ЕИСК подчерта как се отразява неблагоприятната позиция, в която се намират имигрантите или лицата от имигрантски произход, върху образованието за възрастни: те вземат по-слабо участие в дейностите, свързани с продължаващо обучение, и предлаганите за тях курсове се свеждат до придобиването на езикови умения. За да се подобри интегрирането на имигрантите, продължаващото обучение следва да започне да се предлага на цялото население, с подчертано внимание върху равния достъп на лица от имигрантски произход.

5.2.7 В програмите за образование и обучение в Европа трябва да бъдат включени дисциплини, в които се преподават обичаите, историята, ценностите и принципите на европейските демокрации, както и запознаване с културата и ценностите на страните на произход на имигрантите (когато техният брой го позволява).

⁽¹⁶⁾ ОВ С 218, 11.9.2009 г., стр. 85.

5.3 Заетост

5.3.1 ЕИСК изготвя проучвателно становище ⁽¹⁷⁾ по искане на испанското председателство относно „**Интеграция на работниците имигранти**“, което съдържа и предложения за Европейска социална програма.

5.3.2 **Достъпът до пазара на труда** е много важен и представлява основна част от процеса на интеграция, тъй като достойният труд е ключът към икономическата себerealизация на имигрантите и улеснява социалните отношения и взаимното опознаване между приемашото общество и имигрантите.

5.3.3 В много случаи обаче, работниците имигранти се намират в неблагоприятна позиция и са подложени на пряка или косвена дискриминация. Те срещат и законодателни трудности при признаването на своите дипломи, а някои законодателства в областта на имиграцията ограничават професионалното израстване и промяната на професионалната дейност.

5.3.4 Следователно работниците имигранти често имат нискокачествени работни места, с по-лошо заплащане и несигурни условия. По-специално жените често се оказват в тази трудна ситуация.

5.3.5 Лицата „без документи“, чиито статут не е правно уреден, са поставени в най-несигурни условия: работят в сивата икономика и често са жертви на трудова експлоатация.

5.3.6 Новото поколение политики за заетост, както и мерките по Европейския социален фонд и програмата *Прогрес*, следва да включват специални критерии и показатели за подобряване на достъпа на имигрантите до интегрирани способности за социална и трудова интеграция, включително самостоятелна заетост. Тези способности биха могли да съдържат, редом с други въпроси и заедно с изучаването на езика и културата, мерки за укрепване на обучението на имигрантите по въпросите на новите технологии и превенцията на рисковете, свързани с работното място.

5.3.7 ЕИСК счита, че законодателството и публичните политики трябва да се допълват посредством сътрудничество със **социалните партньори**, тъй като интеграцията в трудовата сфера също е въпрос на обществени нагласи и ангажименти от страна на синдикатите и работодателите.

5.3.8 Работниците имигранти са по-склонни към **мобилност**, макар че някои национални законодателства слагат препятствия пред нея и я ограничават. Директивата относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни ⁽¹⁸⁾ (която не е въведена по подходящ начин в някои национални законодателства) може да улесни мобилността. Мрежата **EURES** също може да се използва по-ефективно, за да се подкрепи мобилността на работниците имигранти в ЕС.

⁽¹⁷⁾ Проучвателно становище на ЕИСК относно „Интеграция на работниците имигранти“.

⁽¹⁸⁾ Директива 2003/109/ЕО.

5.4 Предприемачески дух на имигрантите

5.4.1 Много хора пристъпват към миграция чрез самостоятелна заетост или създаване на предприятия. Все повече нараства броят на предприятията, в които предприемачите са с имигрантски произход.

5.4.2 ЕИСК счита, че предприемаческият дух на имигрантите трябва да се ползва с подкрепата на ЕС, поради което инструментите на ЕСФ, насочени към насърчаване на предприемаческия дух, трябва да вземат под внимание населението от имигрантски произход.

5.4.3 Организациите на работодателите и търговските палати също трябва да отворят вратите си за предприемачи от имигрантски произход и да насърчават активно достъпа им до управленски структури.

5.4.4 Също така множество предприемачески инициативи на имигрантите се осъществяват в **социалната икономика**, поради което Комитетът счита, че те трябва да бъдат подкрепяни от инструментите на ЕСФ и националните власти.

5.5 Социална защита

5.5.1 В Европа съществуват различни национални пенсионни системи. Следва да се гарантира, че работниците имигранти плащат вноските си в пенсионната система и имат право на съответстващо подпомагане без дискриминация.

5.5.2 Следва да се гарантира преносимостта на пенсиите, за да се постигне по-добра мобилност, а при завръщане да се зачита правото на съответна пенсия.

5.5.3 Отвореният метод на координация би трябвало да включва показатели, които да дават оценка дали работниците имигранти участват в пенсионните системи, без да бъдат изключвани и дискриминирани.

5.6 Жилища

5.6.1 Като последица от икономическата криза в много градове нараства броят на бездомните, голяма част от които са от имигрантски произход.

5.6.2 Понастоящем много хора, преди всичко младите, срещат проблеми и трудности при намирането на жилище.

5.6.3 Имигрантите и малцинствата също се сблъскват с множество специфични трудности при намирането на достойно жилище, поради което ЕИСК смята, че *жилищната политика* на държавите-членки трябва да бъде част от политиките на интеграция, от борбата с бедността и социалното изключване.

5.6.4 Градът и кварталът са местата, където живеят повечето от европейците, както и от имигрантите и малцинствата. В друго свое становище ⁽¹⁹⁾ ЕИСК изтъкна ролята на местните и регионалните власти в политиката на интеграция. Една добра *градска политика* би могла да благоприятства интеграцията и да предотврати появата на западащи градски гета в някои градове.

5.6.5 Поради това жилищните политики трябва да включват критерии, мерки и показатели, премахващи настоящите пречки, за да може да се приложи проактивен подход, в който да участва цялото общество, заедно с публичните власти и социалните партньори.

5.7 Здравеопазване и други услуги

5.7.1 В някои държави-членки много имигранти, в рамките на националните законодателства, нямат достъп до здравните системи и поради това се намират в положение на крайно недостатъчна защита.

5.7.2 Системата за координация по въпросите на здравеопазването и европейското законодателство за имиграцията трябва да гарантират достъпа на имигрантите до услугите на общественото здравеопазване и качествена медицинска помощ в условия на равенство. Също така системите за здравеопазване трябва да бъдат съобразени със социалното многообразие.

5.7.3 Комитетът подчертава, че в някои държави-членки голяма част от здравните работници и лицата, полагащи грижи, са имигранти.

5.7.4 Следва да се полагат и по-големи усилия за здравето на работното място, тъй като в редица случаи работниците имигранти са изложени на по-големи рискове и не са добре запознати със законите и програмите за превенция.

5.7.5 В някои държави-членки лицата от имигрантски произход нямат пълен достъп до **социални услуги** и тези услуги не са подготвени за многообразието на населението. Комитетът предлага Комисията да направи оценка на качеството на публичните услуги от гледна точка на интеграцията, многообразието и недискриминацията.

5.7.6 ЕИСК счита, че имигрантите не трябва да бъдат обект на дискриминация в здравните и социалните политики, тъй като плащат данъци и социалноосигурителни вноски, също както останалите граждани. В настоящия контекст на икономическа криза и бюджетни трудности следва да се осигури плащането на всички данъци и социалноосигурителни вноски, за да се гарантира устойчивостта на публичните услуги.

5.8 Бедност и социално изключване

5.8.1 Много хора от имигрантски произход живеят в бедност или са изложени на риск от бедност. Настоящата икономическа криза и нарастването на безработицата и на непълната или несъобразена с квалификацията заетост влошават тези ситуации. Изключително важно е лицата от имигрантски произход и малцинствата да имат достъп до програми за професионална преквалификация, защита при безработица, жилища и други публични социални услуги.

5.8.2 През 2010 г. ЕС ще отбележи Европейската година на борбата срещу изключването и бедността. Комитетът счита, че е необходимо да се подобрява **активното приобщаване**, насочено към имигрантите и малцинствата, за да се гарантира минималният доход, да се благоприятства достъпът до обществени ресурси и услуги и до пазара на труда.

⁽¹⁹⁾ ОВ С 318, 23.12.2006 г., стр. 128.

5.8.3 ЕИСК обръща внимание върху действието на някои престъпни мрежи, експлоатиращи мигрантите с нередовен статут, особено при трафика и проституцията на малолетни и непълнолетни лица и жени. Борбата с политически и съдебни мерки срещу тази организирана престъпност трябва да бъде съпътствана от политики за помощ и защита на жертвите.

5.9 Борба срещу дискриминацията

5.9.1 Европейският парламент ⁽²⁰⁾ неотдавна прие резолюция относно новата директива срещу дискриминацията, която допълва трите вече приети директиви ⁽²¹⁾. ЕИСК също прие становище ⁽²²⁾, с което подкрепи предложението на Комисията и предложи да се отчита множествената дискриминация.

5.9.2 Когато бъде окончателно приета в изпълнение на чл. 19 на Договора за функционирането на Европейския съюз, новата директива ще разшири принципа на недискриминация по области като образование, здравеопазване, социална защита и жилища. ЕИСК приканва Съвета да одобри тази директива, като вземе под внимание неговото становище.

5.9.3 По различни поводи лицата от имигрантски произход, жените, мъжете, възрастните и младежите попадат в ситуации на дискриминация, които се влошават, тъй като те имат правен статут с по-ниска защита поради факта, че са граждани на трети страни. Много хора попадат в ситуации на множествена дискриминация.

5.9.4 ЕИСК предлага на Европейската комисия да изготви План за действие срещу множествената дискриминация и предлага своето сътрудничество при разработването му.

5.9.5 Агенцията на Европейския съюз за основните права ⁽²³⁾ трябва да продължи да изготвя докладите си за пряката или косвената дискриминация, с която се сблъскват много имигранти.

5.10 Равенство между половете

5.10.1 Жените от имигрантски произход срещат специфични трудности поради факта, че са жени. По тази причина политиките за интеграция трябва да отразяват по подходящ начин гледната точка, свързана с пола.

5.10.2 ЕИСК счита, че както в Общите основни принципи за интеграция, така и в Социалната програма е необходимо да се засили подходът, свързан с пола, за да могат жените имигранти и жените от етнически малцинства да разполагат с равни възможности и да не бъдат обект на дискриминация.

⁽²⁰⁾ Резолюция на Европейския парламент от 2 април 2009 година относно „Предложение за Директива на Съвета за прилагане на принципа на равно третиране на лицата без оглед на религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация“.

⁽²¹⁾ Директива 2000/43/ЕО; Директива 2004/113/ЕО; Директива 2000/78/ЕО.

⁽²²⁾ ОВ С 182, 4.8.2009 г., стр. 19 и ОВ С 77, 31.3.2009 г., стр. 102.

⁽²³⁾ Проучването EU-MIDIS (Проучване на Европейския съюз относно малцинствата и дискриминацията) изследва опита на над 23 000 лица от етнически малцинства и имигрантски групи във връзка с дискриминация, престъпления на расова основа и полицейски действия в ЕС.

5.11 Имиграция и развитие

5.11.1 В други свои становища ЕИСК предложи ⁽²⁴⁾ имиграционната политика да допринася за икономическото и социалното развитие на страните на произход; за тази цел ЕС трябва да направи по-гъвкаво законодателството по въпросите на имиграцията.

5.11.2 В областта на външната политика Европейският съюз трябва да насърчава, в рамките на ООН, международна законодателна рамка в областта на миграцията и да подпише Конвенцията ⁽²⁵⁾, която е в сила понастоящем.

6. Инструменти на социалната програма

6.1 Вграждане (mainstreaming)

6.1.1 Вграждането (mainstreaming) на интеграцията ще предполага организиране (преструктуриране), развитие и оценка на политическите процеси по такъв начин, че перспективата за интеграция, равни възможности, равнопоставено третиране и недискриминация на имигрантите да бъде включена във всички цели, действия и инструменти на Социалната програма, на всички равнища и всички етапи, от всички участници в нейното приемане.

6.1.2 Като се има предвид, че културните модели в Европейския съюз се различават, прилагането на вграждането (mainstreaming) ще трябва да гарантира, в глобален план, интегриране на опита, компетенциите, интересите и потребностите на лицата, от гледна точка на интеграцията и многообразието, във всички инициативи от всякакъв род и обществен обхват, както и оценка на действията.

6.1.3 Процесът би трябвало да започне с оценка на въздействието, която би позволила да се предвидят потребностите, за да се осигури подходящо включване на социалното многообразие във всички предвидени области. За тази цел следва да се ускори процесът на определяне на показателите за интеграция в допълнение към посочените в Отворения метод на координация за социалното приобщаване. Европейският форум за интеграция може да окаже съдействие при изготвянето на показателите.

6.1.4 Ключовите критерии за прилагане на вграждане (mainstreaming) са лидерството на отговорните за този въпрос политики и участието на всички заинтересовани лица от публичния и частния сектор. Поради това ще трябва да се определи рамка за сътрудничество, чрез която да се разработят процесите на вземане на решение с цел постигане на промяна.

6.2 Законодателство

6.2.1 Комитетът счита, че е необходимо да се повиши качеството на общото европейско законодателство в областта на имиграцията, а директивите да осигуряват достатъчна защита за имигрантите; ето защо изготви становище ⁽²⁶⁾ по собствена инициатива, в което предложи в политиките и в европейското законодателство в областта на имиграцията да се зачитат правата на човека.

⁽²⁴⁾ ОВ С 44, 16.2.2008 г., стр. 91.

⁽²⁵⁾ Конвенция на ООН за защита на правата на работниците мигранти.

⁽²⁶⁾ ОВ С 128, 18.5.2010 г., стр. 29.

6.2.2 След приемането на програмата от Стокхолм ЕИСК счита, че ще е по-лесно да се постигне напредък по хармонизиране на законодателството по въпросите на имиграцията и убежището.

6.2.3 Новото антидискриминационно законодателство, разработано на основата на чл. 13 от Договора, трябва да се има предвид при изготвянето на европейското законодателство в областта на имиграцията.

6.3 Социален диалог

6.3.1 Социалните партньори носят отговорност за насърчаване на равното третиране в предприятията по пътя на диалог и преговори. ЕИСК и Дъблинската фондация проведоха изслушване по време на подготовката на становище⁽²⁷⁾. Заключениеята на това изслушване, които са включени в Приложение 3, могат да бъдат много полезни за социалните партньори и за Комисията, за да може трудовата интеграция да се осъществи в условия на равно третиране и без дискриминация между работниците от приемащата държава и имигрантите.

6.3.2 Социалният диалог в различни сфери може да насърчи активното приобщаване на работниците и на работниците имигранти и малцинствата. В предприятията е по-лесно да се постигне активно участие на работниците от имигрантски произход.

6.3.3 Трябва да се извършват подходящи консултации с европейските социални партньори и тяхното мнение да бъде отчетено при изготвянето на новата Социална програма.

6.3.4 Испанското председателство на ЕС поиска от ЕИСК да изготви проучвателно становище⁽²⁸⁾ относно „Интеграция на работниците имигранти“. В това становище Комитетът предложи редица инициативи за подобряване на интеграцията по отношение на заетостта.

6.4 Граждански диалог

6.4.1 Редом със социалния диалог, гражданският диалог е отлично средство за управление, което е част от европейския социален модел и според ЕИСК той е изключително важен инструмент за развитието на европейската социална програма и за интеграцията.

6.4.2 На европейско равнище в политиката за интеграция и в Социалната програма е необходимо да се подобри участието на организациите на гражданското общество, специализирани в областта на правата на човека и оказване на съдействие на имигрантите и малцинствата.

6.4.3 Трябва да се извършват консултации с Европейския форум за интеграция и той трябва да участва активно в изготвянето на новата Социална програма на ЕС.

6.4.4 Европейският съюз трябва да продължи да дава тласък на межкултурния диалог, който допълва интеграцията и целите на социалната политика.

(27) ОВ С 318, 23.12.2006 г., стр. 128.

(28) Проучвателно становище на ЕИСК относно „Интеграция на работниците имигранти“, докладчик: г-н Pariza Castaños.

6.5 Отворен метод на координация

6.5.1 В сферата на интеграцията трябва да бъде приложен отворен метод на координация, както беше предложено от Комисията и ЕИСК в областта на имиграционната политика.

6.5.2 Съветът реши да подобри настоящата координация и да отреди на Комисията по-подходяща роля. Комитетът приветства това решение, но счита, че то трябва да бъде по-амбициозно.

6.5.3 Този метод на координация трябва да разполага със специални качествени и количествени показатели, които могат да бъдат изготвени в сътрудничество с ЕИСК и Европейския форум за интеграция.

6.5.4 Различните отворени методи на координация, които съществуват в социалната политика, трябва да подобрят целите и показателите за интеграция в политиките за заетост, социалната защита, здравеопазването и борбата с бедността и социалната изолация.

6.6 Финансиране

6.6.1 Комитетът счита, че трябва да се подобрят синергиите и допълняемостта между Социалния фонд и Фонда за интеграция.

6.6.2 Европейският социален фонд е насочен към лицата, които срещат особено големи трудности при намирането на работа, като жените, младите хора и по-възрастните работници. Той също така помага на предприятията и работниците да се приспособят към промените, наложени от новите технологии и застаряването на обществото. ЕСФ трябва да включва в по-голяма степен аспекта на многообразието в резултат на имиграцията в своите цели и програми, както в настоящия програмен период (2007-2013 г.), така и в бъдеще.

6.6.3 След 2013 г. ще бъде необходимо да се увеличат финансовите ресурси на Фонда за интеграция, а на Комисията да се дадат по-големи правомощия в управлението.

6.6.4 Програмата *Прогрес*, която има за цел да осигури финансова помощ за реализиране на целите на Европейския съюз в сферата на заетостта и социалните въпроси, трябва да засили интеграцията и многообразието сред петте основни сфери на действие: заетост, социална защита и социална интеграция, условия на труд, недискриминация и многообразие и равенство на половете.

7. По-приобщаващо европейско гражданство

7.1 Европейските демокрации са свободни и отворени общества и трябва да се основават на приобщаването на всички граждани. Политиките на интеграция и имиграционното законодателство в никакъв случай не бива да се използват като политическо оправдание за лишаване на имигрантите и малцинствата от правото на гражданство.

7.2 ЕИСК счита, че трябва да се разшири основата на нашите демокрации, като се включат и новите граждани с равни права и задължения. Правото на национално и европейско гражданство трябва да включва многообразието във всичките му форми, без дискриминация.

7.3 ЕИСК припомня направеното в друго становище ⁽²⁹⁾ предложение да се даде европейско гражданство на гражданите на трети страни, които са придобили статут на дългосрочно пребиваващи. Комитетът предлага Комисията, Европейският парламент и Съветът да обърнат внимание на това предложение при определяне на целите си за новия законодателен мандат.

7.4 Европейската комисия трябва да приеме нова инициатива за повишаване на гражданското самосъзнание на гражданите на трети страни и за насърчаване на тяхното участие в обществената и политическия живот.

8. Новата Европейска комисия

8.1 Като се има предвид целта за интеграция, ЕИСК счита, че в новия колегиум на членовете на Комисията не е целесъобразно

задачите, свързани с имиграцията, да бъдат в същия ресор като въпросите в областта на сигурността, при положение че се създава друг ресор за „Правосъдие и основни права“.

8.2 Обвързването на имиграцията със сигурността би изпратило негативно послание до европейското общество и имигрантите, което е в разрез с първия от основните общи принципи за интеграция – двупосочния ѝ характер. Посланията, че в Европа имиграцията се разглежда като престъпно деяние, са прекалено много!

8.3 Предложеното от Комитета включване на задачите, свързани с имиграцията и убежището, в ресора на „Правосъдие и основни права“ би изпратило по-положително послание по отношение на интеграцията.

8.4 В този контекст укрепването и „вграждането“ (mainstreaming) на интеграцията в Социалната програма и останалите общностни политики е особено необходимо, по-специално за отстояване и защита на основните права на имигрантите.

Брюксел, 17 февруари 2010 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI

⁽²⁹⁾ Становище по собствена инициатива, ОВ С 208, 3.9.2003 г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Въздействие на споразуменията за икономическо партньорство върху най-отдалечените региони (Карибски басейн)“

(становище по собствена инициатива)

(2010/С 347/04)

Докладчик: г-н **COUPEAU**

На 26 февруари 2009 г. Европейският икономически и социален комитет реши, в съответствие с член 29, параграф 2 от Правилника за дейността си, да изготви становище по собствена инициатива относно:

„Въздействие на споразуменията за икономическо партньорство върху най-отдалечените региони (Карибски басейн)“.

Специализирана секция „Икономически и паричен съюз, икономическо и социално сближаване“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 2 февруари 2010 г.

На 460-ата си пленарна сесия, проведена на 17 и 18 февруари 2010 г. (заседание от 17 февруари 2010 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище с единодушие.

1. **Заключения и препоръки**

1.1 Приложното поле на Споразумението за икономическо партньорство (СИП), подписано на 15 октомври 2008 г. между 15-те държави-членки на Форума на страните от АКТЬ⁽¹⁾ ⁽²⁾ и ЕС, е много широко. Въпреки това няколко фактора, макар и упоменати в СИП, възпрепятстват постигането на целите за регионална интеграция, устойчиво развитие или сътрудничество между държавите от КАРИФОРУМ и най-отдалечените региони (по-нататък наричани НОР). Макар и наследници на дългогодишна европейска традиция, НОР са географски, исторически, културно и икономически свързани с държавите от КАРИФОРУМ. Стратегическото им разположение позволява да се установят устойчиви търговски взаимоотношения със съседните острови. Ето защо те са първите обхванати от СИП европейски региони.

1.2 ЕИСК отчита сложността на преговорите, потенциалните рискове и възможностите, които предлага СИП, както за държавите от КАРИФОРУМ, така и за НОР и по-общо за ЕС.

1.3 ЕИСК горещо препоръчва да се извършват консултации с местните власти от НОР в цялостния процес на съгласуваната във връзка със СИП ЕС-КАРИФОРУМ. Макар че същевременно тези НОР са френски департаменти в Америка (и по това се различават от държавите от КАРИФОРУМ), те са в състояние да допринесат за изграждането на истинска регионална интеграция.

1.4 ЕИСК счита, че е важно също така гражданското общество и местните власти от НОР да участват по-активно в дебатите и в различните комитети за проследяване, с цел прилагане на споразумението. Това ще позволи да се постигне регионалната интеграция – цел, която ръководи това СИП.

1.5 Постепенната интеграция на държавите от КАРИФОРУМ в световната икономика няма да бъде постигната, докато не бъдат решени свързаните с транспорта трудности (инфраструктури и транспортни средства). ЕИСК препоръчва на Комисията да постави въпроса за транспорта в една по-широка концепция и да се заинтересува по-отблизо от конкретните решения, предвидени съвместно от държавите от КАРИФОРУМ и НОР.

1.6 За да се насърчат търговските взаимоотношения в Карибския басейн, ЕИСК препоръчва на заинтересованите страни да разгледат възможността за прилагане на предварителни намаления на митата между НОР и държавите от КАРИФОРУМ.

1.7 ЕИСК приветства факта, че в СИП правилно е отчетена необходимостта от установяване на ясна процедура относно санитарните и фитосанитарните мерки (СФСМ). ЕИСК препоръчва обаче НОР да се включат в органа, компетентен за прилагането на СФСМ, за да се улесни вътрешно-регионалната търговия, и в преговорите, свързани с двустранните договорености. ЕИСК препоръчва също така НОР да се ползват с наименованието „НОР“, за да могат стоките им да се отличават с качество и зачитане на стандартите на ЕО.

1.8 ЕИСК изрично препоръчва зоните за риболов и аквакултури в НОР да се управляват съвместно с държавите от КАРИФОРУМ.

1.9 Накрая ЕИСК препоръчва да се структурират по-добре услугите, за да се създаде истински карибски туризъм.

1.10 ЕИСК отделя голямо внимание на включването на понятията „опазване на околната среда“ и „социална защита“ в споразумението и следва да бъде в състояние да даде една далновидна концепция за цялата тази зона.

(1) Страните от АКТЬ са 79 държави от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн, които подписаха споразумението от Ломе през 1975 г., а след това - споразумението от Котону през 2000 г.

(2) Хаити се присъедини към това споразумение на 11 декември 2009 г.

2. Увод и общи бележки

2.1 В членове 349 и 355 от Договора за функционирането на Европейския съюз се признава спецификата на най-отдалечените региони. През 1986 г. Европейската комисия създаде междуведомствена група за НОР, упълномощена да координира общностните действия в полза на тези региони и да служи за посредник между съответните национални и регионални администрации. От 1989 г. насам в тези региони се прилага специална програма, целяща да се подкрепят социално-икономически мерки за по-добра конвергенция с останалата част на ЕС.

2.2 В член 239 от СИП ЕС-КАРИФОРУМ се отчита географската близост между НОР от Карибския басейн (Мартиника и Гваделупа) и държавите от КАРИФОРУМ, „с цел заздравяване на икономическите и социалните връзки между въпросните региони и държавите от КАРИФОРУМ, страните по споразумението полагат усилия по-специално да улесняват сътрудничеството във всички области, обхванати от настоящото споразумение, както и търговията със стоки и услуги, да насърчават инвестициите и да способстват за транспортните и комуникационните връзки между най-отдалечените региони и държавите от КАРИФОРУМ“. Съвместното участие на държавите от КАРИФОРУМ и НОР в рамковите програми и специфичните дейности в областите, обхванати от СИП, също се утвърждава в този член.

2.2.1 ЕИСК държи да отбележи значението на „Нидерландските отвъдморски територии“, по-точно островите Бонер, Кюрасао, Саба, Синт-Еустахиус, Синт-Мартен и Аруба, които се намират в Карибския басейн. Все пак от европейска гледна точка тези острови са „отвъдморски държави и територии“, което юридически ги различава от НОР и Карибския регион. ЕИСК подчертава обаче, че регионалната интеграция, както е предвидена в СИП, няма да се осъществи, ако не се вземат предвид териториите, свързани с държавите-членки на ЕС (Нидерландия, Обединеното кралство, Франция).

2.3 Според ЕИСК е важно да бъдат анализирани икономическите и социалните последици от това споразумение за Карибския басейн и особено за НОР. Следователно трябва да се определи ефективността в краткосрочен и дългосрочен план на усилията за регионална интеграция по отношение на стоките, услугите, сътрудничеството и доброто икономическо управление в области, свързани с търговията (конкуренция, инвестиции, интелектуална собственост и др.).

2.4 **Регионалната интеграция в широкия смисъл на думата (Европейска стратегия за НОР)** е една от главните цели на СИП, но и утвърдена цел по отношение на НОР с оглед на регионално приобщаване. Въпреки това няколко присъщи на споразумението фактора пречат, от една страна, на регионалната интеграция и, от друга страна – на ефективността на СИП.

2.4.1 Липсата на консултации с регионалните съвети и общите съвети на НОР в рамките на преговорите за СИП омаловажи ролята им в Карибския басейн. Тези съвети имат известни експертни

умения в офанзивните и дефанзивните сектори ⁽³⁾ в НОР и чрез регионални ръководни комитети могат във всеки един момент да отчитат резултата от своите проучвания. Впрочем по инициатива на френското правителство генералните щати на отвъдморските територии предлагат редица отговори на препятствията пред СИП. Освен това, поради своята културно-географска близост, тези институции вече са установили редица връзки с държавите от КАРИФОРУМ.

2.4.2 Отсъствието на НОР от комитета на КАРИФОРУМ-ЕО „Търговия и развитие“, от парламентарния комитет КАРИФОРУМ-ЕО и най-вече от консултативния комитет КАРИФОРУМ-ЕО намалява влиянието им в Европейския съюз. Ето защо ЕИСК препоръчва в гореспоменатите различни комитети за мониторинг да се включат депутати, представители на гражданското общество или на местните власти от НОР.

2.4.3 Липсата на консултации с гражданското общество от НОР, което ежедневно се сблъсква с проблемите, свързани със затруднената търговия с карибските държави (инфраструктури, квоти, „черни списъци“), вреди на прекия обмен с гражданското общество в държавите от КАРИФОРУМ.

2.4.4 ЕИСК насърчава заинтересованите страни да благоприятстват включването на НОР в регионалните карибски институции като КАРИФОРУМ или ОИКД ⁽⁴⁾ като наблюдатели. Наистина – в тези инстанции се вземат редица решения, които ангажират карибския регион, и докато НОР отсъстват дори като наблюдатели от тези инстанции, не може да има истинско регионално приобщаване.

2.5 Транспорт

2.5.1 ЕИСК подчертава, че либерализацията на стоките и услугите може да се извърши само чрез адаптирани транспортни средства и инфраструктури. Карибският басейн не разполага с достатъчно транспортни средства. Вярно, че има две авиокомпани и две корабоплавателни компании, които превозват хора между островите, но не извършват редовни рейсове и не осигуряват товарен транспорт. Въпреки специалното отпускане на 275,6 млн. евро в полза на НОР (Гваделупа, Мартиника и Гвиана) за компенсиране на допълнителните разходи, свързани с географското им разположение, НОР от Карибския басейн страдат от проблеми, породени от твърде високата цена на товарния транспорт и от неадаптирано към островните региони европейско законодателство в областта на каботаж.

⁽³⁾ Консултативните комитети от НОР определиха известен брой сектори, в които имат значителни пазарни дялове и които са изгодни за техните икономики (чувствителни сектори) и други сектори, които се оказват застрашени и които без помощта на ЕС биха могли бързо да изчезнат (дефанзивни сектори).

⁽⁴⁾ Организация на източнокарибските държави (Organisation of the Eastern Caribbean States): регионална организация, в която участват девет карибски държави.

2.5.2 За да преодолеят тези трудности, НОР и държавите от КАРИФОРУМ обмисляха идеята да изградят система от товарни кораби или фериботи, но поради липса на финансови средства тези проекти не бяха осъществени.

2.5.3 Член 37 от СИП се позовава на транспорта в главата „Селско стопанство и рибарство“, но не дава ясни решения, макар че НОР и държавите от КАРИФОРУМ вече се бяха опитали да намерят общи решения.

2.5.4 В рамките на следващата програма на ЕФР би било целесъобразно да се приложи една амбициозна структурна политика, за да може целият Карибски басейн да се слобие с транспортна система, адаптирана към островните региони.

2.6 **Уреждането на гражданските и търговските спорове** изобщо не е споменато в СИП. В случай на спор между предприятие от КАРИФОРУМ и предприятие от НОР, никаква разпоредба не позволява да се решават конфликтите на юрисдикции, на закони или процедурата на екзекватура. В споразумението са предвидени само решения за уреждане на споровете, породени от тълкуването и прилагането на СИП. Въпреки това в рамките на дадено СИП би било целесъобразно да се предвидят правни възможности, които да съответстват на обхвата на това споразумение.

3. Специфични бележки – анализ на Карибския басейн

3.1 Земеделие

3.1.1 **Бананът** е плод, който се произвежда в големи количества в Карибския басейн и съставлява един от основните икономически ресурси на НОР. С над десет хиляди работни места износът на банани представлява съответно 14 % и 24 % от износа на Гваделупа и Мартиника към ЕС и поради това бананът има основна икономическа и социална тежест в НОР. ЕС винаги е съзнавал стратегическия залог на производството на банани: програмата за подпомагане POSEI, одобрена от Европейската комисия на 22 август 2007 г., предвиди сумата от 129,1 млн. евро годишно за тези НОР. Но тази помощ явно съвсем не е достатъчна, защото освен проблемите, свързани с метеорологичните условия, бананът от НОР е застрашен от доставките на „доларови банани“, чийто пазарен дял в ЕС достигна 73,4 % след освобождаването на пазара (според ODEADOM⁽⁵⁾). Освен това на 15 декември 2009 г. ЕС парафира споразумение със страните производителки от Латинска Америка с цел да се намалят митата върху бананите от 176 на 114 евро за тон до 2017 г., което ще направи ситуацията на НОР и някои държави от КАРИФОРУМ още по-несигурна.

3.1.1.1 Производството на банани е от особен интерес и за другите държави от КАРИФОРУМ. Например в Република Доминика само бананът представлява 18 % от БВП и осигурява работа на 28 % от работната ръка. Кризата в банановия сектор не засяга само

НОР – например на остров Сейнт Лусия днес банановите плантации са едва 2 000, докато през 1990 г. техният брой е възлизал на 10 000.

3.1.1.2 ЕИСК смята, че би било добре да се създаде професионална организация между страните от Карибския басейн със задачата да предоставя на ЕС по-значителен дял от дистрибуцията на банани от Карибския басейн, още повече че някои държави от КАРИФОРУМ (Сейнт Лусия, Република Доминика и др.) доставят банани на други страни (Канада и пр.), чиито санитарни стандарти и стандарти на проследяемост са близки до тези в ЕС.

3.1.2 **Захарна тръстика - ром:** Производството на захарна тръстика също играе много важна роля в НОР съответно с 32 % и 13 % от използваната земеделска площ (ИЗП) в Гваделупа и Мартиника и осигурява работа на над 6 500 души на пълен работен ден. През 2006–2007 г. производството на захар възлиза на 5 849 т за Мартиника и на 80 210 т - за Гваделупа. Производството на ром, което възлиза на 79 352 ХЧА⁽⁶⁾ в Мартиника и 74 524 ХЧА в Гваделупа, се оказва от голямо стратегическо значение по отношение на търговията с него извън НОР.

3.1.3 **Плодовете и зеленчуците** не се използват достатъчно като ресурси въпреки плодородието на почвите в НОР. Оказва се обаче, че НОР са заложили на диверсификацията на земеделското производство. През 2006 г. Гваделупа е произвела 17 218 т плодове, а Мартиника – 8 666 т. През същата година Гваделупа е произвела 43 950 т пресни зеленчуци, а Мартиника – 37 892 т. Освен това Гваделупа произвежда ароматни растения и суровини за парфюмерийната промишленост (ванилия), кафе, какао, подправки, билки (градинарството заема 179 ха), а Мартиника произвежда главно ананас и някои подправки (градинарството заема 105 ха). Следователно това е многообещаващ сектор от земеделието, още повече че НОР желаят да разширят обмена с другите страни от Карибския басейн, както по отношение на регионалната и международна търговия с продукти, така и по отношение на научноизследователската и развойната дейност.

3.1.3.1 Целта на тази диверсификация е пълното задоволяване на вътрешното търсене на хранителни стоки (самостоятелно задоволяване на потребностите), защото земеделието в НОР се характеризираше предимно с отглеждане на банани и захарна тръстика, предназначени за износ. Например, през 2008 г. вносът на свинско месо е нараснал с 10 % в Мартиника и с 68,2 % - в Гваделупа. Освен това зеленчуците представляват 67 % от общия внос на пресни продукти в Гваделупа. За да постигнат самостоятелно задоволяване на потребностите, неотдавна земеделците от НОР отдадоха предпочитание на браншовите организации, които позволяват обединяването на лицата от производствения сектор, като се мине през хранително-преработвателния сектор и снабдителите и се стигне до пласмента. Така цялата верига е представена и всеки участник в нея играе важна роля в процеса на вземане на решения на браншово равнище⁽⁷⁾. Тази правна система обаче не съществува на съседните острови, които страдат от липса на организация, а това затруднява извършването на търговия със земеделски продукти с НОР.

(5) Служба за развитие на селското стопанство на отвъдморските територии.

(6) Хектолитра чист алкохол.

(7) IGUAFHOR е Браншово сдружение на градинарите и производителите на плодове и зеленчуци от Гваделупа.

3.1.4 Пречки за търговията със земеделски продукти между НОР и държавите от КАРИФОРУМ

3.1.4.1 Земеделieto е основният начин за препитание и развитие на региона и следователно е дефанзивен сектор за НОР. Основните проблеми на региона са именно продоволствената сигурност, липсата на инфраструктури и митата, ограничаващи регионалната търговия и социалната защита.

3.1.4.2 От гледна точка на безопасността на храните производството на плодове и зеленчуци в държавите от КАРИФОРУМ не отговаря на цялото европейско законодателство. Макар и да използват методи на НАССР⁽⁸⁾, производството им не отговаря на стандартите на европейското законодателство. Положението е особено деликатно, защото НОР не разполагат с някои продукти, които държавите от КАРИФОРУМ притежават в големи количества.

3.1.4.3 Член 40 от СИП предвижда в областта на безопасността на храните страните да могат да прибегват до предпазна клауза в ситуация, която „създава или може да създаде съществени затруднения“. Но достъпът до тази възможност в кратки срокове може да бъде труден за НОР. Освен това санитарните и фитосанитарните (СФС) мерки в споразумението⁽⁹⁾ предвиждат изработването на вътрешнорегионални СФС стандарти в съответствие със стандартите на СТО, за да се стигне до мерки, хармонизирани с тези на ЕС посредством двустранни споразумения относно признаването на съответствието на СФС мерки. Но НОР, които се подчиняват на европейското законодателство, все още не се ползват с наименованието „НОР“ по отношение на своите земеделски и морски продукти, както неведнъж са настоявали ЕИСК⁽¹⁰⁾, местните власти⁽¹¹⁾ и европейските парламентаристи⁽¹²⁾. Освен това НОР не са част от органа, който има правомощия да прилага СФС мерки с цел улесняване на вътрешнорегионалната търговия, нито участват в преговори, отнасящи се до двустранни споразумения.

3.1.4.4 И така, ЕИСК споделя заявеното в СИП желание да се развият маркетинговите възможности както за „търговията между държавите от КАРИФОРУМ, така и за търговията между страните по споразумението, както и идентифициране на възможности за усъвършенстването на пазарната инфраструктура и транспорта“ (член 43, параграф 2, буква б). В споразумението се уточнява също така, че намирането на възможности за финансиране и сътрудничество на производителите и търговците е част от основните цели в областта на селското стопанство и рибарството.

(8) Hazard Analysis and Critical Control Point (Система за анализ на риска и контрола на критичните точки): система за самоконтрол от американски произход, която се използва в хранително-вкусовата промишленост и почива на седем основни принципа. Това следователно е система, която идентифицира, оценява и контролира значителните опасности с оглед на безопасността на храните. Тази система е включена в някои европейски актове (Директива 93/94: хигиена на храните), но не присъства в други (Регламент 178/2002).

(9) Член 52 и следващи от СИП.

(10) ОВ С 211, 19.8.2008 г., стр. 72

(11) Отвъдморски генерални щати.

(12) Например Madeleine de Grandmaison от ЕП.

3.1.4.5 Някои преработени продукти от НОР (конфитюр, кафе и др.) са санкционирани чрез включване в „черни списъци“ (мита) в митниците на някои други страни от Карибския басейн, а това затруднява продажбата им в тези страни. Противно на член 9 и следващите от СИП, отнасящи се до митата, поради особеното разположение на НОР в Карибския басейн и поради специфичните им характерни особености, признати в членове 349 и 355 от Договора за функционирането на Европейския съюз, ЕИСК препоръчва на заинтересованите страни да обмислят предварителни намаления на митата между НОР и държавите от КАРИФОРУМ с оглед облагодетелстването на търговските им връзки в Карибския басейн.

3.2 Рибарство

3.2.1 По отношение на рибарството, все още предстои да бъде постигнат напредък след първоначалните разногласия по въпроса дали рибарството следва да бъде част от СИП или предмет на отделно споразумение. Европейската общност отказа да разгледа въпросите за регионалния риболов като отделно споразумение и предпочете да сключи двустранни споразумения относно достъпа до риболов.

3.2.2 В член 43, параграф 2, буква д) от СИП е предвидено да се оказва помощ на операторите от КАРИФОРУМ при привеждане в съответствие на дейността им с националните, регионалните или международните технически, здравни стандарти и стандарти за качество, които са в сила по отношение на рибата и рибните продукти.

3.2.3 Целта на Европейския съюз посредством Общата политика в областта на рибарството (ОПОР) е да отдаде предпочитание на едно дългосрочно виждане за управлението на риболова. ОПОР е подчинена на принципа на предпазливостта, за да опази и съхрани водните биологични ресурси и максимално да ограничи последиците от риболовните дейности върху морските екосистеми. Въпреки това страните от Карибския басейн като цяло не се намират в едно и също положение, защото НОР остават подчинени на твърде строго законодателство (зони на пълна забрана на риболова, регламентирани на улова на лангусти, на *strombus gigas* и на морски таралежи, механизъм за концентрация на рибата и пр.⁽¹³⁾), каквото няма в останалите държави от КАРИФОРУМ. Управлението на риболова е поверено на всяка държава-членка, но не отчита особеностите на Карибския басейн, а това е в ущърб на дълбочинния риболов в тази зона.

3.2.4 Следователно ЕИСК препоръчва риболовът в Карибския басейн да се управлява в съгласие с държавите от КАРИФОРУМ.

3.3 Аквакултури

3.3.1 Риболовът в Карибския басейн се отнася по-специално до видовете близо до крайбрежието: раковина *strombus* (голямо морско коремоного, чието месо се използва в многобройни местни ястия), групер, лангуста, снапер, както и много други видове, живеещи в кораловите рифове. Експлоатацията на пелагичните морски ресурси започва едва сега поради липсата на дълбоководни плавателни съдове и на трудностите, свързани с тропическите води.

(13) Бележка на Главна дирекция „Вътрешна политика на съюза“ относно риболова в Мартиника, януари 2007 г.

3.3.2 През последните години търсенето на местните пазари се е развивало благодарение на туристическата индустрия. Към това трябва да се добавят стимулите за износ на американския и европейския пазар, водещи до свръхексплоатация, която с течение на времето ще доведе до сериозно намаляване на рибните ресурси в целия регион.

3.3.3 Днес почти всички страни в Карибския басейн са вносители на морски продукти. В миналото изобилието доведе до загуба на всякакъв интерес към аквакултурите и повечето страни в региона нямат почти никакви традиции в отглеждането. Ето защо, въпреки нарастването на аквакултурите в световен мащаб, карибският регион почти не е развил производството на аквакултури.

3.3.4 Едва в началото на новия век се забелязва видимо подобрене на аквакултурите. През 2004 г. морската продукция на Мартиника достигна 97 т (10 т речна лангустина, 12 т риба от вида *Neocyttus rhomboidalis* и 75 т ивичеста зъбатка (*Anarhichas lupus*) от Карибския басейн).

3.3.5 Помощите, които се отпускат на НОР за развитие на аквакултурите, произлизат най-вече от областните управи и Финансовия инструмент за ориентирание на рибарството (ФИОР) ⁽¹⁴⁾. Тези помощи обаче явно са недостатъчни, предвид голямата преднина на някои карибски държави (в Ямайка производството за 2002 г. възлиза на 6 000 т. според ФАО), но и защото тези помощи все още не са довели до отпадане на необходимостта от внос на морски продукти към НОР от Европейския съюз, Венецуела и някои азиатски страни.

3.3.6 ЕИСК препоръчва горещо да се обсъди общо развитие на аквакултурите в Карибския басейн с помощта на фондове от рода на ЕФР и ЕЗФРСР.

3.4 Туризм

3.4.1 Туризмът е важен източник на приходи за НОР. Карибският басейн разполага с важно предимство: природните му дадености за туризъм са несравними с тези на всеки друг регион в света. Географското му разположение е уникално, което го нарежда сред най-важните туристически пазари в света. Също така, в рамките на световния туристически пазар, туристическите продукти от двете страни на Атлантическия океан създават нови стандарти с по-високи изисквания, за да се удовлетворят очакванията на туристите, посещаващи Карибския басейн.

3.4.2 Въпреки това ЕИСК трябва да подчертае различията в туристическите инфраструктури на НОР и другите карибски държави, които акцентират върху по-разнообразен и масов туризъм (круизи, плавателен туризъм и в по-малка степен екотуризъм), докато НОР са принудени да се ограничават с предлагането на по-обособен и по-сезонен туризъм, насочен предимно към френскоезични туристи. Тази разлика се дължи на социалната несигурност, засягаща работниците в държавите от КАРИФОРУМ.

3.4.3 ЕИСК държи също така да подчертае, че туризмът между островите е твърде ограничен. Наистина, освен круизите, оказва се,

че само две авиокомпании и две морски компании осигуряват транспортните връзки между карибските острови. Освен това, когато жителите на държава от КАРИФОРУМ искат да отидат в съседните НОР, трябва да подадат молба за виза, чието издаване може да отнеме няколко месеца, и едва тогава могат да отидат там. Съчетаването на тези два елемента ограничават туризма, но също и регионалните търговски взаимоотношения.

3.4.4 ЕИСК изразява задоволство, че в СИП е отделено внимание на туристическите услуги, които се регламентират посредством няколко правила в областта на превенцията на антиконкурентни практики, малките и средни предприятия, стандартите за качество и за околната среда, сътрудничеството и техническата помощ. В никоя разпоредба обаче не се споменава за карибски туризъм, и в частност, по отношение на НОР. Единствено временното пребиваване на физически лица със служебна цел е предвидено в рамките на СИП.

3.4.5 Карибското пространство, дефинирано от секретариата на ООН ⁽¹⁵⁾, наброява 250 млн. жители, а само на островите в Карибско море живеят 41 млн. души. То обаче се характеризира и като зона, страдаща от затруднени транспортни връзки между островите, а това не е добре за регионалния туризъм. Следователно пропускането на възможността за създаване на карибски туристически пазар в широкия смисъл на думата би било в ущърб на НОР и на държавите от КАРИФОРУМ.

3.4.6 ЕИСК смята, че би било изгодно да се създаде район за карибски туризъм чрез по-добро структуриране на услугите.

3.5 Услуги

3.5.1 Търговията с услуги процъфтява: този сектор жъне истински успехи и следователно е офанзивен за НОР. Макар че делът на износа на стоки в икономиката на Карибския басейн е намалял, този на износа на услуги е нараснал, до голяма степен благодарение на туризма. Регионът напълно съзнава потенциала, който се крие в търговията с услуги. Туризмът, застраховането, строителството, услугите за опазване на околната среда, възобновяемата енергия, консултантската дейност (качество и маркетинг), квалифицирана поддръжка, комуникациите, транспортът са сектори, които благоприятстват търговията и икономическия растеж в региона.

3.5.2 ЕИСК смята, че НОР могат да играят важна роля в износа на услуги в Карибския басейн, защото страни като Хаити и Доминиканската република, в които живеят малко под 20 млн. души, желаят да получават здравни или бизнес услуги по модела на НОР. Освен това в областта на мобилните телефони определени оператори вече присъстват в някои карибски държави (Доминиканската република), но биха могли и биха желали да заемат по-голям дял.

⁽¹⁴⁾ Структурен инструмент, с който разполага Комисията, за да дава насоки на риболова и за да адаптира и модернизира оборудването в отрасъла.

⁽¹⁵⁾ Карибското пространство включва антилската дъга (големите и малките Антилски острови), полуостров Юкатан, карибското крайбрежие на Централна Америка, както и крайбрежните низини на Колумбия, Венецуела и Гвианското плато.

3.5.3 Въпреки член 75 и следващите от СИП, в които се отделя внимание само на търговията между държавите от КАРИФОРУМ и континенталния ЕС, ускорената либерализация на услугите в Карибския басейн (Доминиканската република), включително и НОР, би позволила на всяка страна по споразумението да се възползва от някои възможности по логиката на взаимната изгода.

3.6 МСП/МСИ

3.6.1 МСП и МСИ имат нужда от стабилна среда с прозрачни правила и достъп до най-съвременните процеси. От 2000 г. насам три четвърти от предприятията, които изграждат икономическата тъкан на НОР, са малки единици без нито един нает работник (по данни на INSEE ⁽¹⁶⁾). През 2007 г. откриването на нови предприятия преживя значителен разцвет. Индустрията (18 %), търговията на едро и на дребно (12,8 %), но най-вече услугите (малко над половината новооткрити предприятия) са отбелязали значителен напредък.

3.6.2 МСП/МСИ в отвъдморските департаменти неизбежно се характеризират с по-високи разходи и цени от тези в съседните

страни, но представляват също така гаранция за качество по стандартите на ЕО. Тези наложени на НОР гаранции, които се пренебрегват от държавите от КАРИФОРУМ, трябва да бъдат обект на наименование „НОР“ (вж. също 3.1.4.3).

3.6.3 В един по-глобален мащаб ЕИСК смята, че ще бъде особено полезно да се подобри достъпът до този вид структури в полза на по-доброто функциониране на карибския пазар. Ето защо, въз основа на започнатата от Комисията ⁽¹⁷⁾ и ЕИСК ⁽¹⁸⁾ работа на равнище ЕС, ще бъде уместно да се предложат конкретни решения в полза на създаването на малки и средни производствени единици. Например установяването на срокове за плащане, намаляването на бюрократичните тежести, свързването в мрежи, инвестициите или обучението през целия живот в малките и средни предприятия – това са инструменти, които ще позволят на карибския регион да има дълготрайна конкурентоспособност.

3.6.4 Ето защо би било уместно, в рамките на програмата за регионално развитие и/или на следващия ЕФР, да се изгради една смела политика с цел да се насърчи създаването на мрежи от МСП/МСИ в целия карибски регион.

Брюксел, 17 февруари 2010 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI

⁽¹⁶⁾ Национален институт за статистика и икономически проучвания (Франция).

⁽¹⁷⁾ COM (2007) 724 окончателен и COM (2008) 394 окончателен.

⁽¹⁸⁾ Становище относно „Различни политически терки, освен подходящо финансиране, които могат да допринесат за растежа и развитието на малките и средни предприятия“, ОВ С 27, 3.2.2009 г., стр. 7; становище относно „Международни обществени поръчки“, ОВ С 224, 30.8.2008 г., стр. 32; становище относно Съобщение на Комисията до Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: „Мисли първо за малките!“ „Small Business Act“ за Европа, ОВ С 182, 4.8.2009 г., стр. 30.

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Бъдеща стратегия за европейския млечен сектор за периода 2010—2015 г. и след това“

(становище по собствена инициатива)

(2010/C 347/05)

Докладчик: **Frank ALLEN**

На 16 юли 2009 г. Европейският икономически и социален комитет реши, в съответствие с член 29, параграф 2 от Правилника за дейността си, да изготви становище по собствена инициатива относно

„Бъдеща стратегия за европейския млечен сектор за периода 2010-2015 г. и след това“.

Специализирана секция „Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 28 януари 2010 г.

На 460-ата си пленарна сесия, проведена на 17 и 18 февруари 2010 г. (заседание от 17 февруари), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 152 гласа „за“, 6 гласа „против“ и 6 гласа „въздържал се“.

1. **Заклучения и препоръки**

1.1 Европейската млечна промишленост има дългосрочно стратегическо значение за осигуряването на висококачествени и безопасни млечни продукти за европейските граждани. ЕС никога не трябва да изпада в зависимост от неевропейски източници на доставка на мляко. ЕС трябва да продължи да поддържа най-високи стандарти за хуманно отношение към животните, хигиена, проследяемост, ветеринарна медицина, опазване на околната среда и устойчивост на производството.

1.2 Фермерите ще продължат да произвеждат мляко с добро качество, ако това им носи печалби (но не и в дългосрочна перспектива, ако е нерентабилно). Производството на мляко в ЕС ще западне и ще излезне изобщо в някои райони, освен ако не стабилизираме цените, така че да носят печалба. Районите в по неблагоприятно положение се нуждаят от специално внимание. Фермерите млекопроизводители трябва да получават и финансова компенсация за това, че осигуряват многофункционално селско стопанство, предоставяйки „обществени блага, които не са стоки“, като опазването и развитието на ландшафта, биоразнообразието, естествените местообитания и изкуството и културата в селските райони. В новите държави-членки следва да се обмисли възможността за преки плащания, обвързани с производството на млекопроизводителите.

1.3 Необходимо е да се вложат повече ресурси в иновациите, научноизследователската и развойна дейност и животновъдството, за да се гарантира по-голяма ефективност на млечната промишленост на равнище земеделско стопанство и преработка. Това трябва да включва по-добро използване на тревата и фуражите на равнище земеделско стопанство и нови продукти на равнище преработка. Необходими са също и по-добри технологии на равнище земеделско стопанство и преработка. От жизнено важно значение за сектора са по-големите инвестиции за развитието му. Трябва да станем световни лидери в тази област.

1.4 От първостепенно значение е да се предотврати повторна поява на нестабилност на цените като тази от периода 2007-2008 г. Това трябва да се постигне, като се използват адекватни мерки за подкрепа и съответно наблюдение на пазара, за да се осигури разумен баланс между търсенето и предлагането.

1.5 ЕС може да реагира на пазарната ситуация, като използва системата от квоти и други инструменти за организация на пазара (поне до 2015 г.).

1.6 Съгласно Съобщението на Комисията от юли 2009 г. трябва да се изготви и осъществи пътна карта, с помощта на която да се изясни въпросът защо потребителските цени останаха с 14 % по-високи в сравнение с периода преди покачването на цените на млечните продукти. Трябва да има прозрачност по цялата верига за хранителни доставки.

1.7 За да се гарантира жизнеспособността на европейската млечна промишленост след 2015 г., все още ще има нужда от различни мерки на селскостопанската политика, съчетани с предпазна мрежа за подкрепа и стабилизиране на цените и предотвратяване на спадането им под определено равнище, ограничаване на прекомерните колебания на цените и осигуряване на достатъчни резервни запаси за покриване на непредвиден недостиг или при природни бедствия. Наличието на система от пазарни мерки, насочени към търсенето и предлагането, е от първостепенно значение за осигуряването на устойчив и шадящ околната среда млечен сектор за периода след 2015 г. Храните по принцип и млякото, в частност, са твърде важни за благосъстоянието на гражданите, за да зависят от капризите на един свободен, нерегулиран пазар.

2. **Въведение**

2.1 Млекопроизводството е сред основните селскостопански дейности в ЕС. През 2008 г. един милион фермери произведоха 150 млн. т мляко на стойност над 40 млрд. евро, което представлява 14 % от стойността на селскостопанската продукция на ЕС. Над 60 % от говеждото, произвеждано в ЕС, идва от млечни стада. Според данни на Международната млечна федерация (IDF) ЕС е най-големият производител на мляко в света с 27 % от световното производство, следван от Индия с 20 % и САЩ с 16 %.

2.2 Млечният сектор, от събирането до преработката, осигурява заетост на около 400 000 души в ЕС.

2.3 Млекопроизводството играе важна роля в поддържането на икономическата и социалната структура в районите в по-неблагоприятно положение. Всъщност 60 % от фермите за производство на мляко в ЕС-25 се намират в райони в по-неблагоприятно положение. Млекопроизводството е сред най-подходящите дейности за запазване на семейните ферми в районите в по-неблагоприятно положение и, наред с говедовъдството и овцевъдството, играе важна роля за запазването и развитието на ландшафта и околната среда.

3. Контекст

3.1 През последните две години на световните пазари на мляко се наблюдаваха значителни колебания на цените. През 2007 г. и в началото на 2008 г. цените на основните млечни продукти се повишиха рекордно в световен мащаб, което доведе до значително увеличение на цената на млякото и млечните продукти. През второто полугодие на 2008 г. последва още по-драматичен спад на цените.

3.2 Повечето млечни продукти се консумират в региона, в който са произведени. Около 8 % от световното производство на мляко се търгуват на световния пазар и следователно малка промяна в световното производство може да окаже значително влияние върху световния пазар. Например 2 % разлика между световното производство и световното потребление се равнява на около 25 % от световната търговия на млечни продукти.

3.3 Въпреки че ЕС е най-големият износител на сирене, основните продукти, а именно млякото на прах и маслото, съставляват основната част от износа на млечни продукти, продавани извън ЕС. Всъщност световният пазар на млечни продукти може да бъде описан като пазар, предимно на основни млечни продукти.

3.4 Тъй като ЕС задоволява самостоятелно 109 % от потребностите си от млечни продукти, излишъкът от 9 % може да бъде изнасян на световния пазар. ЕС изнася предимно масло/течно масло, обезмаслено мляко на прах, сирена, пълномаслено мляко на прах и кондензирано мляко.

3.5 От 2000 г. световното потребление на млечни продукти нарастваше средно с 2,5 % годишно. Понастоящем ръстът е спаднал до 1 % годишно.

3.6 От 2004 до 2006 г. световното потребление на млечни продукти надхвърли производството и съответно бяха изчерпани всички резерви. Това е основната причина за внезапното покачване на световните цени на основните млечни продукти. От 2008 г. съотношението се промени и сега производството надвишава търсенето.

3.7 Рязкото покачване на цените на млякото напоследък предизвика спад на пазарния дял, тъй като потребителите се преориентираха към по-евтини заместители и по-специално тъй като млечните съставки бяха заменени с по-евтини алтернативи. Световната рецесия и спадът на цените на петрола допринесоха за по-нататъшно намаляване на продажбите на млечни продукти. Страните производителки на петрол са важни вносители на млечни продукти и спад на цените на петрола означава намаляване на техния внос на млечни продукти, което може да доведе до спад на световните цени на основните млечни продукти.

3.8 Въпреки че движението на цените на млечните продукти с по-висока стойност е по-трудно за проследяване отколкото това на основните продукти, очевидно е че продажбите на млечните продукти с добавена стойност са намалели, тъй като потребителите са се преориентирали към по-евтини продукти.

3.9 В Съобщението си до Съвета от юли 2009 г. Комисията отбеляза, че повишаването на цените през втората половина на 2007 г. е довело до бързо увеличаване на цените на млякото и значително нарастване на потребителските цени. За разлика от това, спадът на цените през втората половина на 2008 и през 2009 г., когато цената на маслото спадна с 39 %, на обезмасленото мляко на прах с 49 %, на сиренето с 18 % и на млякото с 31 %, доведе до намаляване на потребителските цени (средно за ЕС) само с около 2 %. Всъщност потребителските цени останаха средно с 14 % по-високи отколкото преди повишаването на цените. Въпреки това през 2009 г. в страните, в които се наблюдават високи продажби на млечни продукти на дистрибутори, продаващи на ниски цени, се разрази „ценова война“, тъй като млечните продукти се използват за подбиване на цените на другите търговци на дребно ⁽¹⁾.

3.10 Рационализирането и увеличаващата се концентрация в сектора на продажби на дребно в ЕС му позволиха да постигне силни позиции при договарянето, каквито не могат да бъдат достигнати от останалите участници във веригата за доставка на храни. Фермерите по-скоро приемат цените, вместо да ги определят, особено, когато предлагането на мляко надвишава търсенето. В крайна сметка изглежда, че органите за надзор на конкуренцията и правилата в областта на конкуренцията са били от по-голяма полза за големите вериги за търговия на дребно, отколкото за един милион фермери млекопроизводители. Фермерите се нуждаят от по-силни позиции за договаряне на цените на млякото франко земеделското стопанство, така че да се възстановят балансът и равновесието във веригата за хранителни доставки.

3.11 В План 2000, последван от средносрочния преглед и Прегледа на състоянието на ОСП, чиято цел беше да подготви европейското земеделие за възможно бъдещо споразумение в рамките на СТО, интервенционната цена беше намалена и това, заедно с количествените ограничения по отношение на интервенцията, отслаби механизма за подкрепа на цените, така че цените на млякото франко земеделското стопанство спаднаха на по-ниски равнища отколкото в периода преди въвеждането на механизми за подкрепа като интервенциите.

4. Пазарни перспективи

4.1 Европейски съюз

4.1.1 Производството на млечни продукти на пазара на ЕС надвишава потреблението с 9 %.

4.1.2 Млечни продукти се внасят в ЕС и от трети страни по намалени митнически тарифи. Този внос е малък в сравнение с общата консумация в ЕС. Например през 2007 и 2008 г. ЕС е внесъл съответно около 330 000 и 300 000 т млечни продукти. Внесените в ЕС млечни продукти включват сирене (1,1 % от производството в ЕС), масло (4,3 % от производството в ЕС) и обезмаслено мляко на прах (2,4 % от производството на ЕС). Вносът на млечни продукти възлиза на около 2 % до 3 % млечен еквивалент от производството на мляко в ЕС.

⁽¹⁾ ОВ С 128, 18.5.2010 г., стр. 111 и ОВ С 255, 14.10.2005 г., стр. 44.

4.1.3 До 40 % от млякото в ЕС се преработва в сирене и около 30 % се използва за пресни млечни продукти. Тези два вида продукти бяха в основата на растежа на потреблението в ЕС за последното десетилетие. Останалите 30 % се преработват в масло, продукти на прах и казеин.

4.1.4 Интервенционните запаси от масло и обезмаслено мляко на прах нарастваха в резултат на по-слабото потребление в ЕС, спада на цените на световния пазар и световната рецесия. Квотите в ЕС бяха увеличени с 2 % през 2008 г. и с 1 % през 2009 г., което, заедно с вече договорените бъдещи увеличения на квотите в крайна сметка би могло да доведе до нарастване на производството на мляко в ЕС.

4.1.5 Прибягването до възстановяване при износ предотврати натрупването на дори още по-голямо количество интервенционни запаси по време на периода на интервениране.

4.1.6 Действията, предприети от Комисията, предотвратиха спада на цените на млякото в ЕС до цените на световния пазар от 14-15 евроцента за литър. Цените в ЕС се задържаха над световните цени. Цените в отделните държави-членки варираха от 16 евроцента в Латвия до 25-27 евроцента за литър в редица други държави-членки, което е все още под производствената цена. Коя друга група от обществото работи за нулеви доходи или дори под установеното със закон минимално заплащане?

4.1.7 Производството на мляко понастоящем е с 4,2 % под квотите и се очаква то да остане под равнището на квотите за периода 2009-2010 г.

4.1.8 Покачването на цените в ЕС (което вече започна) вероятно ще става много постепенно. Наличието на значителни интервенционни запаси, които тегнат над пазара, би могло да забави покачването на цените в зависимост от момента, в който Комисията реши да пусне интервенционните запаси на пазара.

4.1.9 Според данните за ЕС клането на крави се е увеличило. По всяка вероятност се колят по-голям брой млечни крави, което ще намали производството на млечни продукти в непосредствено бъдеще. Постепенното покачване на цените на млякото обаче ще доведе до увеличаване на производството в краткосрочен план в ограничен брой страни.

4.1.10 С повишаването на цените на млякото в средносрочен план, производството на мляко ще нарасне в периода до 2015 г. и вероятно ще отговаря на увеличените квоти, договорени в Прегледа на състоянието на ОСП.

4.1.11 Тенденцията за намаляване на производството на мляко в Южна Европа и някои северни държави-членки вероятно ще продължи.

4.1.12 Консумацията на сирене и пресни млечни продукти в ЕС вероятно ще остане ниска поради перспективата за по-слаб ръст на доходите.

4.1.13 Комисията предвижда спад на излишъците от масло за периода до 2015 г. поради намаляването на производството на масло и повишаването на производството на сирене. Това би улеснило исканото намаление на възстановяването при износ, предмет на текущите преговори в СТО.

4.1.14 Според някои пазарни експерти би могло да се очаква, че излишъкът от масло ще се запази поради по-голямото производство на нискомаслени млечни продукти и липсата на ръст в консумацията на сирене.

4.1.15 Перспективите за пазара в ЕС до 2015 г. остават несигурни, но е малко вероятно да бъде отбелязан растеж, подобен на този, наблюдаван през последното десетилетие.

4.1.16 Специфичен проблем за европейския пазар на млечни продукти през последните няколко години е голямата нестабилност на цените. Това води до сериозни проблеми за земеделските стопанства и създава у потребителите несигурност поради честите промени на цените. Ето защо трябва да се правят опити чрез подходящи мерки да се намалят големите колебания в цените на пазарите.

4.2 САЩ

4.2.1 През петте години, предшестващи 2008 г., производството на млечни продукти в САЩ нарастваше с 2,5 % годишно, а потреблението – с около 1 % годишно. САЩ имаха годишен излишък за износ до 5 милиона тона. Слабостта на щатския долар подпомогна износа.

4.2.2 Краткосрочните перспективи за американската млечна промишленост не са добри. През 2009 г. производството намалю с 1 % и се очаква допълнително намаление от 1 % през 2010 г. В средносрочен план има вероятност от известно увеличаване на производството поради покачването на цените на млякото и достъпните цени на фуражите. Произведените в резултат от това допълнителни количества вероятно ще се преработват в сирене и ще бъдат за вътрешно потребление.

4.2.3 Службата за икономически проучвания на Министерството на земеделието на САЩ предвижда по-добри цени на млякото за 2010 г. в резултат на увеличеното клане на млечни крави и увеличения износ на млечни продукти.

4.3 Нова Зеландия

4.3.1 Нова Зеландия е най-големият износител на млечни продукти в света. През 2007-2008 г. производството се сви с около 3 % и износът намалю, но през 2008-2009 г. то се увеличи с 8 %. Експертите очакват среден годишен ръст от 3 %, но той вероятно ще спадне отново до 2015 г. Тъй като производството в Нова Зеландия зависи от пасищата, климатичните условия могат да окажат значително въздействие върху нивата на производство.

4.3.2 До този момент ниските цени не са довели до спад в производството в Нова Зеландия. В бъдеще, поради растящото използване на концентрирани фуражи и торове, вероятно ново понижаване на цените би могло да доведе до намаляване на ръста на производството на мляко.

4.3.3 Въпросите, свързани с околната среда, придобиват все по-голямо значение в Нова Зеландия и това също би могло да попречи на растежа на производството в дългосрочен план.

4.3.4 Вероятно Нова Зеландия ще продължи да увеличава износа на млечни продукти.

4.4 Южна Америка

4.4.1 Южна Америка придобива все по-голямо значение като износител на млечни продукти и вероятно ще се конкурира по-скоро с ЕС на африканските пазари, отколкото с Нова Зеландия на азиатските пазари. По-специално Бразилия вероятно ще продължи да разполага с излишък за износ до 2015 г.

4.5 Китай

4.5.1 Производството на мляко в Китай през последните десет години се разрасна изключително бързо, но през следващото десетилетие ръстът вероятно ще се забави. Китайското производство не отговаряше на потреблението, но вносет на млечни продукти в Китай не е толкова голям, колкото се очакваше първоначално.

4.5.2 В средносрочен план се очаква да нарасне вносет на сирене и на обезмаслено мляко на прах, а също и китайският износ на пълномаслено мляко на прах.

4.5.3 През декември 2009 г. бяха установени два нови случая на мляко, съдържащо меламин, а това би могло да навреди значително на китайския износ на млечни продукти.

4.6 Русия

4.6.1 През следващите пет години млекопроизводството в Русия вероятно ще се възстанови, тъй като нископродуктивните крави понастоящем се заменят с вносни по-високопродуктивни животни. По причини, свързани с продоволствената сигурност, Русия би искала да повиши степента на задоволяване на потребностите си от млечни продукти от собствено производство от 70 % на 95 %. Целта е до 2012 г. производството на мляко да достигне 37 млн. т. Следователно, възможно е в дългосрочен план вносет на масло в Русия да намалее, а вносет на сирене вероятно ще се увеличи.

4.7 Общите перспективи за световния пазар са за бавен ръст и зависимост от степента на световното икономическо възстановяване, което ще определя ръста на потреблението, особено в страните от третия свят.

4.8 През следващите 30 години демографският ръст ще бъде концентриран най-вече в страните от третия свят и това би трябвало да доведе до нарастващо търсене на млечни продукти. Но ако липсва съответен икономически растеж, тези страни няма да са в състояние да купуват по-големи количества млечни продукти. Млечните продукти не влизат в основния хранителен режим в страните от Азия и в някои страни от третия свят.

4.9 Въпроси като съдържанието на хранителни вещества и здравословното въздействие на млечните продукти ще бъдат основни фактори за запазването и развитието на пазарния дял на млечните продукти. От първостепенно значение са изследванията и иновациите в тази област.

4.10 Важно е етикетът да указва, че става въпрос за автентичен млечен продукт и да обяснява по подходящ начин неговите хранителни и здравословни свойства. В бъдеще значението на спазването на екологичните стандарти в млекопроизводството ще нарасне.

5. Група на високо равнище

5.1 Комисар Fischer Boel създаде Група на високо равнище по млякото и тази група ще представи окончателния си доклад до края на юни 2010 г.

5.2 Групата ще обсъди следните въпроси:

- договорните отношения между производителите на мляко и мандрите, с цел постигане на по-ефективен баланс между търсенето и предлагането на пазара на млечни продукти;
- какво може да се направи, за да се засили позицията на млекопроизводителите за водене на преговори;
- прозрачност и информация за потребителите, въпроси свързани с качеството, здравето и етикетването;
- иновации и изследвания с цел повишаване на конкурентоспособността на сектора;
- евентуален пазар на фючърси за млечните продукти.

6. Френско-германска инициатива

6.1 Френският министър на земеделието г-н Le Maire очерта три основни цели за европейското селско стопанство:

- гарантиране на стабилни и достойни приходи на фермерите с помощта на силни регулаторни инструменти;
- по-голяма прозрачност на цените по цялата верига за хранителни доставки и евентуално създаване на европейски надзорен орган, както и
- поставяне на иновациите и инвестициите в хранително-вкусовия сектор в основата на Лисабонската програма.

6.2 Френско-германската инициатива призовава за повече действия от страна на ЕС за защита на фермерите млекопроизводители. С нея се предлага временно увеличаване на минималните интервенционни цени на ЕС, на които ЕС се ангажира да изкупува излишъците от фермерите.

7. Политиката до 2015 г.

7.1 Комисията се противопоставя твърдо на всякакви промени относно увеличението на квотите съгласно решението в Прегледа на състоянието на ОСП. Понастоящем тези увеличения оказват слабо влияние, защото производството на ЕС е 4,5 % под квотите и вероятно ще остане под квотите си и през следващата година. Но тъй като в средносрочен план цените на млякото се повишават, производството ще нараства и несъответствието между производство и потребление ще се увеличава, което ще доведе до намаляване на цените франко земеделското стопанство, в зависимост от ситуацията на световния пазар.

7.2 Цените на основните млечни продукти на световния пазар обикновено са по-ниски от тези в ЕС. Това е следствие от разликата в стандартите (и оттам и в производствените разходи) във и извън ЕС. Европейският модел на млекопроизводство никога няма да може да се конкурира с Нова Зеландия и някои други страни поради напълно различната структура на разходите за суровини и размерите на производствените единици.

7.3 Износът на сирене от ЕС обикновено е конкурентоспособен, но нарастването на потреблението извън ЕС зависи от наличието на устойчив световен икономически растеж за известен период от време.

7.4 Без съпътстващи мерки идеята за увеличаване на квотите независимо от равнището на търсенето, за да се постигне т.нар. „меко кацане“, е противоречива, ако искаме да развиваме европейския модел на селско стопанство и да гарантираме запазването на млекопроизводството в районите в по-неблагоприятно положение. Нуждаем се от динамична среда в селските райони, а в някои от тях млекопроизводството е ключов фактор за тяхното социално, икономическо и културно бъдеще. Другата възможност е изоставянето на земите с произтичащите от това отрицателни социални и екологични последици.

7.5 Увеличаването на квотите за мляко независимо от пазарните условия и, в крайна сметка, пълното дерегулиране на млечния сектор би било логично, ако ЕС иска да развива новозеландския и американския модел на селско стопанство. Създаването на много големи угодилни комплекси с над 2 000 крави в САЩ там се счита за пътя, който трябва да бъде следван. При сегашното темпо на развитие скоро само 500 стопанства ще произвеждат една трета от млякото в САЩ. Подобна политика би изправила пред значителни опасности културното наследство, ландшафта и развитието на селските райони в ЕС, нанасяйки щети на околната среда и биоразнообразието в ЕС, а освен това би довела до изоставяне на планинските и влажните зони. Ето защо Комитетът разглежда това като отхвърляне на европейския модел за многофункционално селско стопанство.

7.6 Концепцията за многофункционално селско стопанство означава, че освен производството на храна, то има и други функции, като развиване на ландшафта в селските райони, увеличаване на природното и културното наследство, подкрепа на икономиката в селските райони и подобряване на продоволствената сигурност. ОИСР разглежда многофункционалността като земеделие, което произвежда едновременно редица основни стоки (храни и влакна), както и редица продукти от нестоков характер, включително екологични и социални продукти и услуги.

7.7 Млекопроизводството, основаващо се на мащабни угодилни комплекси, което не зачита определени законодателни разпоредби като например тази за управление на азота в почвите, оказва значително въздействие върху околната среда.

7.8 Понастоящем 50 % от европейското производство на мляко е концентрирано в 11 % от територията на ЕС. Независимо от взетите политически решения, в бъдеще средният размер на стадата в ЕС ще продължи да нараства. Въпреки това едва ли е желателно да се приемат политически решения, насърчаващи много мащабно и интензивно млекопроизводство в райони, които имат изразени предимства по отношение на влаганите разходи за суровини. Подобна политика би могла да донесе значителни рискове за природната среда.

7.9 Млекопроизводителите са част от европейския модел на многофункционално селско стопанство. Дори и ако едно многофункционално стопанство може да преодолее временни затруднения, този модел не може да бъде устойчив, ако колебанията на цените франко земеделското стопанство се превърнат в повтарящ се проблем за млекопроизводителите. Стабилността на цените франко земеделското стопанство, при условие че млекопроизводителите получават разумни доходи, е благоприятна както за тях, така и за потребителите.

8. След 2015 г.

8.1 За да се запази и развива млекопроизводството като жизнеспособен сектор в целия ЕС, млекопроизводителите трябва да получават справедливи доходи, които да им позволяват да водят нормален живот и да инвестират в своето бъдеще като млекопроизводители. Справедливи доходи означава доходи, сравними със средния доход при дейностите, различни от земеделие.

8.2 Член 33 от Договора за създаването на Европейската общност определя целите на ОСП, които включват: а) гарантиране на справедлив жизнен стандарт за селскостопанската общност; б) стабилизирани на пазарите; в) осигуряване на наличието на продоволствия и г) осигуряване на достигането на продоволствията до потребителите на разумни цени.

8.3 От първостепенно значение е да се вложат много повече ресурси в животновъдството и превенцията на болестите по добитъка и в иновации на равнище земеделско стопанство, за да се постигне по-голяма ефективност на сектора. По-конкурентоспособна млечна промишленост може да се постигне чрез по-добро използване на тревата и фуражите. Необходимо са повече изследвания и иновации на равнището на преработката, за да се разработят нови продукти с цел увеличаване на пазарния дял. Учебните и здравните заведения, както и организациите на гражданското общество би трябвало да пропагандират потреблението на млечни продукти, тъй като млякото е както хранителен продукт, така и лекарство, а също и освежаваща напитка. В тези области трябва да настъпят радикални промени. ЕС трябва да запази продоволствената сигурност и самостоятелното задоволяване на потребностите си от мляко. Би било голяма грешка да се изпадне в зависимост от вноса на мляко, както вече се случи с европейското производство на говеждо месо в резултат от ниските цени франко земеделското стопанство.

8.4 В препоръка 1 на специалния доклад на Сметната палата 14/2009 се казва, че „Комисията трябва да продължи да осъществява надзор върху развитието на пазара на мляко и млечни продукти, като прилага необходимите мерки, за да се гарантира, че дерегулацията на сектора няма да доведе до повторна поява на свръхпроизводство. В противен случай целта на Комисията за запазване на минимално ниво на регулиране във вид на предпазна мрежа би могла бързо да се окаже неизпълнима.“ ЕИСК е убеден, че интервенциите под формата на предпазна мрежа и складирането също изискват различни мерки за стабилизирани на пазара с оглед на търсенето и предлагането.

8.5 ЕИСК смята, че определянето на условия, които да гарантират бъдещето на жизнеспособна млечна промишленост в целия ЕС, е от решаващо значение.

8.6 Система от мерки, насочени към търсенето и предлагането на пазара, както и подходящи механизми за пряка подкрепа, са от първостепенно значение, за да се гарантира, че европейската млечна промишленост ще отговори на социалните, икономическите и екологичните потребности на обществото и ще се превърне в наистина многофункционална земеделска система, която да внесе нова динамика в селските райони в ЕС. Подобно развитие би донесло социални, културни и икономически ползи за цялостното развитие на ЕС.

9. Специфични бележки

9.1 Използването на пазар на фючъри в млечния сектор трябва да бъде проучено много внимателно. Но трябва да се анализират внимателно световните финансови сътресения, породени от неправилното използване на финансовите продукти. Комитетът вече е заявявал: „Ето защо хранителните продукти трябва да се разглеждат различно от например промишлените стоки, при които мястото на производство се определя най-вече от фактори, свързани с разходите.“

9.2 Мнозинството от млекопроизводителите са обединени в кооперативи. По този начин те могат до известна степен да влияят върху продажбата на своите продукти. Когато млекопроизводителите членуват в кооператив и продават млякото си на този кооператив, те имат повече гаранции отколкото в случаите, когато млекопроизводителят продава продукцията си на частна мандра. Въпреки че вече съществуват доброволни договори между отделни млекопроизводители и купувачи, когато става въпрос за частна мандра, фермерът не разполага с голяма свобода при договарянето на подобен договор. В тези договори се изясняват условията за доставка, но те не могат да повлияят върху общото развитие на целия пазар на ЕС. Опитът показва, че пазарните позиции на млекопроизводителите и на представляващите ги кооперативи във веригата за доставка на храни трябва да се подобрят. Ето защо следва да се разгледат възможностите за сътрудничество от гледна точка на закона за конкуренцията.

9.3 В новите държави-членки обаче много фермери продават млякото си направо на млечни мандри. Тъй като концентрацията в млечната промишленост нараства непрекъснато, те имат малък или никакъв избор и цените франко земеделското стопанство спадат. За да се запази конкуренцията при суровото мляко, фермерите трябва да имат възможност да се организират в кооперативи, които да продават млякото на предприятията.

9.4 Повечето млекопроизводители в най-новите държави-членки (България и Румъния) получават много малко помощи от преки плащания на хектар, които са изцяло отделени от производството. Изправени пред подобно ниско равнище на помощи, съчетано с ниска производителност, липса на доходи от пазара и труден достъп до кредити, фермерите не могат да инвестират, за да приведат стопанствата си в съответствие с хигиенните стандарти на ЕС.

9.5 Всички млечни продукти, внасяни в ЕС, трябва да отговарят на стандартите на ЕС, особено що се отнася до проследяемостта, хуманното отношение към животните, хигиената, използването на лекарства при животните, опазването на околната среда, безопасността на храните и устойчивите методи на производство. Все по-голямо внимание се отделя на съдържанието на въглород.

9.6 Трябва да гарантираме, че съществуващите органи, напр. консултативни и управителни комитети, разполагат с достатъчно ресурси, за да анализират търсенето и предлагането на пазара на млечни продукти. Трябва да бъдат налице необходимите инструменти, за да се гарантира, че фермерите получават за млякото съответстваща цена, която покрива техните разходи и носи печалба. ЕС трябва да запази способността си да произвежда мляко в адекватни количества. Не можем да си позволим да станем зависими от доставки на мляко от страни извън ЕС. Ако следваме погрешни политики, това би могло да се случи в по-далечно бъдеще.

9.7 Запазването и по-нататъшното развиване на заетостта на пълно и непълно работно време в млечния сектор трябва да бъде приоритет, особено в селските райони.

9.8 Не можем да пренебрегваме въпросите, свързани с глада и липсата на съответни хранителни ресурси в третия свят. Въпросите за глобалното изменение на климата, световните цени на храните и продоволствието в световен мащаб са тясно свързани. Носим отговорност за това да оказваме помощ на страните от развиващия се свят.

Брюксел, 17 февруари 2010 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI

ПРИЛОЖЕНИЕ

Следното изменение беше отхвърлено, но получи най-малко една четвърт от подадените гласове:

Параграф 7.7

се заличава:

„Млекопроизводството, основаващо се на мащабни угоителни комплекси, което не зачита определени закони като например закона за управление на азота в почвите, оказва значително въздействие върху околната среда.“

Резултати от гласуването

за: 56

против: 76

въздържали се: 25

**Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Земеделието в Евромед“
(включително значението на женския труд в земеделския сектор и ролята на кооперациите)**

(становище по собствена инициатива)

(2010/C 347/06)

Докладчик: г-н **Pedro NARRO**

На 26 февруари 2009 г. Европейският икономически и социален комитет реши, в съответствие с член 29, параграф 2 от Правилника за дейността си, да изготви становище по собствена инициатива относно

„Земеделието в Евромед (включително значението на женския труд в земеделския сектор и ролята на кооперациите)“.

Специализираната секция „Външни отношения“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 3 февруари 2010 г.

На 460-ата си пленарна сесия, проведена на 17 и 18 февруари 2010 г. (заседание от 18 февруари), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 156 гласа „за“ и 7 гласа „въздържал се“.

1. **Заключения**

1.1 Земеделието в Средиземноморието се характеризира с голямо разнообразие. Към различията в системите за производство следва да се добавят различните равнища на развитие, на обществена подкрепа за земеделието или на икономическите структури. Въпреки това във всички страни от Средиземноморския басейн земеделието е гръбнакът на селските райони и катализатор на техните икономики.

1.2 Протичащият необратим процес на либерализиране на търговията със селскостопански продукти ще окаже влияние върху устойчивостта на земеделието в Средиземноморието. Сама по себе си либерализацията не бива да бъде цел на Евромед, а инструмент за постигане на приоритетната цел за икономическо, социално и регионално развитие на двата бряга на Средиземно море.

1.3 ЕИСК се обявява в подкрепа на въвеждането на преходен период, който би позволил да се направят необходимите промени в земеделието на засегнатите страни, като по този начин им се помогне да посрещнат с необходимите гаранции предизвикателствата в областта на земеделието, свързани с глобализацията на икономиката, търговския обмен и знанията.

1.4 Направените от Европейската комисия оценки на въздействието относно последиците, които ще има за земеделието една средиземноморска зона за свободна търговия, ясно показват кои ще бъдат „големите губещи“ от този процес. Регионите в Южна Европа, специализирани в производството на плодове и зеленчуци, не биха могли да се справят с конкуренцията на средиземноморските си съседи, а страните от Южното Средиземноморие, от своя страна, постепенно ще се откажат от континенталното си производство (зърнени храни, мляко, месо и др.). В рамките на настоящия процес на либерализация трябва да се осигури защита за чувствителните продукти.

1.5 Този етап на промяна в земеделието в Средиземноморието, характеризиращ се с продоволствена криза и либерализация, налага публичните власти да имат стабилна и дългосрочна стратегия, позволяваща да се запази жизнеспособността на земеделието.

Тази стратегия следва да се основава на три фактора – обучение, технологии и научни изследвания – с цел да се улесни преходът към земеделие, в което водещи са качеството, добавената стойност и подобряването на процеса на комерсиализация.

1.6 Публичните политики в Средиземноморието следва да са насочени към ефективно управление на последиците от либерализацията. ЕИСК счита, че са необходими краткосрочни и средносрочни политики, които чрез допълнителни мерки за подкрепа да създадат реални компенсации за производителите от ЕС в най-засегнатите от либерализацията на търговията сектори. От друга страна, следва да се осъществяват политики за диверсифициране на дейността в селските райони и за подкрепа на селскостопанските производители и техните предприятия, които да им помогнат да се приспособят към новите производствени условия.

1.7 Страните от Средиземноморието следва да осъществяват политики за обучение, насочени към селскостопанския сектор, за да насърчават качествената заетост, да подпомогнат работната ръка да се приспособи към нуждите на новия модел на производство и да ограничат отрицателните последици от обезлюдяването на селските райони върху заетостта и миграционните потоци.

1.8 ЕИСК счита, че за да се подкрепи процесът на развитие на селското стопанство в Средиземноморския басейн следва приоритетно да се засили ролята на местните земеделски организации чрез проекти за развитие, насочени към засилване на капацитета за представяване на селскостопанските производители и тяхното участие в процеса на вземане на решения.

1.9 За подобряването на конкурентоспособността на селскостопанския сектор в Средиземноморието е необходимо да се създаде по-динамична маркетингова стратегия. Сред стълбовете на новата стратегия биха били кооперациите и останалите форми на сдружаване на производителите, които следва да се превърнат в инструменти, позволяващи на селскостопанските производители да концентрират предлагането и да подобрят позициите си на пазара. ЕИСК подкрепя инициативи, подобряващи функционирането на хранителната верига и на разпределението на печалбата по всичките ѝ брънки.

1.10 ЕИСК счита, че е от основно значение да се изтъкне ролята на жените и младежите в земеделските стопанства и в селските райони. В страните от Южното Средиземноморие приносът на жените в земеделието е твърде значителен, въпреки че в повечето случаи става дума за непризнат и неплатен труд, често при тежки социални условия. Необходими са нови структурни политики и стимули, които да придадат стойност на женския труд, да позволят на жените да излязат от неформалната икономика и да насърчат сдружаването като инструмент за развиване на предприемачески дух, който е необходим и в селското стопанство.

1.11 Управлението на водите е решаващ фактор за развитието на селското стопанство в Средиземноморието. Намалването на водните ресурси за целите на селското стопанство ще бъде сред най-отрицателните последици от изменението на климата в средиземноморския регион. ЕИСК осъзнава спешната необходимост от прилагане на нови политики за контрол и модернизиране, които да позволяват не само пестене на вода, но и оптимизиране на използването на този ценен ресурс. Всички подобни политики следва да се основават на прилагането на нови технологии, осигуряващи социална, икономическа и екологична жизнеспособност на напояването.

1.12 Институционалното сътрудничество следва да се съпътства от по-тясно сътрудничество между елементите на гражданското общество. Затова е от особено значение ЕС да улесни регионалното сътрудничество и по-голямото участие на представителите на гражданското общество, с цел обмяна на опит и разработване на конкретни проекти, които да помогнат на земеделските организации в Средиземноморието да насърчат многофункционален модел на земеделие. Във всички случаи е необходимо да се засили частта, посветена на земеделието, в Съюза за Средиземноморието и да се постигне напредък по създаването на Средиземноморска банка.

2. Въведение

2.1 Със стартирането на Барселонския процес през 1995 г. беше даден гласък на отношенията между Европейския съюз и съседните му страни от Средиземноморието ⁽¹⁾ и бяха зададени насоките за създаване на пространство на мир и икономически просперитет в региона. Въпреки това, петнадесет години след приемането на Декларацията от Барселона може да се говори за умерен напредък и за известно разочарование сред нашите партньори от Южното Средиземноморие.

2.2 Неотдавнашната политическа инициатива Съюз за Средиземноморието (2008 г.), създадена под егидата на Франция и Германия, е доказателство за това, че след няколко години бездействие средиземноморският въпрос отново заема приоритетно място в дневния ред на Общността, със съответното възобновяване на дебата относно един стратегически за 21 век сектор, какъвто е селското стопанство.

⁽¹⁾ Понастоящем в Съюза за Средиземноморието влизат 27-те държави-членки на ЕС и следните средиземноморски държави: Алжир, Мароко, Тунис, Турция, Египет, Израел, Палестинската автономия, Сирия, Ливан, Йордания, Хърватия, Албания, Черна гора, Босна и Херцеговина, Монако, Мавритания и Либия в качеството на наблюдател).

2.3 ЕИСК реши да изготви това становище по собствена инициатива, за да даде своя принос към необходимия дебат относно ролята, която селскостопанският сектор следва да изпълнява в Средиземноморския басейн. Намираме се на ключов етап от развитието на този сектор, който се характеризира с големи предизвикателства в световен мащаб.

2.4 Голямата сложност на въпроса за селското стопанство в Средиземноморието не позволява да се подходи в дълбочина към ежедневните проблеми в сектора. Въпреки това Комитетът желае да постави началото на стратегическа дискуссия относно бъдещето на средиземноморското земеделие, като се започне с последиците, които една зона за свободна търговия със селскостопански продукти би имала за двата бряга на Средиземноморския басейн. Последициите от либерализацията не се ограничават единствено до търговската област, те имат и значително въздействие върху икономическото, социалното и екологичното развитие на дадена страна.

2.5 Страните от южното Средиземноморие винаги остро са критикували ЕС за прекомерния му протекционизъм по отношение на селското стопанство; ЕС, от своя страна, изразяваше загрижеността си относно отрицателното въздействие в много европейски региони от вноса на определени продукти, предимно плодове и зеленчуци от Мароко, страна, която, поради своя селскостопански потенциал, географска и културна близост до Европа, е сред лидерите в селското стопанство в Средиземноморието. Друг представител на Средиземноморието с развито селско стопанство е страната-кандидатка Турция, където селскостопанският сектор е най-важният за икономиката и предоставя огромен селскостопански потенциал като зелен резерв на Европа. През последните години Египет също се превърна в една от страните със значителен селскостопански потенциал в Средиземноморския басейн.

2.6 Отвъд традиционната представа за селскостопанските отношения в Средиземноморието е необходимо да се създаде стратегическа дългосрочна визия за средиземноморското селско стопанство, която да дава възможност за търсене на синергии и да насърчава икономическата и социалната жизнеспособност на селскостопанския сектор на двата бряга на Средиземно море.

2.7 Опитът на Европейския съюз по отношение на ангажимента му за качествена продукция, значението на произхода на продукта, модернизирането на инфраструктурата и обучението следва да служи за пример и да очертае полезни насоки за справяне с предстоящите промени в Южното Средиземноморие. При все това важни поуки могат да бъдат извлечени не само от положителния опит. За съжаление, в Европа липсата на съгласуваност на политиките за подкрепа на селското стопанство, липсата на дългосрочно планиране и дисбалансите във веригата за доставка на хранителни продукти, характеризирани с разпокъсано предлагане, от което полза имат големите дистрибутори на дребно, показват част от рисковете, които следва да бъдат отчетени на този етап, който можем да наречем „голям етап на преход в средиземноморското селско стопанство“.

2.8 В страните от Юга съществува голямо разделение по отношение на селското стопанство - от една страна, динамичен и ориентиран към износ сектор, характеризиращ се с вливане на капитал от големи търговски оператори, а от друга - селско стопанство, насочено към местните пазари, в което работят малки селскостопански производители при липса на достатъчна икономическа организация.

3. Процесът на либерализиране на търговията

3.1 В съответствие с пътната карта, изготвена при стартирането на Барселонския процес (1995 г.), на селскостопанските продукти следва да се предостави преференциален режим. При постепенното либерализиране на търговията със селскостопански продукти чрез преференциален и реципрочен режим на достъп между страните се отчитат традиционните търговски потоци и съответните селскостопански политики ⁽²⁾. От 1995 г. насам създаването на зона за свободна търговия през 2010 г. е приоритетна цел. Този срок следва да се разглежда като индикативен и в никакъв случай като краен, тъй като страните напредват с различни темпове към изграждането на зоната за свободна търговия.

3.2 През последните години Европейският съюз сключи нови и амбициозни споразумения в областта на селското стопанство с Израел, Йордания и Египет. Сложните и дълги преговори с Мароко продължават и въпреки оскъдната информация, предоставяна от европейските преговарящи, по всичко личи, че след неотдавнашното приключване на преговорите споразумението ще бъде подписано през 2010 г. От останалите средиземноморски страни единствено Тунис и неотдавна Алжир са започнали нов кръг на преговори.

Преговорите в областта на селското стопанство между ЕС и страните от Средиземноморието

3.3 Защитата на селскостопанските продукти в ЕС се извършва чрез множество инструменти, които често се съчетават: квоти, мита, календари, лицензии за внос, входни цени и др. Затова може да се заключи, че традиционно ЕС е оказвал подкрепа на своите селскостопански производители чрез митнически мерки, като традиционните помощи по ОСП имат много малка роля по отношение на средиземноморското производство ⁽³⁾. Освен митническата защита, чиято роля все повече намалява, ключови фактори в търговията със селскостопански продукти са аспекти като разстояние, производствени разходи и инфраструктура.

3.4 Европейската организация СОРА-COGECA, която обединява основните земеделски организации и кооперации в ЕС, посочва в позицията си относно евро-средиземноморските споразумения необходимостта по време на преговорите ЕС да зачита някои основни принципи. Сред тези основни принципи изпъкват запазването на концепцията за чувствителни продукти и за входна цена на плодовете и зеленчуците, засилването на митническите проверки с цел предотвратяване на измами, създаването на ефективна система за фитосанитарен контрол и зачитането на сезонния характер на продуктите, като се насърчава общото управление на календарите за производство и пускане на пазара ⁽⁴⁾.

⁽²⁾ Редовните конференции на евро-средиземноморските министри на търговията имат за цел да дадат политически тласък на търговските аспекти в процеса на либерализация. Последната министерска конференция се състоя през ноември 2009 г. в сградата на ЕИСК в Брюксел.

⁽³⁾ Секторът на плодовете и зеленчуците представлява 16 % от общото селскостопанско производство в ЕС, но размерът на отпуснатите помощи не надвишава 4,5 % от разходите на ЕФГЗ.

⁽⁴⁾ Становище на ЕИСК относно „Безопасност на хранителни и селскостопански продукти при внос“ (ОВ С 100, 30.4.2009 г., стр. 60).

3.5 Производителите от Южното Средиземноморие срещат трудности при прилагането на европейските санитарни норми. Всъщност изискванията, приложими към селскостопански продукти, внасяни от Средиземноморието, са по-ниски в сравнение с условията, налагани на продуктите на Общността по отношение на хуманното отношение към животните, проследяемостта и екологичните стандарти. ЕИСК призовава ЕС да предостави на средиземноморските ни партньори необходимата техническа помощ в областта на търговията, да осъществи трансфер на технологии и да подпомогне създаването на системи за проследяемост и ранно предупреждение.

3.6 ЕИСК неведнъж е подчертавал значението на проследяемостта и сертифицирането на качеството като основен стълб на селскостопанския модел на Общността. Тази консолидирана система в ЕС позволява да се получава информация за даден продукт „от фермата до трапезата“ и предполага възможност за намиране и проследяване на пътя през всички етапи на производство, преработка и разпространение на даден продукт. Проследяемостта следва да се разглежда като приоритет в преговорите в областта на селското стопанство със страните от Средиземноморския басейн.

3.7 Въпреки че все още не е завършила, либерализацията на селското стопанство в Средиземноморието вече достигна 90 % от търговския обмен. ЕС е най-големият в света вносител на хранителни стоки и понастоящем преминава през безпрецедентен процес на отваряне на търговията. Въпреки това остават някои чувствителни продукти, за които се предвиждат специфични разпоредби, за да не се наказват определени производители, които биха могли да бъдат много силно засегнати от значително увеличаване на вноса на селскостопански продукти, най-вече плодове и зеленчуци.

3.8 Секторът на плодовете и зеленчуците има важна роля в този процес на либерализиране, тъй като почти половината от износа на селскостопански хранителни продукти от средиземноморски трети страни за ЕС се пада на този сектор. Много региони от Южна Европа са се специализирали в производството на плодове и зеленчуци и регионалните им икономики зависят в голяма степен от това производство. В 20 региона в ЕС над половината от общото селскостопанско производство се пада на производството на плодове и зеленчуци. При сключването на споразумения в областта на селското стопанство със страните от Южното Средиземноморие ЕС следва да осигури защита на онези селскостопански продукти, които се считат за „чувствителни“ и които биха били най-силно засегнати от тези споразумения.

3.9 Извършените от Европейската комисия ⁽⁵⁾ оценки на въздействието от либерализацията на търговията в Средиземноморието ясно показват, че при вариант на частична или пълна либерализация ЕС би увеличил износа си на т.нар. „континентални“ продукти (зърнени храни, млечни продукти и месо). От друга страна, производството на тези продукти ще намалее рязко в страни като Мароко, където за период от 14 години производството на мляко ще спадне с 55 %, производството на месо – с 22 %, а на пшеница – с 20 % ⁽⁶⁾. Рискът от преминаване към отглеждане на монокултури би могъл да доведе до липса на предлагане и зависимост от внос.

⁽⁵⁾ Оценка на устойчивото въздействие, Eu-Med Ag Pol.

⁽⁶⁾ Данните са от проучването *Defining a trade strategy for Southern Mediterranean Countries* („Определяне на търговска стратегия за страните от Южното Средиземноморие“). Antoine Bouet, International food policy research institute, 2006.

3.10 ЕИСК счита, че в съответните споразумения за асоцииране е необходимо да се включат критерии и клаузи, които дават възможност да се провери въздействието на търговското отваряне за двете страни, по-специално с цел да се провери изпълнението на крайната цел на външната политика на Общността – постигането на напредък по отношение на опазването на околната среда, трудовите права и, преди всичко, икономическото и социалното развитие на местното население, а не само това на големите местни или чуждестранни корпорации. В този смисъл е необходимо отварянето на европейските пазари да се обвърже с покриването на минимални стандарти в областта на социалните и трудовите права, околната среда и санитарните изисквания, в полза на продоволствената сигурност и на европейските потребители, но също така и за да се постигне подобряване на условията на живот и труд в страните от Южното Средиземноморие.

3.11 ЕИСК счита, че е необходимо да се създадат подходящи механизми и да се подобрят съществуващите такива, за да се осигури спазването на клаузите, приети от двете страни по въпросите, свързани с либерализирането на търговията в споразуменията за асоцииране, от гледна точка на спазването на определените референтни количества и тарифните квоти.

Ролята на публичните власти по отношение на либерализацията

3.12 Понастоящем Южното Средиземноморие е изправено пред някои важни дилеми, които засягат и ЕС. Каква следва да бъде ролята на публичните власти в процеса на либерализация и дерегулация на пазарите? В този смисъл ЕС и по-конкретно развитието на ОСП доведе до изненадващи промени в ориентацията, които следва да служат като пример за страните от Южното Средиземноморие. Учейки се от грешките и успехите на европейските съседи, те биха могли да приложат ефективни и съгласувани публични политики в средносрочен и дългосрочен план, които биха им позволили да се изправят по-уверено срещу глобализацията, която в някои случаи може да доведе до отрицателни изкривявания в селскостопанския сектор. В международните преговори този сектор никога не може да се разглежда просто като поредния икономически сектор, според приноса му за брутния вътрешен продукт на дадена страна.

3.13 До неотдавна селското стопанство не беше приоритет в политиките на средиземноморските трети страни, а средствата за сътрудничество, предоставяни от ЕС и от международни организации, се насочваха към други сектори (7) – краткосрочна визия, която подкопаваше развитието на селското стопанство в тези страни. През последните години начинът на мислене на политиките започна да се променя.

3.14 Продоволствената криза от 2008 г., съпътствана от повишаване на цените на суровините и появата на страхове във връзка с процеса на либерализация, извади от летаргията някои национални и регионални власти, които започнаха да дават нова насока на традиционния си подход към селското стопанство, основан на увеличаване на производството и насочване на усилията към износа на селскостопански продукти.

3.15 Селскостопанската стратегия на правителствата на страните от Средиземноморието следва да насърчава селско стопанство, което поставя приоритет върху качеството, добавената стойност и подобряването на процеса на комерсиализация. Философията е ясна и се споделя изцяло от всички заинтересовани страни в Средиземноморието. Независимо от това суровата действителност показва, че липсата на икономически ресурси е пречка, която трудно може да бъде преодоляна.

3.16 Обучението, технологичната подкрепа и научните изследвания са основните елементи, които следва да присъстват в бъдещите селскостопански политики, които може да се осъществяват в страните от Средиземноморието. Обединяването на тези фактори би трябвало да допринесе за подобряването на позициите на средиземноморското селско стопанство и на неговата жизнеспособност, за да се гарантират сигурността на продоволствените доставки и борбата с бедността и обезлюдяването на селските райони.

3.17 Въпреки гръмките изявления в полза на научните изследвания в селското стопанство, много от страните от Средиземноморието не показват необходимата политическа воля за създаване на благоприятна законодателна рамка. Усилията в областта на научните изследвания следва да се удвоят, за да се подобрят техниките на отглеждане и да се осигурят нови пазарни ниши благодарение на качествен скок. Поради демографския ръст днес един хектар трябва да изхранва три пъти повече хора отколкото преди 40 години. Технологичният напредък следва да бъде достъпен, за да се повиши производителността, а биотехнологиите биха могли да имат решаващ принос за едно по-продуктивно и шадящо околната среда селско стопанство (8). В бъдеще научните изследвания следва да предоставят възможност за засилване на сътрудничеството между публичните и частните инициативи и за подобряване на координацията между организациите, така че да бъдат задоволени основните и реалните нужди на селското стопанство и селскостопанските производители.

Мароканския „Зелен план“ – инструмент за посрещане на селскостопанското предизвикателство

3.18 Добър пример за тази промяна в начина на мислене е „Зеленият план“, изготвен от Мароко през април 2008 г., в който се представя една интересна и нова стратегия за селското стопанство в Магреба. Целта на този план е в рамките на 10 до 15 години селското стопанство да се превърне в основен двигател на националната икономика чрез големи публични инвестиции (9), за да бъдат постигнати две големи цели – съвременен селско стопанство с висока добавена стойност и повишаване на доходите на малките селскостопански производители.

3.19 За постигането на тези амбициозни цели правителството на Мароко е предвидило изготвяне на регионални планове, насочени към три вида проекти. Първият ще бъде насочен към улесняване на прехода от зърнени култури към култури с по-голяма добавена стойност и по-малко зависими от вода. На второ място се предвижда процес за подобряване на интензивното земеделие, което би следвало да предостави на селскостопанските производители нови техники за производство. И накрая, регионалните планове ще допринесат за диверсифицирането на производството и ще добавят стойност към регионалните и местните продукти.

(7) От всички средства по програма МЕДА, отпуснати на страните партньорки от Средиземноморието, едва 5 % бяха отделени за селско стопанство и развитие на селските райони.

(8) Становище на ЕИСК относно „ЕС пред световното предизвикателство, свързано с храните“ (ОВ С 100, 30.4.2009 г., стр. 44).

(9) През следващите десет години Мароко ще отдели около 150 млн. дирхама за осъществяване на мерките, предвидени в „Зеленият план“.

Губещи от либерализацията на двата бряга на Средиземно море

3.20 На регионално равнище отрицателните въздействия от либерализацията ще бъдат усетени най-силно от онези европейски региони, които са специализирани в производството на плодове и зеленчуци. Във всички случаи става дума за европейски региони, които се нареждат сред най-изостаналите и най-необлагодетелстваните в ЕС. Сред тях могат да бъдат посочени: Андалусия (Испания), Тесалия (Гърция), Калабрия (Италия) и Норте-Дуро (Португалия). В проучването на въздействието, поръчано през 2007 г. от Комисията и извършено от СИНЕАМ⁽¹⁰⁾, се заключава, че „отрицателните последици от процеса няма да се разпространят в цяла Европа, а ще се концентрират в няколко конкретни региона, които са истинските губещи от либерализацията“.

3.21 Малките производители в страните от Южното Средиземноморие ще пострадат пряко от процеса на отваряне на границите, тъй като ще бъдат принудени да прекратят производството поради невъзможност да се конкурират с континенталното производство на съседите си от Северното Средиземноморие. В този контекст на либерализация следва да се предвидят необходимите инструменти, за да могат малките производители – които са най-уязвими – да се възползват от новите споразумения. Политиките в подкрепа на доходите, организацията и модернизацията на тяхното селско стопанство следва да бъдат приоритет.

3.22 Публичните власти следва да се ангажират да променят сегашната опасна тенденция, при която ползите от този процес остават основно за големите стопанства, мултинационалните компании и чуждестранните капиталови инвеститори. Ползните ефекти от отварянето на пазарите следва да се разпределят равномерно и справедливо по цялата производствена верига.

Организация на производствения сектор с оглед на новите търговски структури

3.23 В ЕС дисбалансът между различните оператори по хранителната верига нанася сериозни вреди на производствения сектор, който не може да се конкурира с господстващото положение на големите дистрибутори в Европейския съюз. Този риск от концентрация на големи оператори ще се появи и в процеса на развитие на селското стопанство от другата страна на Средиземноморския басейн. Селскостопанските производители може да загубят връзките си с националния пазар и да се окажат подложени на изисквания, наложени от големите дистрибутори.

3.24 Конкурентоспособността на селскостопанския сектор не се основава само на по-добро производство по отношение на цена и качество. Наличието на стратегия за маркетинг и пазарна реализация е особено важно за придаването на съдържание на идеята за „конкурентоспособност“. Предвид голямата разпокъсаност на производствения сектор, засилването и развитието на форми на концентрация на предлагането, като сдружения на производители, кооперации и други форми на сдружаване, несъмнено се превръщат в стълбове на новата стратегия.

⁽¹⁰⁾ „Проучване на въздействието на либерализацията на търговията между ЕС и страните от Средиземноморието“, EU-MED AGPOL, извършено от СИНЕАМ- IAM Montpellier.

3.25 Организирането на производителите в кооперативни движения не е лесно. В Южното Средиземноморие все още съществуват множество бариери пред развитието на селскостопанските кооперации, въпреки появата на законодателство, което се стреми да създаде подходящи условия за тяхното развитие. Някои от основните проблеми, пред които са изправени кооперациите в Средиземноморието, включват: липсата на подходящ персонал за управление на кооперацията като предприятие, нестабилността на икономическите ресурси, прекалената зависимост от държавни помощи, липсата на гъвкавост в законодателството и трудният достъп до пазарите. Успехът на кооперативното движение се състои в преодоляването на споменатите проблеми и във възприемането на нова философия, основаваща се на колективизма. Въпреки това, в цялото Средиземноморие следва да се зачита на първо място изискването селскостопанските производители да могат да продължат своята земеделска дейност и да не бъдат принудени да напуснат сектора.

3.26 Посредством сътрудничество и организация селскостопанските производители могат да подобрят позицията си, така че да преодолеят своята разпокъсаност, която е голяма пречка. Успехът на мароканската кооперация за производство на мляко СОРАГ, която произвежда 170 млн. л годишно и на която се падат 11 % от националното производство, се е превърнал в модел за подражание в други сектори. Тази кооперация генерира добавена стойност, разпределя субсидиите и гарантира минимална цена за членовете си. В страни като Ливан, обаче, голям брой кооперации се създават само защото е необходимо да имат такъв статут, за да получат достъп до програмите за развитие, управлявани от НПО; за съжаление, след прекратяването на финансирането кооперациите прекратяват дейността си и изчезват.

3.27 Развитието на сдруженията и насърчаването на сдружаването в Южното Средиземноморие се нуждаят от решителната подкрепа на публичните власти. Участието в кооперации следва да се насърчава, за да могат те да се превърнат в полезен и печеливш инструмент за селскостопанските производители. Създаването на кооперации само по себе си не е синоним на успех; те трябва да са динамични и да притежават предприемачски дух, за да се конкурират на глобализирания пазар, като консолидират доходите на своите членове и подобряват достъпа им до суровини, услуги и пазари.

4. Социалната промяна в средиземноморското селско стопанство

4.1 Свободната търговия със селскостопански продукти следва да насърчава и да бъде изцяло съвместима със социалното развитие и регионалните характеристики. Комитетът счита, че социалните разходи за интегрирането в световните търговски потоци следва да се анализират подробно, така че да се оцени въздействието на този необратим процес и да се подготвят най-уязвимите общности за приспособяване към него. Въпреки че макроикономическите данни показват, че селското стопанство има скромна дял в търговията на страните от Средиземноморието (7 % от общия им износ и 9 % от общия им внос), на практика политическата и социалната тежест на тези продукти е много по-голяма.

4.2 Социалната уязвимост в селските райони на Средиземноморието се изразява в бедност, безработица, липса на инфраструктура, деградация на земите и продължаващо обезлюдяване на селските райони. Както се случи в държавите от ЕС, приспособяването на страните от Средиземноморието към глобализацията ще доведе до загуба на селскостопански дейности, обезлюдяване на най-неблагоприятелстваните селски райони и по-голям натиск върху миграционните потоци.

4.3 За смекчаване на отрицателните последици от либерализацията в селските райони националните и регионалните власти следва да приложат стабилни политики за развитие на селските райони, които да подобряват конкурентоспособността на малките стопанства, да създадат реални алтернативи за заетост за селскостопански производители, принудени да напуснат професията, и да предоставят възможност на селските райони да посрещнат с необходимите гаранции преобразуването на този основен за тяхната социално-икономическа тъкан сектор. Тревожната тенденция към обезлюдяване на селските райони може да бъде обърната, само ако жените и младежите бъдат успешно интегрирани в селскостопанския сектор.

Жените и младежите – фактори на промяната

4.4 През следващите няколко години жените и младежите ще се превърнат в истинската движеща сила на селското стопанство в Южното Средиземноморие. В средиземноморската стратегия за устойчиво развитие се призовава за разработване на програми, които да подпомогнат засилването на ролята на жените в процеса на вземане на решения и обучението на нови лидери в селското стопанство и селските райони, които със своя капацитет за иновации и подготовка да бъдат фактори на промяната.

4.5 Жените имат все по-голямо участие в селскостопанския сектор в Средиземноморието. Тяхната роля в селското стопанство постепенно нараства, а потенциалът им е огромен поради значителното увеличаване на населението, екологичните промени и миграционните потоци на мъжете в региона към урбанизираните центрове и други по-добре развити територии⁽¹¹⁾. За съжаление официалните статистически данни са оскъдни и обхващат само много малка част от реалния принос на жените в селското стопанство.

4.6 В Средиземноморието са се развили интересни инициативи за подобряване на положението на жените в селските райони. В Мароко средствата по програма МЕДА дадоха възможност да се финансират кооперации за производство на арганово масло, състоящи се само от жени, като моделът се разпространи и в други части на Средиземноморието. В Ливан създаването през 2008 г. на Националната обсерватория за жените в селските райони (NOWARA)⁽¹²⁾ допринесе за разработването на редица инициативи в подкрепа на равенството между половете в селскостопанския сектор, за определянето на програми и дейности за подобряване на достъпа на жените до производствени ресурси.

⁽¹¹⁾ Приносът на жените в селскостопанското производство има особено значение в районите, характеризиращи се с голяма миграция към урбанизираните райони.

⁽¹²⁾ За повече информация вж. www.nowaralebanon.org.

4.7 В различните страни се наблюдава твърде различно отношение към жените, работещи в селското стопанство. В Ливан едва 3,4 % от жените работят в селското стопанство; в Алжир положението е подобно и участието на жените в икономическите дейности е много малко. За сравнение, в Египет жените представляват 50 % от работната ръка в селското стопанство, въпреки че не им е разрешено да управляват селскостопански активи, придобити по наследство. В Сирия положението е още по-лошо, тъй като на практика социалните норми задължават жените да се откажат от правата си върху земята. Мароко изпъква с голямото участие на жените в селскостопанските дейности (около 60 %), а в Турция делът им е още по-голям – 70 %. В тези страни жените се занимават предимно с немеханизирани, трудоемки дейности. Жените отговарят за прибирането на реколтата и за съхраняването на хранителните продукти и имат значителна роля в засаждането, напояването, контрола на вредителите и торенето.

4.8 Жените, които участват в селскостопански дейности в страните от Южното Средиземноморие, се сблъскват с редица пречки, които се отразяват върху развитието на дейността им: висок процент на неграмотност и липса на образование, неплатен труд, ограничен достъп до собственост, никакво участие в процеса на вземане на решения, по-лоши условия на труд в сравнение с мъжете, труден достъп до кредитиране и, разбира се, религиозни и социални фактори, които лишават жените от правото да вземат решения. За съжаление, остава да се направи още много за постигане на равни възможности за мъжете и жените в селското стопанство и селските райони. Затова е необходимо правителствата на страните от Средиземноморието да превърнат тази задача в приоритет⁽¹³⁾.

5. Средиземноморското селско стопанство и изменението на климата

5.1 Всички извършени до момента научни проучвания показват, че районът на Средиземно море ще бъде най-силно засегнат от изменението на климата. Географските и климатичните условия, при които се осъществяват селскостопанските дейности в този район, правят средиземноморското селско стопанство особено уязвимо за отрицателните последици от изменението на климата, особено като се има предвид демографският ръст в Средиземноморието и подчертаната от ФАО необходимост от увеличаване на производството на хранителни стоки. Тези последици биха могли да бъдат:

- изчезване на култури и загуба на биоразнообразие;
- по-голямо опустиняване и увеличаване на безводните области;
- поява на нови бедствия и заболявания;
- по-ниски добиви и големи колебания в производството;
- намаляване на водните ресурси.

⁽¹³⁾ Вж. становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Насърчаване на предприемаческия дух у жените в Евро-средиземноморския регион“, CESE 1004/2007 от 12.06.2007 г. Тези въпроси бяха обсъдени и по време на Втората министерска конференция за „Засилване на ролята на жените в обществото“, проведена в Маракеш на 11 и 12 ноември 2009 г.

5.2 За приспособяване към изменението на климата са необходими спешни мерки и действащи инструменти, предоставящи възможност за по-добро управление на риска в селското стопанство, разработване на нови, по-устойчиви сортове, технически съвети в ежедневно работата на селскостопанските производители и, като приоритет, предоставяне на научните изследвания и новите технологии в услуга на селскостопанския сектор.

Връзката между водата и селското стопанство

5.3 Няма никакво съмнение, че водата ще бъде природният ресурс, който ще бъде най-силно засегнат от изменението на климата и който има решаващо значение за развитието на средиземноморското селско стопанство. ЕИСК вече е разглеждал по други поводи въздействието на намаляването на водните ресурси върху селското стопанство⁽¹⁴⁾ и продължава да предупреждава за нуждата от концентриране на публичните политики върху по-устойчивото използване на този ресурс. Предизвикателството се състои в това да се продължи генериране на богатство под формата на селскостопанска продукция, добавена стойност, заетост и др., при все по-малко количество налична вода.

5.4 В „Синия план“⁽¹⁵⁾ вече беше обявено, че през 2025 г. търсенето на вода в Южното и Източното Средиземноморие ще нарасне с 25 %. Това увеличаване на търсенето ще трябва да се управлява в условия на недостиг и намаляване на наличностите на този ценен ресурс. ЕИСК счита, че такова устойчиво управление на водите не може да се изразява изключително в намаляването на напояването, а трябва да включва и по-добри политики за контрол и модернизация.

5.5 Напояването има стратегическа роля в средиземноморското селско стопанство. Цялата обработваема земя в Египет се напоява. Мароко има за цел да увеличи напояваните площи с 450 000 хектара до 2025 г. Израел е държавата с най-голям технологичен капацитет за управление на водите за селскостопански цели. Тунис успя да приложи програма за управление на водите за напояване, която беше високо оценена от ФАО и Световната банка.

5.6 За осъществяването на своя стратегически план тунизийското правителство избра да подкрепи публично-частното партньорство. В рамките на тази стратегия бяха сключени договори за експлоатация, съдържащи стимули за селскостопанските производители, програми за по-добро оползотворяване на напояваните площи чрез улесняване на прехода към култури с висока добавена стойност и по-малка зависимост от вода, разпределение на отпуснатите квоти или система за ценообразуване, позволяваща възстановяване на разходите. Испанският регион Андалусия е пример за модернизация на системата за напояване. Само за 30 години регионът успя да намали нуждите от вода на хектар с 50 %.

5.7 ЕИСК признава необходимостта от прилагане на нови технологии, даващи възможност не само да се пести вода, но и да се оптимизира използването на този ресурс. При управлението на водите в селското стопанство следва да се разгледат различни инструменти, като системи за локализирано напояване, пречистване и обезсоляване на вода, нови инфраструктури, генетично по-издръжливи на воден стрес сортове, използване на нетрадиционни води и др.

Брюксел, 18 февруари 2010 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI

⁽¹⁴⁾ Вж. становища на ЕИСК относно „Изменение на климата и селско стопанство в Европа“ ОВ С 27, 3.2.2009 г., стр. 59, „Посрещане на предизвикателствата, свързани с недостига на вода и сушилите в Европейския съюз“ ОВ С 224, 30.8.2008 г., стр. 67.

⁽¹⁵⁾ „Синият план“ е център за екологично сътрудничество и развитие на Средиземноморието в рамките на Програмата на ООН за Средиземноморието (PNUE/PAM).

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Насърчаване на социално-икономическите аспекти на отношенията между ЕС и Латинска Америка“

(становище по собствена инициатива)

(2010/C 347/07)

(докладчик: г-н José María Zufiaur NARVAIZA)

На пленарната си сесия, проведена на 26 февруари 2009 г., Европейският икономически и социален комитет реши, в съответствие с член 29, параграф 2 от Правилника за дейността, да изготви становище по собствена инициатива относно:

„Насърчаване на социално-икономическите аспекти на отношенията между ЕС и Латинска Америка“.

Специализирана секция „Външни отношения“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 3 февруари 2010 г.

На 460-та си пленарна сесия, проведена на 17 и 18 февруари 2010 г. (заседание от 17 февруари), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 110 гласа „за“, без гласове „против“ и 2 гласа „въздържал се“.

1. Препоръки

1.1 Да бъде осъществен качествен напредък в стратегическото партньорство между двата региона. Според ЕИСК в новия световен контекст е задължително да се активизира политическият диалог и да бъде изготвена по-амбициозна програма, насочена както към общите взаимовръзки, така и към въпроси, които се нуждаят от по-добра международна регулация, като околна среда, намаляване на неравенствата, миграция или мир и сигурност. В двата региона следва да се работи за по-ефективно прилагане на заключенията от срещите на върха.

1.2 Да бъде даден нов импулс на традиционните политики. Това означава темата за миграцията да фигурира сред основните теми на програмата на двата региона, а въпросът за социалното сближаване да се разглежда през призмата на цялостен подход, който включва по-засилено сътрудничество при осъществяването на тази цел, създаването на механизми за структурна конвергенция, насърчаването на секторни политики и създаването на условия за достоен труд. В споразуменията за асоцииране следва да бъдат отчетени съществуващите асиметрии, като за целта се използват инструменти като оценките за устойчивост, ефективно признаване на принципа за специално и диференцирано третиране на по-слабо развитите страни, установяване на изключения и преходни периоди в секторите, в които това би било необходимо, и възприемане на диференциран подход по отношение на сътрудничеството за развитие. Сътрудничеството с латиноамериканските страни със средни доходи би следвало да бъде насочено към постигане на цели като макроикономическа стабилност, укрепване на институционалния капацитет, подобряване на конкурентоспособността и търговския капацитет, данъчни реформи, иновации и сътрудничество в областта на образованието, науката и технологиите.

1.3 Да бъде създадена програма за иновации като фактор за развитие и промяна на модела на производство, отчитаща социалните аспекти на иновациите. ЕИСК призовава да се вземе под внимание социалното измерение на иновациите в различните му аспекти: значение на социалния и културния контекст

в процесите на технологични иновации; социални бариери като бедността, които затрудняват иновациите; социалния отзвук от политиките в областта на иновациите; способността на иновациите да създават социална тъкан; необходимостта да се разглеждат и преобразуват в публични политики социалните иновации, които осъществява самото общество и които са плод на изконни, колективни и практически познания и които по-конкретно намират приложение в социалната и екологичната сфера; значението на участието на гражданското общество при приемането и интегрирането на дейностите и политиките в областта на иновациите.

1.4 Да се постави участието на организираното гражданско общество (ОГО) в центъра на споразумението за стратегическо партньорство между ЕС и Латинска Америка. За тази цел ЕИСК призовава политиката за сътрудничество на ЕС и новото издание на програмата „EurosociAL“ да включат сред приоритетите си укрепването на организациите на гражданското общество и на представителните им органи и организации на регионално равнище в Латинска Америка (ЛА); създаване на механизъм за сътрудничество между двата региона на съответните представителни органи на ОГО; участието на ЕИСК в управителния орган на бъдещата фондация ЕС-ЛА; участието на ОГО в споразуменията за асоцииране ЕС-ЛА чрез създаването на съвместни консултативни комитети и включването в тези споразумения на специални глави със социално, трудово-правно и екологично съдържание; институционализирането на участието на гражданското общество в стратегическото партньорство ЕС-Мексико; участието на организациите на ОГО в определянето и разработването на програмата „EurosociAL“ и във Форумите за социално сближаване ЛА-ЕС.

1.5 По отношение на споразуменията за асоцииране и свободна търговия, по които ЕС води преговори с регионите и страните от Латинска Америка, ЕИСК подчертава, че спазването на основните човешки, социални и трудови права трябва да се вземе предвид като необходимо условие за подписването на такива споразумения

от европейските институции. Комитетът счита, че е необходимо да се признаят механизми за проследяване, оценка и консултация по въпросните споразумения с участието на организираното гражданско общество. По-конкретно, ЕИСК изисква от Европейската комисия да включи тези принципи в преговорите по споразуменията за свободна търговия с Колумбия и Перу. Комитетът настоява в институциите да се проведат политически разисквания в дълбочина, преди да се започне и още повече преди да се ратифицира каквото и да споразумение, както обеща кандидатът за член на Комисията г-н de Guhт, и държи в тези разисквания да участват ЕИСК и представителните организации на гражданското общество.

2. Положителен баланс в отношенията между ЕС и Латинска Америка

2.1 Шестата среща на върха на държавните и правителствените ръководители на страните от ЕС-Латинска Америка и Карибския басейн ще се проведе при много по-различни условия в света, Европа и Латинска Америка в сравнение с тези от преди десет години, когато бяха положени основите на стратегическото евролатиноамериканско партньорство на срещата на върха в Рио през 1999 г. ⁽¹⁾

2.2 Отношенията между ЕС и Латинска Америка имат над 30-годишна история, която започва с диалога между Европейския парламент и Парламента на Латинска Америка през 70-те години, процеса „Сан Хосе“ или диалога между ЕО и групата от Рио. Въпреки че организациите на гражданското общество биха желали тези отношения да са по-напреднали, някои от споразуменията за асоцииране да са подписани от години и заключенията от срещите на върха да са осъществени в много по-голяма степен, сигурно е, че равностойността от постигнатата до момента е много положителна. През осемдесетте години тези отношения бяха под знака на необходимостта от мир и демокрация и се материализираха чрез значителния принос на Европейската общност за мирните процеси в Централна Америка. По-късно ЕС подкрепи регионализма и стратегическото партньорство между двата региона, с диференциран подход към всеки подрегион, както и търсенето на отговор на общите предизвикателства, произтичащи от глобализацията, като рисковете за околната среда, енергията, продоволствената сигурност, миграцията или отговора на финансовата и икономическа криза. В дневния ред на двата региона беше включена целта за социално сближаване и предоставяне на световни и регионални обществени блага. Също така отношенията между двата региона допринесоха за оказване на въздействие върху световното управление чрез защита на ефективното многостранно сътрудничество. Както се посочва в последното Съобщение на Европейската комисия ⁽²⁾, бяха въведени конкретни инструменти, като се започне от самите срещи на върха и стъпки към създаване на мрежа от споразумения за асоцииране, като подобни споразумения вече са сключени с Чили и Мексико. Също така бяха договорени споразумения за стратегическо партньорство с Бразилия и Мексико. В подкрепа на секторните политики бяха създадени инструменти като програмата „EuroSociAL“ „EuroLima“ и други,

свързани с образованието. Също така беше създадена Евролатиноамериканска парламентарна асамблея (EuroLat). ЕС продължава да бъде водещ инвеститор в региона, втори по значимост търговски партньор и най-голям донор на помощ за развитие.

2.3 Що се отнася до гражданското общество бяха изградени връзки с представителните институции на организираното гражданско общество в подрегионите на Латинска Америка, беше оказана ефективна помощ за по-добра координация между различните сектори (работодатели, синдикати, трети сектор) от двата континента, задълбочено беше сътрудничеството с регионалните парламенти. ЕИСК има статут на наблюдател в EuroLat, с която подписа протокол за сътрудничество, към който могат да се присъединят наши равностойни институции в Латинска Америка. В рамките на стратегическото партньорство ЕС-Бразилия беше създадена кръглата маса ЕС-Бразилия между ЕИСК и бразилския Съвет за икономическо и социално развитие (СИСР). От своя страна, ЕИСК допринесе за укрепването на структурите с участие на гражданското общество в процесите на интеграция на подрегионално равнище в Латинска Америка и бяха направени стъпки, все още незадоволителни, за участието на ОГО в процеса на преговори, в признаването на принципа на институционализация на инструментите за проследяване и консултация в споразуменията за асоцииране и необходимостта тези споразумения да включват социално, трудово и екологично измерение.

3. Към качествен напредък в стратегическото партньорство между двата региона

3.1 Новият политически контекст е белязан до момента от световната икономическа криза, предизвикателствата, свързани с околната среда, икономическия растеж в Азия, блокирането на преговорите в СТО, нарастването на миграционните потоци и активизирането във всички посоки на отношенията юг-юг и възникването на нови форуми на управление в света – Г-20, БРИК. В този контекст развиващите се страни играят все по-голяма роля, което трябва да намери отражение и в други институции, като международните финансови институции ⁽³⁾ или организациите от системата на Организацията на обединените нации. Всичко това налага актуализиране на дневния ред на взаимоотношенията ЕС-ЛА и установяване на по-специални и функционални инструменти за развитие на заключенията от срещите на върха и от всички области на двустранните отношения.

3.2 Същевременно в Латинска Америка се появяват нови интеграционни проекти, например Съюза на южноамериканските нации (UNASUR), които наблягат повече на политическото измерение, сигурността и отбраната, на инфраструктурата, на координацията на енергийната или финансовата политика. В същото време растящата необходимост от политика на сътрудничество в международен мащаб, станала очевидна в условията на криза, поставя нетърговските въпроси – рискове за околната среда, енергия, безопасност на храните и продоволствена сигурност, миграция, бедност и неравенство, международна финансова стабилност – на дневен ред в програмата на двата региона.

⁽¹⁾ Досега са проведени срещи на върха, както следва: Рио де Жанейро, 1999 г.; Мадрид, 2002 г.; Мексико, 2004 г.; Виена, 2006 г.; Лима, 2008 г.

⁽²⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент и до Съвета „Европейският съюз и Латинска Америка: глобални участници в партньорство“ COM(2009) 495/3.

⁽³⁾ В тази връзка вж. препоръките на ЕИСК в неговата „Програма за Европа“: „ЕС следва [...] да работи в полза на нарастване на правомощията на развиващите се страни в международните институции, по-специално в МВФ и Световната банка“ (18.3).

3.3 ЕИСК смята, че новият етап изисква укрепване на политическия диалог и изготвяне на обновена програма, насочена както към общите взаимовръзки, така и към въпроси, за които се налага изготвяне на повече и по-добра международна регулация, като околна среда, миграции, задълбочаване на неравенствата или мир и сигурност. Това следва да включва изготвяне на съвместни планове за преодоляване на социалните последици от икономическата и финансовата криза и засилване на сътрудничеството по въпроси, свързани с изменението на климата и отрицателните му последици, промяна в енергийния модел, изследователската и развойна дейност и световното управление. В същото време следва да се запазят традиционните цели на отношенията между двата региона: насърчаване на социалното сближаване, регионална интеграция, засилване и приспособяване на програмите за сътрудничество и даване на нов тласък за продължаване на споразуменията за асоцииране в ход, като за целта се прилагат формули, които в по-голяма степен отчитат различията и гарантират в по-голяма степен социалното сближаване. В този смисъл ЕИСК приветства, въпреки че може още да бъде подобро, съобщението на Комисията за създаване на инструмент за инвестиции в Латинска Америка (ИИЛА), който ще спомогне за насърчаване на регионалната интеграция и взаимовръзки и за развитието на секторни политики, ще засили аспекта на социално сближаване в споразуменията – наред с други мерки с икономически и социален характер – и ще насърчи инициативи за създаване на кохезионни фондове като действащия структурен фонд за конвергенция на Меркосур (ФОСЕМ) или планирания кохезионен фонд в рамките на споразумението на митническия съюз, прието за страните от Централна Америка през 2007 г.

4. За по-активно включване на организираното гражданско общество в целите и програмите на стратегическото партньорство

4.1 В съответствие със собствения си опит в областта на европейската интеграция ЕИСК счита, че укрепването на стратегическото партньорство между двата региона и на политическите, икономическите и социалните му цели изисква много по-решително, организирано и ефективно включване на организираното гражданско общество на всички етапи от процеса. Социалното участие е от ключово значение за едни по-открити, познати и прозрачни отношения, за насърчаване на по-активно включване на съответните общества в развитието на тези отношения и за постигане на повече ефективност в приеманите съвместно мерки. Взаимоотношенията между ЕС и Латинска Америка и Карибския басейн датират от повече от три десетилетия и почиват на връзки, изградени от политическите формации и социалните организации. Ето защо съживяването на диалога между двата региона минава не само през включването на нови теми в програмата или превръщането ѝ в по-гъвкава и ефективна програма, но също и през улесняване на интегрирането в нея на различни участници и сектори.

4.2 От решаващо значение за насърчаване и легитимиране на процесите на регионалната интеграция е импулсът да бъде даден отдолу нагоре в рамките на организациите на организираното гражданско общество. По същия начин осъществяването на политики за социално сближаване налага създаването, както и укрепването на социални инструменти за участие. В този смисъл ЕИСК настоява пред Комисията при обновяването на програмата Euro-social да се обмисли програма за укрепване на организациите на гражданското общество и на представителните му органи на регионално равнище.

4.3 ЕИСК споделя изцяло идеята, че партньорството между двата региона следва да разполага с по-конкретна и оперативна програма, която да подлежи на проследяване и оценка. За постигането на по-голяма ефективност е необходимо, наред с другите действия, конструктивно включване на различните представителни организации на ОГО на Латинска Америка и ЕС, като например Консултативния икономически и социален форум на Меркосур, Консултативния комитет на системата за интегриране на Централна Америка (SICA), консултативните съвети на работодателите и работниците в страните от Андската общност, Консултативния съвет на коренните жители на страните от Андската общност и Асоциацията на организации на потребителите от Андската общност, други сходни организации в Чили, Мексико и самия ЕИСК. Всички тези организации могат да имат положителен принос за развитието на политики като социалното сближаване, борбата с изменението на климата, иновациите, миграцията и достойния труд, които могат да бъдат одобрени на срещата на върха и да станат част от програмата на двата региона. За тази цел ЕИСК предлага да поощри създаването на механизъм за сътрудничество между двата региона на съответните представителни органи на ОГО, който ще послужи за канализиране на приноса им в периодите между срещите на върха между ЕС и Латинска Америка.

4.4 ЕИСК приветства обявеното създаване на фондация ЕС-ЛЯКБ като орган за подготовка и проследяване и, когато е необходимо, изпълнение на мандатите от срещите на върха и счита, че функцията на привличане и участие на различните участници, която може да изпълнява тази фондация, може да се окаже много полезна в този смисъл. ЕИСК, в качеството си на най-представителния орган на организираното гражданско общество, настоява да бъде включен в управителния орган на бъдещата фондация ЕС-ЛЯКБ.

4.5 Както беше поискано на всички предходни срещи на върха, това участие на ОГО следва да бъде отразено в споразуменията за асоцииране чрез създаване на съвместни консултативни комитети; включване в упоменатите споразумения на социално, трудово и екологично измерение; включване и консултиране на гражданското общество в анализа на въздействието от тези споразумения.

4.6 Също така ЕИСК призовава да се предвиди участие на ОГО в рамките на стратегическото партньорство между Мексико и ЕС, подобно на това, което е признато на гражданското общество в двете страни, подписали споразумението за стратегическо партньорство между ЕС и Бразилия, посредством създаването на кръгла маса, в която да вземат участие представителните организации.

4.7 ЕИСК счита, че ефективната интеграция на организираното гражданско общество в стратегическото партньорство между двата региона изисква задълбочаване на неговото сътрудничество в рамките на Евро-латиноамериканската парламентарна асамблея. В тази връзка Комитетът ще координира ефикасна система за комуникация с асамблеята и ще предава, като институция, която има статут на наблюдател в съвместната Евро-латиноамериканска парламентарна асамблея (EuroLat), приноса на организациите на гражданското общество по теми, които са предмет на обсъждания и консенсус в рамките на тази институция. Създаването на механизъм за сътрудничество между двата региона, упоменат в параграф 4.3, ще допринесе в значителна степен за този процес.

4.8 От своя страна, ЕИСК настоява за по-активно участие на социо-професионалните организации в определянето и разработването на втория етап от програмата „EurosociAL“. Комитетът счита, че би могъл да допринесе по-ефективно за работата на Форума за социално сближаване, ако бъде включен в по-голяма степен в неговата подготовка и провеждане.

5. Социално-икономически аспекти на отношенията ЕС-Латинска Америка

5.1 Имиграционна политика на Латинска Америка и ЕС

5.1.1 Нарастването на миграционните потоци в посока от Латинска Америка към Европа налага поставянето на евро-латиноамериканския диалог относно миграциите сред централните теми на програмата на двата региона. Чрез диалога трябва да бъде постигнат консенсус за приоритетно разработване на превантивни миграционни политики, които предлагат законни канали за миграция и за насърчаване на подходящи интеграционни политики. За целта следва да се гарантират основните права на мигрантите, особено трудовите и социалните им права. Следва да се подпишат споразумения за признаване на професионалните квалификации на имигрантите, да се улеснят процедурите за временна миграция и за събиране на семейството за работниците имигранти, установени в Съюза, както и да се подпишат споразумения за насърчаване на правото на политическо участие на имигрантите. Същевременно следва да се осигури реципрочност при третирането на мигрантите от ЕС към ЛАКБ.

5.1.2 Относно миграционните потоци, временни (командировани работници) или постоянни (класическа емиграция), следва да бъдат намерени решения в областта на предоставянето на услуги или корпоративните инвестиции, за да се предотврати двойното плащане на социално-осигурителни вноски на временно командированите работници от ЕС в Латинска Америка и обратно както в държавата по произход, така и в държавата, където са наети на работа. Двойното социално осигуряване би могло да се избегне чрез двустранни инструменти, които да регулират хармонизирането на приложимите закони.

5.1.3 По отношение на класическата имиграция е необходимо регламентиране на прехвърлянето на осигурителни права, и по-специално на пенсионни права. Приемането или въвеждането на упоменатите механизми, сходни на съществуващите в други области, както от страна на ЕС, така и на Латинска Америка, би обогатило институционалните отношения и би облекчило положението на работниците имигранти, които при приключване на професионалната си дейност биха могли да се върнат в страните си с придобитите пенсионни права, резултат от труда и осигурителните им вноски.

5.1.4 За да не бъдат принудени работниците мигранти да приемат краткосрочно събиране на семейството и произтичащо от това отдалечаване от страната на произход, би могло да се предвиди признаването на семейни надбавки, в случай че работникът извършва трудовата си дейност в една държава, а семейството му живее в друга. Това би дало възможност за прехвърляне на права към местата, където живеят семействата, с благоприятни последици за двете страни. В този смисъл и като първа стъпка споразуменията за партньорство между ЕС и ЛАКБ, които вече съществуват или са

в процес на договаряне, биха могли да включат клаузи за социално осигуряване, подобни на тези в споразуменията за евро-средиземноморското сътрудничество⁽⁴⁾. Накрая, и с оглед на съществуването на многостранна ибероамериканска конвенция за социално осигуряване⁽⁵⁾ и Регламент (ЕО) № 883/2004, би могла да се проучи възможността за координация между тези два инструмента, което би било от полза за работниците и предприятията. Това би спомогнало за подобряване на икономическите и социалните отношения между ЕС и Латинска Америка.

5.1.5 Комитетът смята, че е особено важно следващата програма „EurosociAL II“ да включва сред приоритетите си въпроса за миграцията между ЕС и Латинска Америка. Също така Комитетът призовава във връзка с ефективното осъществяване на предложението на Европейския парламент да бъде създадена Обсерватория на миграцията между двата региона.

5.2 Социално сближаване

5.2.1 Както показва европейският опит, политиката на сближаване се нуждае, освен от структурни фондове, от цялостен и последователен подход, който включва пакет от политики, от макроикономическата стабилност до борбата срещу дискриминацията. Сближаването зависи основно от националните политики и ресурси. Ето защо, Латинска Америка следва да акцентира в по-голяма степен върху вътрешните политики: данъчна политика, социална защита, активни политики за насърчаване на конкурентоспособността и достойния труд.

5.2.2 Насърчаването на социалното сближаване в процесите за регионална интеграция налага планирането на пакет от мерки, от признаването на съществуващите асиметрии между страните и регионите до други действия, свързани с инфраструктурата, кохезионните фондове, хармонизиране на законодателствата, политиките за регулиране, ефективните инструменти за уреждане на спорове, политиките за хармонизиране на трудовите законодателства, съвместното управление на миграцията, индустриалната политика и управлението на производствените сектори. Извън изключително институционалния подход, партньорството между двата региона според ЕИСК изисква постигането на напредък в секторния диалог с цел изготвяне на план за действие на двата региона, който да може да доведе до ускоряване на интеграцията и да допринесе за икономическо и социално сближаване в региона чрез усилия за отстраняване на вътрешните асиметрии между страните и регионите.

5.2.3 ЕИСК счита, че установяването на демократична рамка в областта на трудовите взаимоотношения, която трябва да бъде силно насърчена, разрастването на възможностите за достоен труд, изваждането на светло на сивата икономика, социалната защита, колективното договаряне и социалният диалог са ключови фактори за социалното сближаване. Ето защо той призовава „EurosociAL II“ да включи социалните партньори в оценката на натрупания първоначален опит по програмата „EurosociAL“ в тези области, както и в разработването и управлението на нейното продължение.

⁽⁴⁾ Решение на Съвета и на Комисията от 24 януари 2000 г. относно сключването на Евро-средиземноморско споразумение за асоцииране между Европейските общности и техните държави-членки, от една страна, и Кралство Мароко, от друга страна (2000/204/ЕО), ОВ ЕО L 70 от 18.03.2000 г., стр. 1, по-конкретно от член 64 до член 68.

⁽⁵⁾ http://www.oiss.org/IMG/pdf/Convenio_2007_esp.pdf.

5.2.4 ЕИСК счита, че за социалното сближаване е от основно значение да се признаят правата на коренните жители, както е посочено в Конвенция № 169 на МОТ от 1989 г. относно коренното население и населението, водещо племенен начин на живот в независимите страни.

5.3 Споразумения за асоцииране

5.3.1 С цел да бъдат улеснени текущите преговори по споразуменията за асоцииране и да се допринесе за постигане на целите за социално сближаване на двата региона, според ЕИСК в това споразумение, което включва задълбочена либерализация на икономиката, следва да се вземат предвид съществуващите асиметрии между съответните подрегиони в Латинска Америка и ЕС. За целта следва да се използват инструменти като оценките за устойчивост (като се предвиди постоянното участие на организираното гражданско общество в оценката на въздействието), признаване на принципа за специално и диференцирано третиране на по-слабо развитите страни, установяване на изключения и преходни периоди в секторите, в които това би било необходимо, и диференциран подход по отношение на сътрудничеството за развитие. Освен това следва да бъде даден тласък на фондовете за конвергенция.

5.3.2 От друга страна, ЕИСК счита, че е от основно значение ЕС да продължи политиката си за подкрепа на процесите на регионална интеграция в Латинска Америка. Счита също, че както многостранните преговори, които вече се водят с някои страни, така и установените стратегически партньорства с други страни, трябва да спомагат за постигане на регионални споразумения и укрепване на процесите на интеграция. Във връзка с това би следвало да се използват стратегия и мерки, подобни на тези, упоменати в параграф 5.2.2. Според ЕИСК това е от първостепенно значение за партньорството между двата региона и съществено условие за превръщането на Европа и Латинска Америка в световни партньори в многостранното управление.

5.3.3 ЕИСК призовава за разработването и прилагането на разпоредбите на споразумението за асоцииране между Европейския съюз и Чили относно участието на гражданското общество. Във връзка с това Комитетът настоява да се извършват консултации с него, както и с представителните организации на чилийското ОГО. Освен това приканва съвета по асоцииране в рамките на споразумението ЕС-Мексико да създаде съвместен консултативен комитет като орган, който да отговаря за проследяването и консултациите с организираното гражданско общество в рамките на споразумението.

5.4 Сътрудничество

5.4.1 През последните години бяха положени значителни усилия за адаптиране на сътрудничеството за развитие на ЕС към настъпилите промени в програмата за развитие, включително по отношение на страните със средни доходи. Без да поставя под съмнение приоритетното насочване на средствата към най-бедните страни от региона, възприето от ЕС, ЕИСК счита, че трябва да бъде продължено сътрудничеството със страните със средни доходи, като се акцентира върху стратегически цели като макроикономическа стабилност и стабилност на финансовата система,

укрепване на институционалния капацитет, ефективност и ефикасност на публичните политики, данъчни реформи, производствен капацитет и инвестиции в човешки капитал, както и иновации и подкрепа за социалните партньори като инициатори на институционалните и законодателните промени.

5.4.2 За успешното сключване на споразуменията за асоцииране следва да бъдат адаптирани в по-голяма степен програмите за сътрудничество, така че да могат да оказват подкрепа на политиките, свързани с промяна на системите за производство и повишаване на конкурентоспособността, като специално ударение трябва да бъде поставено върху възможностите на МСП, улесняването на търговията и физическата връзка между пазарите.

5.4.3 Също така следва да се засилват търговските възможности и да се насърчи приемането на общи политики в рамките на процеса на регионална интеграция в подкрепа на социалното и териториалното сближаване, както и на намаляване на вътрешните асиметрии. Що се отнася до сътрудничеството в областта на образованието, научните изследвания и технологиите, то може да спомогне за промяна на производствените системи и да окаже подкрепа на националните политики за НИРДИ, както чрез публичните институции, така и чрез програми за насърчаване, насочени към частния сектор.

6. Иновации, промяна на моделите на производство и развитие

В навечерието на шестата среща на върха между страните от ЕС и ЛАКБ правителствата решиха, че иновациите ще бъдат в центъра на дискусиите.

6.1 Иновацията е една от основните, ако не и основната движеща сила на развитието. Тя позволява дълги и устойчиви цикли на растеж и благоденствие. Въпреки че промишлеността остава в основата на техническия прогрес, в наши дни иновацията обхваща и други производствени сектори: услуги, селско стопанство и енергия, и в заключение е необходима за нарастването на производителността в много други области.

6.2 Иновацията е определящ фактор в още две важни тенденции, характерни за глобализацията на икономиката: развитието на икономика на знанието и преход към устойчива икономика. В тези две области необходимо условие е взаимодействието между световното и местното измерение на иновацията.

6.3 Комитетът ще предложи на сродните си организации от Латинска Америка шестата среща на организираното гражданско общество в Европейския съюз и Латинска Америка да се произнесе по въпроса за значението на иновацията за промяна в моделите на производство, развитието и социалното сближаване, както и за различните аспекти на социалното измерение, които съпътстват иновацията. Това се отнася особено за отношенията между двата региона в момента, в който те имат за цел изграждане на „мрежа“ от споразумения за асоцииране, включващи зони за свободна търговия. Амбициозните цели на тези споразумения за икономическа либерализация, които се считат от вида „СТО плюс“, тъй като стигат по-далеч от договореното в рамките на споменатата организация, предполагат значителни разходи за привеждане в съответствие, които трябва да бъдат компенсирани с активни политики за промяна на моделите и модернизация на производството и повишаване на конкурентоспособността. За целта водеща роля трябва да има изграждането на национални системи за изследователска, иновационна и развойна дейност.

6.4 Трансферът на технологии е особено важен предвид ключовата му роля в иновационните процеси. Високите изисквания за защита на правата на интелектуална собственост, залегнали в споразуменията за асоцииране, могат да бъдат стимул или гаранция за трансфера на технологии от страна на европейските инвеститори, но в същото време могат да бъдат сериозна пречка за създаване или трансфер на технологии и иновации, както сочат някои правителства от региона. Поради това е особено важно тези споразумения да бъдат по-гъвкави и да съдържат формули, които да отчитат значителните асиметрии между двата региона в тази област, като за целта бъде включено гореспомнатото сътрудничество за развитие на ЕС.

6.5 ЕС разполага вече с голям брой инструменти за сътрудничество с Латинска Америка в областта на научноизследователската, развойната и иновационната дейност. По-конкретно следва да се споменат тези от Седмата рамкова програма и споразуменията за технологично сътрудничество, подписани с по-развитите страни от региона, както и програмите за стипендии и академично сътрудничество между двата региона (Albán, ALFA) и тези, които се управляват от ГД „Образование и култура“ на Европейската комисия. Освен това досега не съществува интегрирана стратегия, която да обхваща всички тези инструменти и да ги свързва с целите на партньорството между двата региона. Необходимо е да се преодолее настоящата разпокъсаност на инструментите, особено в рамките на Комисията, и да се гарантира, че те допринасят за укрепването на националния капацитет в областта на научноизследователската, развойната и иновационната дейност. В тази връзка следва да се припомни значението на изграждането на Общо пространство за висше образование и изследователска дейност между ЕС и ЛАКБ като част от „стратегическото партньорство“ между двата региона, и на една програма за иновации и развитие между тях. Сътрудничеството в областта на образованието, науката и технологиите може да подпомогне промяната в моделите на производство и националните политики в областта на научноизследователската, развойната и иновационната дейност.

6.6 Иновацията обхваща също много други важни области за партньорството между двата региона, като подобряването на стандарта и качеството на живот на населението, не само поради въздействието ѝ например върху нарастване на производителността в производството на храни, което може да допринесе за самостоятелното задоволяване на потребностите от храни, но и по-специално чрез прилагането на новаторски методи и технологии и нови продукти и услуги в области като здравеопазването, образованието и социалното осигуряване. По този начин може да бъде улеснен достъпът на определени категории от населението до тези услуги и да бъде отстранена дискриминацията в областта на използването на информационните и комуникационните технологии. От друга страна, новите технологии за производство на енергия от възобновяеми източници, за подобряване на енергийната ефективност и намаляване на замърсяването, причинено от изкопаемите горива, както и онези, които имат за цел да разрешат проблема с недостига на питейна вода и опустиняването, са примери за значението на иновациите за подобряване на качеството на живот на гражданите.

6.7 Съществува консенсус, че трите стълба, върху които почива иновацията, са знанието, институциите и предприятията. Следователно основните участници в процеса на иновации са най-общо университетите, обществените институции и производствените

центрове. Въпреки всичко иновацията може да произтича от различни видове знание: научно, технологично, изконно или натрупано (напр. местните жители, които са запознати със свойствата на растенията, или квалифицираните работници на дадено предприятие). По същия начин, когато се говори за институции (различни от пазарните), става въпрос за агенциите и други обществени институции, но освен това са важни и друг тип институции за насърчване на иновациите, каквито могат да бъдат например тези, които регулират трудовите правоотношения. Накрая иновацията има връзка не само с производствения сектор и предприятията, но и със социалния сектор (здравеопазване, образование, жилища, отбрана, правосъдие, сигурност) или с околната среда (вода, почви, биоразнообразие, обезлесяване и т.н.).

6.8 Теоретично се признава необходимостта от разглеждане на иновациите в цялостна социална перспектива, възприемани като системно цяло, което засяга обществото в неговата съвкупност и на всичките му равнища, включвайки цяла серия различни аспекти, от тези с чисто научен или технически характер до социалните и институционалните. Ето защо, от 90-те години започна интегриране на социо-културните и организационни аспекти на явленията иновации, на които преди това не беше отделяно достатъчно внимание. В исторически план технологичните иновации вървят редом със социалните иновации или социалното измерение на иновациите и обратно. Връзката между социална иновация и икономическо развитие е очевидна и би могло да се твърди, че социалното измерение на иновацията има трансцендентно значение, особено в контекста на началното структурно развитие.

6.9 Друга съществена характеристика на иновациите е способността им да създават социална тъкан, като формират социални връзки между индивидите, групите, общностите и институциите на базата на консенсус (обща блага, общ интерес, споделена съдба и т.н.). Тези връзки, от своя страна, са полезни за създаването на социална среда, благоприятна за въвеждането, усвояването и разпространението на иновациите.

6.10 Впрочем не трябва да се забравя, че съществуването на социални бариери като бедността е обективна пречка пред иновационните процеси. От една страна, защото ограничава усвояването на нарастването на производството в резултат на иновациите, поради липса на платежоспособни клиенти и, от друга страна, защото липсва човешки капитал, способен на насърчване и развива иновационните процеси.

6.11 Освен това иновациите са плод на сложна съвкупност от взаимоотношения между тези, които произвеждат, разпространяват и прилагат различните видове знания. Често иновацията изисква, в индустриалните и развойните клъстери например, голям динамизъм на регионално и местно равнище, който е невъзможен без участието на организациите на гражданското общество. Иновацията включва дълбока културна промяна, ако бъде поставена в центъра на икономическите и социалните стратегии. В корпоративен план иновациите изискват значителни и дългосрочни инвестиции. Това предполага социално приемане на промените и на системите на трудовите взаимоотношения, основано на договарянето и консенсуса, в допълнение към политиката за обучение на човешкия капитал на различните етапи и на различните равнища като професионалното обучение и ученето през целия живот.

6.12 За целите на настоящото становище и предвид гореизложеното се налага следното заключение: значението на социалното измерение на иновациите. За да се избегне рискът, породен от технократичния подход към иновацията, следва да се подчертае значението на социалното участие в тези процеси и на институционалните рамки, които го порождават и го правят

възможно. Това е особено важно за ЕИСК, който се стреми към реално участие на заинтересованите страни и на представителните им органи в предложенията, свързани с човешкия капитал, и най-общо с включването на социалните въпроси в плана за действие в областта на иновациите, който ще бъде изготвен на срещата на върха.

Брюксел, 17 февруари 2010 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Отношенията между Европейския съюз и Мароко“

(становище по собствена инициатива)

(2010/C 347/08)

Докладчик: г-жа Margarita LÓPEZ ALMENDÁRIZ

На 16 юли 2009 г. Европейският икономически и социален комитет реши, в съответствие с член 29, параграф 2 от Правилника за дейността си, да изготви становище по собствена инициатива относно:

„Отношенията между Европейския съюз и Мароко“.

Специализирана секция „Външни отношения“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 7 януари 2010 г.

На 460-ата си пленарна сесия, проведена на 17 и 18 февруари 2010 г. (заседание от 17 февруари), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 187 гласа „за“, 2 гласа „против“ и 8 гласа „въздържал се“.

1. **Заклучения и препоръки**

1.1 ЕИСК счита, че поетият от Мароко ангажимент за създаване на Икономически и социален съвет е от изключително значение. Комитетът се надява тази инициатива да бъде осъществена в предвидените срокове, тъй като стартирането на дейността му вече е в напреднал етап - през миналия октомври Министерският съвет прие проектозакон за новата институция, който ще бъде внесен за приемане от мароканския парламент. Очаква се Икономическият и социален съвет да започне своята дейност през следващите месеци и да е съставен от представители на жизнените и производствените сили в страната, основно социално-икономически и предприемачески организации и съответните партньорски структури. Във всеки случай ЕИСК предоставя знанията и съветите си в помощ за постигането на тази цел.

1.2 ЕИСК препоръчва, в рамките на първата среща на върха ЕС-Мароко, която ще се проведе по време на испанското председателство през първото полугодие на 2010 г., държавните ръководители да предоставят мандат на ЕИСК и бъдещия ИСС на Мароко за установяване на структурирано сътрудничество, което да гарантира активното участие на организираното гражданско общество.

1.3 ЕИСК признава ангажимента на правителството на Мароко за включване на достиженията на правото на ЕС в законодателството на страната, въпреки че Мароко не е член на ЕС. Това обстоятелство ще улесни по-активното участие на Мароко в единния европейски пазар в бъдеще. Включването на тези достижения би трябвало да засили ефективността на преговарящите и консултиращите институции, основани на принципите на представителност и независимост. Би трябвало да им бъдат предоставени

подходящи и достатъчни средства за извършване на дейността им, като им се признае правото на достъп до информация и до необходимите за целта административни документи.

1.4 В процеса, който Кралство Мароко осъществи, за да получи „статут на напреднала държава“ (решение на Съвета за асоцииране, заседание от 13 октомври 2008 г. в Люксембург), ЕИСК оценява усилията на страната да остане един от най-важните партньори на ЕС в този регион. Следвайки примера на други страни, например членките на Европейското икономическо пространство, получаването на статут на напреднала държава би могло да се окаже стимул за мароканските власти да затвърдят ангажимента си спрямо ЕС и да признаят достиженията на правото на Общността във всички области, включително социалната област и правата на човека.

1.5 Въпреки че промените, които се извършват в Мароко, се приемат положително, няма съмнение, че все още предстоят много реформи, за да може Мароко да бъде призната за развита държава с всички необходими гаранции.

1.6 ЕИСК счита, че потенциалът на отношенията с Мароко все още не е развит в достатъчна степен във всичките му измерения. Преди всичко следва да се вземат предвид ползите за мароканското общество. Също така Комитетът смята, че следва да се насърчат реформите за откриването на нови сектори за търговия в услугите и за инвестиции. Следва да се насърчи създаването на предприятия от двете страни, като се улеснят институционалните отношения и се създаде благоприятна среда за предприемаческа дейност и се насърчат форумите за срещи. Следва да се засили двустранното сътрудничество за външни инициативи от общ интерес, особено с останалите страни от средиземноморския регион, с оглед на по-добрата регионална икономическа и социална интеграция, както и интеграцията в областта на екологията.

1.7 Освен това е от особено значение да се гарантира участието на гражданското общество в осъществяването на тези задачи. В този контекст и както беше вече споменато, ЕИСК твърдо се застъпва за създаване на консултативен Икономически и социален съвет в Мароко и в този смисъл приканва мароканските власти да проведат обществени консултации по тази тема. Този орган трябва да се основава на принципите на представителност, независимост и легитимност. Нашият опит показва, че за да се стигне до създаването на институция с подобни характеристики е особено важно различните участващи сектори на гражданското общество и мароканската администрация да съгласуват усилията си, както и да има еднакви критерии при определяне на начина, по който ще бъдат представени участващите организации. Тези организации следва свободно да избират представителите си. Създаването на Икономически и социален съвет в Мароко не би трябвало в никакъв случай да легитимира премахването на други съществуващи консултативни органи, които вече участват в консултациите с гражданското общество и които допринасят за неговата зрялост. Компетенциите на този съвет по принцип не би трябвало да изключват никоя област, по която би могло да се произнесе правителството, включително и финансовите теми.

1.8 Крайната цел на ЕС трябва да бъде Мароко да се превърне в основна стратегическа отправна точка във всички аспекти - настоящи и бъдещи - на отношенията му с Евро-средиземноморския район.

1.9 В този смисъл ЕИСК препоръчва създаването на Обсерватория на пазара на труда, на система за професионално обучение, на система за социална сигурност, която да включва принципа на недискриминация на жените и да засилва борбата срещу детския труд. Същевременно Комитетът препоръчва на Комисията да подкрепи участниците в социалния диалог - социалните партньори, за да се укрепи социалният диалог и да се повиши продуктивността му.

1.10 Комитетът изразява съжаление, че споразумението за асоцииране между ЕС и Мароко е изготвено без предварителна консултация със социалните партньори от двете страни по отношение на сътрудничеството в областта на заетостта и социалното развитие.

1.11 В този контекст ЕИСК изготвя настоящото специално становище за Мароко с цел организираното гражданско общество да бъде взето предвид в двустранните отношения и предлага нова структура за диалог между гражданските общества на двете страни.

2. Основания

2.1 Мароко е привилегирован партньор на Европейския съюз, който споделя целите на външната политика на Европа - насърчаване на демокрацията и икономическото и социалното развитие. За да допринесе за постигането на тези цели, правителството на Кралство Мароко работи за задълбочаване на процеса на демократизация и за консолидиране на правовата държава, като по този начин се превръща в най-развитата държава в региона.

2.2 Стратегията на ЕС в Мароко се състои в преодоляване на двата основни проблема на тази страна, които преобладават в политическата, икономическата и социалната програма на Мароко. На първо място става въпрос за продължаване на икономическия растеж и за преодоляване на безработицата, бедността и

емиграцията. В областта на външните отношения целта е цялостно прилагане на Споразумението за асоцииране и на европейската политика на съседство и плановете за действие.

2.3 Създадената ad hoc работна група ЕС-Мароко препоръча да се изградят по-тесни отношения между новите участници в сътрудничеството между ЕС и Мароко, по-специално между Европейския парламент и парламента на Мароко ⁽¹⁾ и между Европейския икономически и социален комитет и Икономическия и социален съвет на Мароко, който предстои да бъде създаден.

3. Политическо положение

3.1 Мароко е конституционна монархия, в която кралската институция има много важни правомощия в управлението на страната. Настоящата конституция от 1970 г., променена през 1991 г. и 1996 г., установява парламентарна система с двукамрен парламент, изрично забранява съществуването на една единствена партия и гарантира свободата на сдружаване.

3.2 През последните години Кралство Мароко осъществява процес на модернизация и демократизация на политическата система, който се изразява в изготвянето на нов семеен кодекс, закон за политическите партии, укрепване на демокрацията на местно равнище, реформа на съдебната система и на местата за лишаване от свобода, както и проект за нов избирателен закон. Все пак ЕИСК счита, че социалните предизвикателства остават огромни и ще е необходимо продължително и последователно действие в дългосрочен план за социално преразпределяне, чрез което да се постигне пренастройване на показателите за човешко развитие.

4. Икономическо положение

4.1 Макроикономическата рамка на Мароко се консолидира при не много благоприятни условия. Въпреки това през последните години туристическият сектор се развива бързо, с големи инвестиции, преди всичко в северната част на страната, наред с други. Започна важна реформа на селското стопанство с цел подобряване на производителността му и засилване на ролята на този сектор в борбата срещу бедността.

4.2 Въпреки че конкурентоспособността и привличането на инвестиции все още се нуждаят от подобрене, преките чуждестранни инвестиции се увеличиха значително, като достигнаха равнище от 29 250 милиона щатски долара през 2006 г. ⁽²⁾, благодарение най-вече на приватизацията. От 2006 г. потоците чужди инвестиции се отделят от процеса на приватизация и се осъществяват важни дейности в сектори като туризма, недвижимите имоти, телекомуникациите, застрахователното дело, банковото дело, промишлеността и транспорта.

(1) Засилването на парламентарното сътрудничество ще се осъществи между другото чрез създаването на смесена парламентарна комисия между Европейския парламент и мароканския парламент, с участието на двете му камари, а не само на Камарата на представителите.

(2) Източник: Конференция на ООН за търговия и развитие (UNCTAD) – база данни „Преки чуждестранни инвестиции / Транснационални предприятия“.

4.3 Икономиката на Мароко е относително диверсифицирана, като приносът на сектора на услугите към БВП ⁽³⁾ е съществен и нараства. Производственият сектор заема второ място в БВП, следван от селското стопанство ⁽⁴⁾, чийто принос отбелязва тенденция към спад. Приносът на въгледобивната индустрия и енергетиката към БВП остава умерен.

4.4 От друга страна, туризмът представлява основният източник на чужда валута за Мароко, следван от паричните преводи на мароканците, които живеят в чужбина, и износа на фосфат. Постъпленията от износ на услуги ⁽⁵⁾ са повече от 80 % от постъпленията от износ на стоки. Все повече европейци избират Мароко като място за почивка, дори за местоживеене.

4.5 Осъществяването през последните години макроикономически и структурни реформи допринесоха за нарастващата диверсификация на икономиката на страната и на доброто ѝ функциониране като цяло. Утвърждаването на тези реформи в средносрочен и дългосрочен план ще се осъществи с помощта на по-добро управление, на прилагане на прозрачни правила за конкуренция и на въвеждане на ефективна политика за защита на потребителите и ползвателите. Средният годишен ръст на реалния БВП на Мароко за периода 2002-2007 г. беше 4,5 % ⁽⁶⁾, поддържан от динамично вътрешно търсене и от значително увеличаване на равнището на инвестициите. През 2008 г. ръстът на мароканската икономика достигна 5,8 %, въпреки известно забавяне поради по-слабото външно търсене, причинено от международната финансова и икономическа криза, както и от повишаването на цените, по-специално на петрола.

4.6 Сектор селско стопанство има решаваща роля за икономическото и социалното развитие на Мароко, която надвишава реалната му тежест в БВП ⁽⁷⁾. В сектора са заети 44 % ⁽⁸⁾ от населението в активна възраст – дял, който нараства на 80 %, ако бъде отчетено и населението в активна възраст в селските райони, като се има предвид липсата на диверсификация на икономиката в тях.

Поради недостатъчното развитие на водната инфраструктура, селското стопанство продължава да бъде сектор, който зависи в голяма степен от климата и който, въпреки модернизацията си, продължава да се характеризира с остаряла структура, състояща се в по-голямата си част от малки стопанства (на малките собственици се падат около 75 % от сектора) с недостатъчно оборудване, остарели производствени техники и нискоквалифицирана работна ръка. Въпреки това, отчасти благодарение на усилията на правителството и поради навлизането на чуждестранни инвеститори, през последните години се наблюдава определена промяна, като понастоящем оставащите 25 % от сектора се падат на големи стопанства със съоръжения за напояване, съвременен оборудване и ясно изразена експортна ориентация, които произвеждат 80 % от

цитрусовите плодове, 35 % от зеленчуците и 15 % от зърнените култури. Като цяло става дума за 400-500 значими производители – големи производители износители, мароканското правителство и някои кооперации.

Обучението, технологичната помощ и научните изследвания са основните елементи, които трябва да присъстват в бъдещите селскостопански политики на Мароко. Подобряването на конкурентоспособността на селскостопанския сектор на Мароко минава през необходимостта от приемането на по-динамична търговска стратегия. Необходими са също нови структурни политики и стимули, които да оценяват труда на жените и да насърчават сдружаването като инструмент за развитие на предприемаческия дух, който е необходим и в селското стопанство.

4.7 Кооперативите и други форми на организация на производителите могат да бъдат елемент от новата стратегия, като се превърнат в инструменти, чрез които производителите да насочат предлагането и да подобрят положението си на пазара. Мароканският кооператив на млекопроизводителите COPAG илюстрира как обединението на производителите в кооперативи може да произведе добавена стойност и да насърчи предприемаческия дух в производствения сектор, най-слабото звено от веригата.

4.8 От друга страна, Зеленият план, представен от Мароко през април 2008 г., който цели развитието на селското стопанство в страната с подкрепата на частни чуждестранни инвестиции, предлага интересна нова селскостопанска стратегия в Магреба, като служи за пример за промяна в начина на мислене. В срок от десет до петнадесет години този план има за цел да превърне селското стопанство в основен двигател на националната икономика чрез значителни инвестиции на публични средства, насочени към постигане на две основни цели, по-конкретно, модерно селско стопанство с висока добавена стойност и по-добри доходи за дребните земеделски производители. В плана се предвижда приватизацията на 700 000 хектара, засети понастоящем със зърнени култури, които да бъдат отредени за по-интензивно отглеждане на плодове и зеленчуци, насърчавайки напояването. През идното десетилетие Мароко ще насочи чрез Агенцията за селскостопанско развитие близо 150 милиона дирхама за осъществяване на мерките, предвидени в Зеления план. За целта ще бъдат предложени 700 до 900 проекта на стойност от 10 до 15 милиона дирхама годишно.

4.9 Мароко е страна със средни доходи; през 2008 г. БВП на глава от населението достигна 2 580 щатски долара ⁽⁹⁾, което е двойно повече в сравнение с 2002 г.

4.10 Населението на Мароко надхвърли 31 650 000 души през ноември 2009 г., като средният годишен прираст е 1,2 % ⁽⁹⁾. Населението в градовете продължава да се увеличава и е 56,4 % от цялото население. През 2008 г. активното население достигна 11,5 милиона души ⁽¹⁰⁾, с 0,7% повече в сравнение с предходната година, докато процентът на заетост намалал леко, като достигна 36,8 % в сравнение с 36,9 % през 2007 г.

⁽³⁾ Приблизително две трети.

⁽⁴⁾ Тук се включват животновъдството, горското стопанство и риболовът.

⁽⁵⁾ Те се удвоиха между 2002 г. и 2006 г.

⁽⁶⁾ Източник: Международен валутен фонд (МВФ).

⁽⁷⁾ 13 % от БВП за 2008 г. Източник: ФАО.

⁽⁸⁾ 13 734 506 души (включително селско стопанство, гори и рибарство). Източник: ФАО.

⁽⁹⁾ Източник: Световна банка - Показатели за световното развитие.

⁽¹⁰⁾ Източник: МОТ - Laborista (база данни на трудова статистика) според проучване сред работната сила.

4.11 Безработицата остава един от основните проблеми на страната. В градовете процентът на безработица достига 14,1 %, докато в селските райони е 4,7 %. Средното равнище на безработицата достига 9,4 % през 2008 г. ⁽¹¹⁾ или 1 077 800 работници, като се вземат предвид лицата на възраст на и над 15 години. Средната заплата в селскостопанския сектор в Мароко е 0,55-0,65 евро/час при 9-часов работен ден ⁽¹²⁾; сезонните работници нямат никакви трудови права, а детският труд се използва широко в мароканските оранжерии.

4.12 До настоящия момент международната финансова криза не се отразява съществено на икономиката на Мароко, преди всичко поради факта, че финансовият сектор на страната не е толкова интегриран в международния финансов сектор. Въпреки това международната икономическа криза със сигурност вече се отразява на някои ключови икономически сектори в страната като недвижимите имоти, туризма, текстилната и автомобилната промишленост и износа. По същия начин са засегнати потоците от чуждестранни инвестиции и парични преводи от чужбина, които се изпращат в Мароко в по-ограничени количества, отколкото преди, което предполага, че кризата в страната ще продължи по-дълго време.

4.13 Мароко е определен като трето най-предпочитано място за преки чуждестранни инвестиции в Африка за 2009-2010 г. след Южна Африка и Египет ⁽¹³⁾. Изследването показва, че Мароко постига добри резултати в няколко категории, като инфраструктура, стратегия по отношение на преките чуждестранни инвестиции и икономически потенциал. Но дори и тенденцията на инвестиционните потоци да е положителна, оценката на бизнес климата е критична. Въпреки това през изминалата година бяха приети Общ кодекс за управление на предприятията и специален кодекс за МСП, както и постановления за прилагането на различни изменения на Закона за акционерните дружества. През октомври 2008 г. беше приет проектозакон за създаване на Мароканска агенция за развитие на инвестициите.

4.14 Мароканските власти се опитват да започнат прилагането на Евро-средиземноморската харта за предприятията, в която се призовава за консултации, консенсус и качество. Съществуват различни институции, които насърчават инвестициите на частните фирми, особено тези на МСП, като също така се поощрява достъпът до кредити чрез Централния гаранционен фонд.

4.15 Въпреки всичко, перспективите ⁽¹⁴⁾ пред мароканската икономика продължават да бъдат обнадеждаващи. За момента Мароко е защитен от световните финансови сътресения благодарение на сравнително малкия си и дългосрочен външен дълг, както и на стабилизирането на макроикономическата си политика. Икономическият растеж би трябвало да остане относително стабилен в средносрочен план, а външното салдо по текущата сметка да бъде положително, дори ако в средносрочен план бъде отбелязан малък дефицит. От своя страна мароканското правителство ⁽¹⁵⁾ предвижда 5,8 % ръст на реалния БВП за 2009 г., ръст от 15 % - на

селскостопанския сектор ⁽¹⁶⁾ и 4,1 % - на неселскостопанския сектор. Икономическите органи в страната са решени да продължат усилията за консолидиране на бюджета през последните години и да постигнат целта за поддържане на първичния бюджетен дефицит под 3 % от БВП в средносрочен план.

5. Социално положение

5.1 Процентът на безработицата за 2008 г. беше 9,4 % ⁽¹¹⁾, въпреки че през изминалата година бяха създадени 310 000 работни места, основно в секторите строителство и услуги. През първото тримесечие на 2009 г. бяха създадени 40 000 нетни работни места, резултат от 76 000 нови работни места в градовете, въпреки загубата на 36 000 работни места в селата. По сектори създаването на работни места се ограничи до секторите на услугите и строителството, които отбелязаха ръст от 5,9 %, докато в останалите сектори бяха отбелязани загуби от 4,5 % в промишлеността до 1,4 % - в селското стопанство и рибарството.

5.2 В тази област най-сериозният проблем е свързан с безработицата сред младите хора ⁽¹⁷⁾, включително студентите, което допринася за изтичането на мозъци. Друг проблем представлява доминиращата позиция на селскостопанския сектор на пазара на труда, тъй като той има значителен дял в неофициалната заетост. Успоредно съществува сива икономика, която се основава на незаконната трудова заетост. Освен това предходният демографски взрив изправя Мароко пред проблема за поемане на работната ръка на пазара на труда.

5.3 Тези данни за безработицата се отразяват пряко на домакинствата в резултат на все още съществуващите дефицити в системите за социална защита (осигуровки за безработица, здравеопазване, пенсии и т.н.).

5.4 Миграционните потоци намаляват поради икономическата криза, като ЕС е основната дестинация за работниците емигранти от Мароко. Следва да се отбележат съществуващите разлики между законната и незаконната емиграция. Положението на незаконните емигранти е много по-тежко поради трудните условия на приемане. Постоянно се увеличава и професионалният обмен между двата географски района.

5.5 Равнището на заетост сред жените е все още ниско. Докато равнището на заетост сред мъжете е около 80 %, заетостта сред жените е 21 % в градовете и 33 % - в селата ⁽¹⁸⁾. С изключение на продължителността на живота, показателите за социалното развитие на жените са по-ниски от тези на мъжете във всички останали области, като вид активност, професионален статус, степен на отговорност, заплата в частния сектор, процент на безработица и равнище на социална защита.

⁽¹¹⁾ Източник: MOT –Laborista (база данни на трудова статистика).

⁽¹²⁾ Източник: Национална федерация на селскостопанския сектор в Мароко (UMT).

⁽¹³⁾ Според изследване, публикувано от FDI Intelligence, филиал на британската прес-група „The Financial Times“.

⁽¹⁴⁾ По данни на Международния валутен фонд (МВФ).

⁽¹⁵⁾ Предвиждания на Министерството на икономиката и финансите на Мароко.

⁽¹⁶⁾ Включително риболов и горско стопанство.

⁽¹⁷⁾ Според данни на Международната организация на труда (МОТ), безработицата сред младите хора е със седем пункта по-висока от средната за активното население. 39 % от общия брой на безработните са млади хора.

⁽¹⁸⁾ Източник: Мониторингов доклад за Мароко – документ SEC(2009) 520/2 от 23 април 2009 г.

5.6 Необходимо е задълбочаване в областта на заетостта и социалната сфера с цел да се постигне институционална рамка, която да позволява разработването на активни мерки и изграждането на обществени служби по заетостта, контрол на пазара на труда, за борба срещу сивата икономика, неформалния труд и недеklarираната заетост, подобряване на инвестициите в човешки капитал и пригодността за заетост, увеличаване на степента на социална защита и социално приобщаване, както и прилагане на инструменти, които да предотвратяват дискриминацията при наемане на работа.

5.7 Системите за социална сигурност не са адекватни за повечето марокански работници. За много семейства тази ситуация е наистина драматична, за което мароканското правителство си дава сметка и проявява политическа воля да разреши този проблем. Мароканските власти се ангажираха да засилят контрола, за да могат всички, които работят на трудов договор, да бъдат обхванати от системата за социална сигурност. В този смисъл Инспекцията по труда и „Националната каса за социална сигурност“ правят усилия да подобрят условията за социално осигуряване за работниците. При все това правителството на Мароко ще трябва да увеличи инвестициите в областта на здравеопазването и медицинското покритие, за да се улесни достъпът на мароканските граждани до обществената система на здравеопазване.

5.8 Понастоящем се разработва тристранен план за прилагане на социалните разпоредби, за да се установи до каква степен мароканските предприятия спазват и изпълняват трудовото законодателство на страната. Същевременно в рамките на новото социално законодателство на Мароко се отбелязва напредък в сертифицирането на предприятията в страната, които ефективно прилагат трудовото законодателство.

5.9 Преди време бяха направени първите стъпки за създаване на централизиран форум на гражданското общество, въпреки че нямаше истинска представителност. Понастоящем правителството на Мароко се ангажира с учредяването на Икономически и социален съвет преди края на 2009 г., но това все още не е осъществено официално, въпреки че е предвидено в мароканската конституция от 1997 г. ЕИСК се надява, че многообразието на организациите на гражданското общество ще бъде отразено в структурата на ИСК на Мароко, тъй като представителността на икономическите и социални съвети, гарантирана чрез ясни и справедливи критерии, е необходимо условие за тяхната ефективност, както и за независимото функциониране и разпределение на необходимите за тази цел средства. Съществуването на Икономически и социален съвет не противоречи, а допълва ролята на други съществуващи понастоящем консултативни органи в Мароко.

5.10 В бизнес средите най-представителната икономическа организация е Общата конфедерация на предприятията в Мароко. Търговско-промишлената палата също има важна роля в подкрепата на предприятията, образованието, обучението, услугите за предприятията и интернационализацията. Асоциацията на жените предприемачи в Мароко, която обединява повече от 350 члена на национално равнище, се стреми да подпомогне ролята на жените в бизнеса и разполага също с регионални организации. Асоциацията „*Maroc Entrepreneurs*“ има за цел професионалното обучение и създаването на собствен бизнес от страна на младите хора.

5.11 Основните профсъюзни организации са Съюзът на мароканските работници, Демократичната конфедерация на труда, Общият съюз на работниците в Мароко, Демократичната федерация на труда и Националният съюз на мароканските работници. Също така следва да се спомене Националният съюз на мароканските селскостопански кооперативи.

5.12 Въпреки че правителството на Мароко проведе реформи в областта на трудовото право, то трябва да продължи да подобрява прилагането на трудовите права и да пристъпи към ратификация на съответните конвенции на МОТ и по-специално на Конвенция 87 относно свободата на сдружаване.

5.13 Подобряването на образователната система и ограмотвяването остават едни от най-сериозните предизвикателства за развитието на страната. През септември 2008 г. Министерството на образованието на Мароко представи План за действие в извънредни ситуации, имащ за цел записването на училище на момичетата от селските райони, както и равнопоставения и ефективен достъп на децата до задължителното образование. Липсата на квалифицирана работна ръка е една от критичните точки при започването на собствен бизнес в Мароко, като най-трудни за попълване се оказват местата за средни техници.

5.14 Правят се усилия системите за висше образование, научноизследователска дейност и професионално обучение в Мароко да се доближат до Европейското пространство за висше образование, научноизследователска дейност и професионално обучение. Тази цел ще улесни подобряването на квалификацията на мароканските студенти и на професионалните им способности за достъп до пазара на труда. Необходимо е по-голямо съответствие между професионалните квалификации и нуждите на предприятията от персонал. Би било целесъобразно да се улесни провеждането на стажове в предприятията посредством договори между университетите и бизнес организации като Общата конфедерация на предприятията в Мароко и търговските камари.

5.15 ЕИСК подчертава необходимостта от прилагане на системи за взаимно признаване на академични квалификации между ЕС и Мароко, като се има предвид статутът на Мароко на напреднала държава. Един от основните проблеми, пред които се изправя страната, е големият брой безработни висшисти.

5.16 В сътрудничество с ЕС се предвижда създаването на работна група⁽¹⁹⁾, съставена от представители на предприемачески организации и европейски и марокански предприемачи, с цел да се информира редовно Съвета на асоциацията за препятствията, пред които са изправени търговията и инвестициите. В споменатата група могат да участват и представители на профсъюзите.

(19) Събрано в „Съвместен документ ЕС-Мароко относно укрепването на двустранните отношения / статут на напреднала държава“ - DG E V Doc. 13653/08 стр. 6.

5.17 По отношение на предприетите реформи за задълбочаване на демокрацията беше постигнат напредък, тъй като бяха приети нов избран закон, който засилва участието на жените, мерки за борба с корупцията и стратегически План за действие за институционализирането на равенството между половете. Въпреки че мароканското правителство съобщи, че оттегля резервите си по отношение на Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените, все още не е представило съответните инструменти в ООН ⁽²⁰⁾.

5.18 През ноември 2008 г. Министерството на социалното развитие, семейството и солидарността започна шестата си кампания за борба срещу домашното насилие, която допринесе за увеличаване на съобщенията за случаи на насилие срещу жени на телефонния номер, определен за тази цел, макар че все още липсват достатъчно центрове за настаняване на жертвите на насилие. Освен това все още не е приет проектозакон, който да наказва домашното насилие ⁽²¹⁾, и продължават да съществуват проблеми в прилагането на Гражданския семеен кодекс.

5.19 Равнището на бедността спадна до 9 % ⁽²²⁾, което означава повече от два милиона бедни. Това показва, че социалното положение остава обезпокоително и че борбата срещу бедността е едно от най-важните предизвикателства, пред които е изправена страната. Споменатото увеличаване на БВП на глава от населението е все още недостатъчно за преодоляване на бедността. То се разпределя неравномерно и не допринася за очакваното повишаване на стандарта на живот на населението. Основният инструмент за успешно намаляване на бедността трябва да бъде по-висок икономически ръст и повишаване на производителността, успоредно с правата на човека, неделими от икономическите, социалните, културните и екологичните права, без които не може да се гарантира по-справедливо разпределение на богатството. Необходима е по-добра координация на различните програми за намаляване на бедността, които се провеждат в Мароко от страна на международните институции, като Организацията на обединените нации и Световната банка.

5.20 Незаконната емиграция към ЕС е друг основен проблем. Наред с двата милиона мароканци, които законно пребивават в държавите от ЕС, се смята, че още един милион души пребивават незаконно. В този смисъл Мароко е една от транзитните страни за незаконна емиграция от държавите на юг от Сахара към територията на ЕС. Между ЕС и Мароко се обсъжда споразумение за обратно приемане.

6. Отношенията между Европейския съюз и Мароко

6.1 Първите подписани споразумения между Европейския съюз и Мароко датират от 1969 г. и 1976 г. По-късно, в рамката на Барселонския процес от 1995 г., се подписа Споразумение за асоцииране между ЕС и Мароко, което влезе в сила през 2000 г. През последните години, и по-точно през юли 2005 г., беше приет Планът за действие ЕС-Мароко в рамките на Европейската

политика на съседство, за период от пет години ⁽²³⁾. Понастоящем отношенията с Мароко се развиват в рамките на Съюза за Средиземноморието.

6.2 Споразумението за асоцииране определя правната рамка на отношенията между Европейския съюз и Мароко, като се цели създаването на зона за свободна търговия наред с установяването на привилегировано сътрудничество в други области, като политиката, икономиката, социалната област, науката и културата.

6.3 Стратегическият документ за страната установява стратегическата рамка за помощ за Мароко от страна на ЕС в периода 2007-2013 г., където са включени следните приоритетни области на сътрудничество:

- развитие на социалната политика;
- модернизиране на икономиката;
- институционална помощ;
- добро управление и насърчаване на правата на човека и основните свободи;
- опазване на околната среда.

6.4 В рамката на стратегическото сътрудничество между Африка и ЕС, Мароко участва активно в политическия диалог между ЕС и Африка, тъй като е основният отговарящ за започването на сътрудничество във връзка с изменението на климата.

6.5 През октомври 2008 г. се подписа съвместен документ между ЕС и Мароко в рамките на Споразумението за асоцииране, който има за цел да укрепи двустранните отношения за постигане на статут на напреднала държава, насочен към задълбочаване на политическите отношения, интеграция на вътрешния пазар, отрасловото сътрудничество и човешкото измерение.

6.6 ЕС продължава да бъде основен търговски партньор на Мароко, тъй като повече от половината закупени от чужбина стоки ⁽²⁴⁾ са от европейски страни и три четвърти от продажбите ⁽²⁵⁾ са насочени към ЕС. При разбивката по страни Франция е основен доставчик, следвана от Испания, Обединеното кралство, Италия и Германия. Подобни са данните и по отношение на клиентите.

6.7 При разбивката по продукти между ЕС и Мароко се наблюдава нарастваща диверсификация на мароканския внос. През последните десет години значително се увеличи броят на различните европейски продукти, закупени от Мароко. Основните продукти, които Мароко внася от ЕС, са тъкани, газ, петрол и други въглеводороди, машини, различни съоръжения и химични продукти.

⁽²⁰⁾ Източник: Мониторингов доклад за Мароко – документ SEC(2009) 520/2 от 23 април 2009 г.

⁽²¹⁾ Той е в процес на изготвяне от 2006 г.

⁽²²⁾ Източник: Международен валутен фонд (МВФ).

⁽²³⁾ До момента са изготвени три Мониторингови доклада: през декември 2006 г., април 2008 г. и април 2009 г.

⁽²⁴⁾ 51,4 % от вноса на Мароко е от ЕС.

⁽²⁵⁾ 71,9 % от износа на Мароко е насочен към ЕС.

6.8 От друга страна мароканският износ към ЕС е по-концентриран, т.е. повече от половината представлява конфекция и трикотаж (една трета от общия износ), електронни компоненти, ракообразни, мекотели, черупчести мекотели, електрически проводници и кабели.

6.9 В настоящите преговори се взема предвид състоянието в някои чувствителни сектори, като се предвиди асиметрията в ангажиментите и поетапното им прилагане. Преди всичко става въпрос за либерализиране на търговията с услуги и на правото на установяване, както и на либерализиране на търговията със селскостопански стоки, преработени селскостопански продукти и рибни продукти.

6.10 Настоящата икономическа криза засегна сериозно европейския селскостопански сектор и доведе до спад в доходите на селскостопанските производители (12,2 % през 2009 г. по данни на ЕВРОСТАТ). В този смисъл новите търговски отстъпки, предоставени на Мароко за толкова чувствителни производства, като производството на плодове и зеленчуци, които на практика не ползват помощи от Общността, ще утежнят още повече тежкото икономическо състояние на много европейски селскостопански производители. Използването на сектора за производство на плодове и

зеленчуци като разменна монета при отваряне на пазарите между ЕС и Мароко в полза на други икономически дейности, има неблагоприятни последици и компрометира бъдещето на производителите и развитието на обширни европейски райони. Ето защо следва да бъдат въведени реални компенсации посредством допълнително подпомагане, които да доведат до подобряване на конкурентоспособността в тези области.

ЕИСК отбелязва със загриженост постигнатата неотдавна договорка между Европейския съюз и Мароко за преразглеждане на търговските взаимоотношения в областта на селското стопанство в рамките на споразумението за асоцииране, предвид системното нарушаване на действащото споразумение, поради неплащане на установените митнически такси и неспазване на квотите, и без да са създадени нови механизми или да са подобрени значително съществуващите такива, за да се осигури спазването на клаузите, приети от двете страни.

6.11 По отношение на преките инвестиции от ЕС ⁽²⁶⁾, трябва да се отбележи, че Франция ⁽²⁷⁾ е основният инвеститор в Мароко, следвана от Испания, Обединеното кралство и Германия ⁽²⁸⁾. Основните сектори, към които се насочват инвестициите, са туризмът, недвижимите имоти, телекомуникациите, застрахователното дело, банковото дело и транспортът.

Брюксел, 17 февруари 2010 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI

⁽²⁶⁾ Източник: Office des Changes – Финансови потоци – Правителство на Мароко.

⁽²⁷⁾ Между 2002 г. и 2008 г. инвестициите на Франция в Мароко надвишиха 53 000 милиона дирхама.

⁽²⁸⁾ За същия период инвестициите на Испания надвишиха 35 000 милиона дирхама, тези на Обединеното кралство и Германия достигнаха над 6 000 милиона дирхама поотделно.

III

(Подготвителни актове)

ЕВРОПЕЙСКИ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

460-а ПЛЕНАРНА СЕСИЯ ОТ 17 И 18 ФЕВРУАРИ 2010 Г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за регламент на Европейския парламент и Съвета относно пускането на пазара и употребата на биоциди“

COM(2009) 267 окончателен — 2009/0076 (COD)

(2010/C 347/09)

Докладчик: г-н ВЮТ

На 17 юли 2009 г. Съветът реши, в съответствие с член 95 от Договора за създаване на Европейската общност, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно:

„Предложение за регламент на Европейския парламент и Съвета относно пускането на пазара и употребата на биоциди“

COM(2009) 267 окончателен – 2009/0076 (COD).

Специализирана секция „Единен пазар, производство и потребление“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 1 февруари 2010 г.

На 460-ата си пленарна сесия, проведена на 17 и 18 февруари 2010 г. (заседание от 17 февруари), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 180 гласа „за“ и 2 гласа „въздържал се“.

1. **Заключения и препоръки**

1.1 ЕИСК подкрепя заменянето на действащата директива с регламент, който позволява да се хармонизира пускането на пазара на биоциди и който е пряко приложим в законодателството на държавите-членки.

1.2 ЕИСК отбелязва, че Комисията е положила усилия за привеждането на европейското законодателство в областта на биоцидите в съответствие с Регламента относно химикалите (REACH), и смята, че е изключително важно в новия регламент да се включи унифицирането на данните, които следва да се предоставят в съответствие с Директива (88/379/ЕИО) и с член 14, параграф 2 от Регламента REACH.

1.3 ЕИСК приветства промените, свързани с рамковите формулации, които трябва да позволят по-лесното разработване и пускане на пазара на биоциди с вариации в състава в рамките на група биоциди. Въпреки това е необходимо да се изясни степента на гъвкавост на състава на биоцидите и на инертните вещества, които са част от тях.

1.4 ЕИСК отбелязва, че Комисията възлага на Европейската агенция по химикали (ЕСНА) единствено координационна роля. Тя би могла да играе по-решаваща роля с цел да допринесе за ефективността на процедурите в рамките на процеса по издаване на разрешения за биоциди както на равнището на Общността, така и на равнище държави-членки. Обаче ЕИСК е загрижен дали Агенцията ще разполага своевременно с достатъчно средства, за да изпълни успешно задачата си предвид разширяването на областите ѝ на компетентност, които включват и биоцидите.

1.5 ЕИСК предлага да се запази принципът на оценка на риска за всеки случай поотделно във връзка с решението за включване на активни вещества в Приложение I към предложението „Списък на активните вещества и изискванията за включване в биоциди“. Комитетът смята обаче, че съществува произволна дискриминация по отношение на някои дезинфектанти за храни за хора и за фуражи, за които не могат да се приложат установените в буква в) от член 5 условия.

1.6 ЕИСК е удовлетворен от факта, че в предложението се предвижда задължителен обмен на данни, по-специално такива, които са свързани с научни изследвания върху животни.

1.6.1 ЕИСК одобрява предложението на Комисията, съгласно което всички изделия и материали трябва да се третират с разрешени биоциди. Става въпрос за справедлива и задължителна на територията на ЕС мярка.

1.7 ЕИСК одобрява разширяването на обхвата на тази мярка, като се включват материали и изделия, внесени от трети страни, с цел да се гарантират справедливи условия на пазара.

1.7.1 ЕИСК подчерта необходимостта от етикетиране на третираните материали и изделия, за да се гарантира адекватна и полезна информация за потребителя. Въпреки това ЕИСК приканва Комисията да проучи по-задълбочено този въпрос, за да се ограничи използването на подробно етикетиране единствено до случаите, когато това е необходимо за потребителите. ЕИСК предлага данните да се предоставят на етап I и етап II. На първия етап се предоставят основни данни в зависимост от употребата и защитата на потребителя. На втория етап следва да се предоставят всички известни данни. Този етап се осигурява, когато потребителите се обръщат за консултация към професионалисти (токсикологични центрове, лекари и др.). Тези данни могат да се предоставят посредством бази данни и интернет страници.

1.8 ЕИСК подкрепя хармонизирането на структурата на таксите както за държавите-членки, така и за ЕСНА. Въпреки това ЕИСК се обявява против необосновано заплащане на годишна такса.

1.9 Като има предвид новия Регламент относно пускането на пазара на продукти за растителна защита, ЕИСК смята, че в контекста на свободното движение на стоки процедурите за паралелна търговия следва да се ограничават до идентични продукти, основаващи се на едни и същи източници на активни вещества и общи съставки.

1.9.1 ЕИСК оценява факта, че Комисията признава явлението „неправомерен участник“. ЕИСК би искал член 83 да съдържа по-подробни разпоредби.

1.10 ЕИСК приканва Комисията да посочи по какъв начин ще окаже съдействие на държавите-членки при осъществяването на ефективен контрол върху биоцидите на пазара.

1.11 В съответствие с Директивата за създаване на рамка за действие на Общността за постигане на устойчива употреба на пестициди ⁽¹⁾ и за да се гарантира устойчива употреба на биоцидите, ЕИСК предлага на Комисията да предвиди в бъдеще възможността за по-рационално използване на тези продукти.

2. Въведение

2.1 Терминът „биоциди“ означава активни вещества или смеси, съдържащи едно или няколко активни вещества, във формата, в която се доставят на потребителя, предназначени за унищожаване, отблъскване, обезвреждане на вредители, предотвратяване действието им или всякаква борба с тях чрез химически или биологични средства. Всички вещества, смеси и изделия, пуснати на пазара с цел да генерират активни вещества, също се смятат за биоциди ⁽²⁾.

2.2 Разумно използвани, биоцидите са част от всекидневното на всяко цивилизовано общество. Те предотвратяват разпространението на болести и насърчават високо ниво на хигиена в гъсто населена среда. Биоциди се използват във всяка област на ежедневието ни. Някои от тези продукти могат да бъдат опасни по своето естество, като същевременно опазват по устойчив начин здравето и хигиената на хората и на животните, както и околната среда.

2.3 Директива 98/8/ЕО ⁽³⁾, която понастоящем е в сила, установява хармонизирана законодателна рамка за издаването на разрешения и пускането на пазара на биоциди с нисък риск и основни вещества.

2.4 В тази връзка ЕИСК изготви становище ⁽⁴⁾, в което одобри предложението за директива, тъй като то имаше за цел да гарантира опазването на здравето на хората и на животните, както и на околната среда.

2.5 В Директива 98/8/ЕО се предвижда седем години след влизането ѝ в сила Комисията да изготви доклад, който да изпрати на Съвета. В доклада се разглежда прилагането на директивата и функционирането на опростените процедури (рамкови формулации, биоциди с нисък риск и основни вещества).

2.6 Преди оценката на въздействието бяха проведени различни консултации със заинтересованите страни, както и обща консултация по Интернет.

2.7 Предложението беше подкрепено и с редица проучвания, а именно с проучване на оценката на въздействието от преразглеждането на Директива 98/8/ЕО, което имаше за цел да анализира икономическите, социалните и екологичните последици от различните стратегически варианти. Заклученията от това проучване бяха директно включени в оценката на въздействието.

2.8 Предложението от Комисията регламент има за цел да замени посочената по-горе директива.

⁽¹⁾ Директива 2009/128/ЕО – ОВ L 309, 24.11.2009 г., стр. 71.

⁽²⁾ Директива 98/8/ЕО.

⁽³⁾ ОВ L 123, 24.4.1998 г., стр. 1.

⁽⁴⁾ ОВ С 195, 18.7.1994 г., стр. 70.

3. Обобщено съдържание на предложението

3.1 Настоящото предложение, заменящо Директива 98/8/ЕО, има за цел **увеличаване на свободното движение на биоциди в рамките на Общността**. То е насочено към отстраняване на недостатъците на законодателната рамка, установени по време на първите осем години от прилагането ѝ, усъвършенстване и актуализиране на някои елементи от системата и предотвратяване на потенциални проблеми в бъдеще. Въпреки това в него се запазва структурата на Директива 98/8/ЕО.

3.2 **Опростяването на процедурите за разрешаване** на биоциди в държавите-членки би могло да доведе до снижаване на разходите и административната тежест за икономическите участници, без да се намалява нивото на безопасност.

3.3 Предложението има за цел да бъде **в съответствие** с другите политики и цели на ЕС. В него се взема под внимание:

- неотдавна приетото законодателство в областта на химикалите ⁽⁵⁾;
- Регламент 1272/2008 ⁽⁶⁾;
- хоризонталното законодателство на Общността в тази област;
- общи правила и задължения за държавите-членки;
- преходен период.

3.4 Целите на предложението са:

- **да се опростят** правилата за **защита на данните**;
- да се избегне дублирането на изпитванията върху гръбначни животни ⁽⁷⁾ посредством задължителен обмен на данни;
- да се засили хармонизирането на системите за такси в държавите-членки и на равнище на Общността;
- да се установят правила за **паралелна търговия**;
- да се обхванат **изделия** или материали, третирани с биоциди.

3.5 В различни членове на предложението се насърчават научните изследвания и иновациите.

4. Общи бележки

4.1 Предложение за ново законодателство

4.1.1 Директива 98/8/ЕО относно биоцидите ще бъде заменена от регламент.

⁽⁵⁾ Регламент (ЕО) № 1907/2006 г. (REACH), ОВ L 396, 30.12.2006 г., стр. 1.

⁽⁶⁾ ОВ L 353, 31.12.2008 г., стр. 1.

⁽⁷⁾ ОВ С 94, 18.4.2002 г., стр. 5 и ОВ С 277, 17.11.2009 г., стр. 51.

4.1.2 Предложението за регламент се вписва в логиката на директивата относно биоцидите. То беше предхождано от **оценка на въздействието**, насочена към приложното поле, разрешаването на продуктите, обмена на информация, изискванията по отношение на данните и таксите, събирани от държавите-членки.

4.1.3 Комисията положи усилия да приведе европейското законодателство в областта на биоцидите **в съответствие с Регламента относно химикалите (REACH)**.

4.2 Правила за разрешаване

4.2.1 Въвеждането на понятието „**разрешение на Общността**“, във връзка с което ЕСНА се явява регулаторен център, е факт, който по принцип спомага за хармонизираното прилагане във всички страни на Европейския съюз. Комисията твърди, че тази система е най-ефикасната и най-подходящата за подобряване на наличността на продуктите и за създаване на стимули за иновации и следователно ще допринесе в още по-голяма степен за опазването на здравето на хората и околната среда. Поради разпокъсаността на пазара на биоциди, както по отношение на производителите (малко на брой групирани предприятия, много МСП), така и на продуктите и приложенията, сме склонни да разглеждаме тази гледна точка като относителна. В действителност редица предприятия от сектора, които извършват дейност само в ограничен брой страни, кандидатстват за **национално разрешение**. Ако дейността им се разрасне и в други държави-членки, тогава те кандидатстват за **взаимно признаване**.

4.2.2 Съществува опасност новият подход на Комисията по отношение на **разрешението на Общността за биоциди с нисък риск и за нови вещества** да има ограничено въздействие, тъй като се отнася само за малко на брой биоциди и, следователно, ще доведе до незначително опростяване на административните процедури, както за предприятията, така и за властите. Ето защо този подход няма да насърчи предприятията да продължат иновационната си дейност.

4.2.3 Самата концепция за биоциди с нисък риск е представена разпокъсано в целия текст на предложението за регламент. Би било целесъобразно едно по-добро определение на биоцидите с нисък риск.

4.3 Данни, които следва да се предоставят

4.3.1 Някои **критерии** за определянето на продукти с нисък риск биха могли да се окажат прекалено строги. Преди да бъдат включени в окончателния регламент, тези критерии следва да бъдат оценени в зависимост от тяхното въздействие. Всъщност проучването трябва да се основава върху рисковете, като се отчита и експозицията, а не само присъщите рискове. Тази мярка би била стимул за иновацията на по-безопасни продукти, като се използват съществуващите вещества. Следователно продуктите, които отговарят на тези критерии, следва да могат да се възползват от статута „с нисък риск“. Забраната за насърчаването на тези продукти като продукти с нисък риск би имала обратен ефект.

4.3.2 Предложението на Комисията да не се включат в Приложение I продуктите с нисък риск е стимул за развойната дейност и маркетинга. Въпреки това е необходимо да се изяснят и анализират редица въпроси, по-специално ясни насоки по отношение на данните за активните вещества, както и формата, в която тези данни трябва да бъдат предоставяни.

4.3.3 Общите правила за адаптирането на **изискваните данни**, посочени в **Приложение IV**, следва да се разглеждат по принцип като положителни. Те представляват насоки за разпределението на изпитванията.

4.3.4 **Данните, които следва да бъдат предоставени за активните вещества**, са посочени в **Приложение II** от предложението, структурирано на два етапа, като първият етап се определя като стандартен. Може да се наложи да бъдат подадени данни от етап II в зависимост от характеристиките и предвидената употреба на активното вещество и по-специално когато е установена опасност за здравето или за околната среда.

4.3.5 Някои токсикологични изпитвания вече не са необходими на първия етап, но може да бъдат необходими на втория етап. Въпреки това, тъй като държавите-членки определят обхвата на необходимите данни въз основа на тяхната оценка, съществува опасност да се изискват данни, които надхвърлят необходимото от научна гледна точка.

4.3.6 По причини, свързани с конкуренцията, данните които следва да се предоставят за алтернативни източници на активни вещества, не могат да бъдат ограничени, докато тези вещества фигурират в Приложение I и срокът на защитата им не е изтекъл.

4.3.7 Високото равнище **на данните, изисквани за биоцидите** съгласно **член 18**, в който се посочват **данните, които следва да бъдат предоставени за подаване на заявление за разрешение и съгласно Приложение III** от предложението, не се променя спрямо настоящата директива. Няма тестове, които да са разпределени на няколко етапа, а изискванията не са сведени до строго необходимите за целта. Поради това за производителите става трудно да разработват иновационни продукти за специална употреба.

4.4 Обмен на данни

4.4.1 Предвижда се запълнителен **обмен на данни**, свързани с изпитванията върху животни, и справедливо разпределение на разходите за изготвянето и използването на данни с цел да се докаже безопасността на продуктите в рамките на настоящата директива.

4.4.2 Въпреки че тази концепция за обмен на данни е в съответствие с REACH, това не се отнася до защитата на данни и срока за защитата на данни, предвидени в предложението.

4.5 Мерки за опростяване

4.5.1 Обявените положителни промени по отношение на рамковите формулации следва да позволят по-лесно да се разработват вариации на състава в дадена група биоциди. Въпреки това е необходимо да се изясни степента на гъвкавост на състава на биоцидите и на инертните вещества, които са част от тях.

4.6 Ролята на ЕСНА

4.6.1 ЕСНА ще има за задача единствено да координира и валидира разрешенията на Общността за биоциди с нисък риск и за нови вещества.

4.6.2 ЕИСК смята, че ЕСНА би могла да започне отново да изпълнява функцията на „център за сортиране“, който обединява сходни приложения. След това тяхната оценка би могла да се извършва само от един орган, включително когато досието е било предадено на няколко държави-членки.

4.7 Паралелна търговия – защита на данните

4.7.1 Като има предвид новия Регламент относно пускането на пазара на продукти за растителна защита, ЕИСК смята, че в контекста на свободното движение на стоки, процедурите за паралелна търговия следва да се ограничават до идентични продукти, основаващи се на едни и същи източници на активни вещества и общи съставки.

4.7.2 В рамките на паралелната търговия защитата трябва да бъде засилена поне за биоцидите, които следва да бъдат включени в Приложение I.

4.7.3 За да се избегне явлението „неправомерен участник“, представители на промишлеността отправиха искане да се включи връзката на посочените в Приложение I активни съставки със съответните предприятия, като предварително условие за собствеността и защитата на данните. Промисленият сектор на биоцидите е удовлетворен, че Комисията признава съществуването на това явление. Целесъобразно е член 83 да съдържа по-подробни разпоредби с цел по-ефективно справяне с това явление.

4.8 Третирани материали и изделия

4.8.1 Съгласно предложението на Комисията всички **третирани материали и изделия** трябва да се обработват изключително с биоциди, разрешени за целта поне в една държава-членка. Освен това в него се дават аргументи в полза на разширяването на обхвата на тази мярка, като се включват материалите и изделията, внасяни от трети страни, с цел да се гарантират справедливи условия на пазара.

4.8.2 ЕИСК подчерта необходимостта от етикетиране на третирани материали и изделия, за да се гарантира адекватна и полезна информация за потребителя. ЕИСК приканва Комисията да проучи по-задълбочено този въпрос, за да се ограничи използването на подробно етикетиране единствено до случаите, когато това е необходимо за потребителите. ЕИСК предлага данните да се предоставят на етап I и етап II. На първия етап се предоставят основни данни в зависимост от употребата и защитата на потребителя. На втория етап се предоставят всички известни данни. Този етап се осигурява, когато потребителите се обръщат за консултация към професионалисти. Тези данни могат да се предоставят посредством бази данни и интернет страници.

4.9 Срокове и прилагане

4.9.1 Сериозен източник на загриженост е неспазването на посочените в директивата срокове за провеждане на оценки. Тези срокове бяха удължени в резултат на преразглеждане на директивата, довело до незначителни изменения, но изглежда, че малко е направено за изтеглянето от пазара на онези вещества, които не са били преразгледани и които биха могли да бъдат потенциално вредни. Еднаквото прилагане на определенията и сроковете следва да позволи по-добро функциониране на процедурата между държавите-членки.

4.9.2 Нееднаквото и неефективно прилагане на законодателството на ЕС от държавите-членки нанася вреда на общностното законодателство.

4.10 Процедури, свързани с таксите

4.10.1 Комисията предлага да се хармонизира структурата на **таксите** както за държавите-членки, така и за ЕСНА. Потребителите срещат значителни различия между отделните държави-членки по отношение на таксите за извършване на оценката. Често няма никакво съотношение между необходимите и действително използвани ресурси.

4.10.2 Таксите следва да отразяват по-голяма прозрачност, като посочват различните етапи и процедури, които водят до оценката. Освен това те следва да бъдат обвързани с обема работа по размен и ефективен начин и могат да се прилагат само при необходимост.

4.10.3 В никакъв случай не може да се налага необосновано годишна такса.

5. Специални бележки

5.1 Отпадане на биоциди от Приложение I

5.1.1 Член 5, параграф 2 от предложението предвижда от Приложение I да се изключват активните вещества, класифицирани като канцерогенни, мутагени, токсични за репродукцията, както и тези, които имат свойства, причиняващи нарушения на функциите на ендокринната система.

5.1.2 В член 5, параграф 1 от предложението са посочени три случая на дерогации, които въпреки това позволяват включването на такива вещества в Приложение I:

- в случай на пренебрежимо малка експозиция на потребителите;
- за вещества, необходими за публичното здраве;
- за вещества, за които съотношението полза/риск е положително.

— Последната алинея на същия член изключва обаче изцяло прилагането на последната дерогация за активни вещества, предназначени за продуктови типове 4 и от 14 до 19 ⁽⁸⁾.

5.1.3 Някои биоциди могат да бъдат опасни поради самото им естество, което е резултат от тяхното предназначение, в съответствие с определението за активно вещество като „вещество или микроорганизъм, оказващ въздействие върху вредители“. Ползите от използването им, както и мерките за намаляване на експозицията на човека и околната среда на въздействието им, могат да позволят тези вещества да се използват като биоциди.

5.1.4 Макар спорадичната експозиция да не дава основания за голямо безпокойство, ЕИСК призовава към предпазливост по отношение на продължителната експозиция на биоциди без подходяща защита.

5.1.5 Въпреки това Комитетът смята, че съществува произволна дискриминация спрямо посочените по-горе продуктови типове (4 и от 14 до 19), за които не могат да се приложат установените в член 5, параграф 1, буква в) условия. Тази мярка оказва обратен ефект върху иновациите и ограничава набора от вещества, които потенциално могат да бъдат използвани като евентуални биоциди в бъдеще.

5.2 Разширяване на ролята на ЕСНА

5.2.1 ЕИСК подкрепя разширяването на областите на компетентност на ЕСНА. Тя следва да може да управлява активно всички процедури, свързани с издаването на разрешения за биоциди както на равнището на Общността, така и на национално равнище.

5.2.2 Ползите от една централизирана оценка ще бъдат следните:

- ЕСНА ще разполага с всички необходими процедури за валидиране на заявлението за разрешение на Общността;
- валидирането на досиетата от един единствен орган ще създаде по-добра съгласуваност и по-хармонично и по-просто законодателство;
- държавите-членки ще могат да съсредоточат ресурсите си върху настоящата оценка на заявлението;

⁽⁸⁾ Продуктов тип 4: Дезинфектанти за повърхности в контакт с храни за хора и за животни.

Продуктов тип 14: Родентициди.

Продуктов тип 15: За унищожаване на птици.

Продуктов тип 16: Молускициди.

Продуктов тип 17: За унищожаване на риби.

Продуктов тип 18: Инсектициди, акарициди и продукти за борба срещу други артроподи.

Продуктов тип 19: Отблъскващи и привличащи препарати.

Продуктови типове от 14 до 19 съставляват ГРУПА 3: Антипаразитни продукти.

- валидирането от ЕСНА не премахва обаче възможността да се въвеждат нови данни, които са били открити в процеса на извършване на оценката. Това ще остане в областта на компетентност на държавите-членки.
  - за биоцидите с еднаква активна съставка или използвани в същите видове продукти, срокът за подаване на заявления ще бъде еднакъв;
  - извършването на оценката на основните данни в досиетата на тези продукти от един единствен компетентен орган ще повиши съгласуваността и хармонизирането на законодателството в областта на биоцидите;
  - управлението на ефективна процедура за оценяване ще насърчи в по-голяма степен потребителите да подготвят проактивно досиета и ще намали прага за промишления сектор.
- 5.2.3 В допълнение, като изпълнява ролята на „център за сортиране“ и поема управлението на досиетата за биоцидите:
- Регистърът на биоцидите на Общността, управляван от ЕСНА, ще се окаже отличен инструмент за управление на такива групи биоциди;

Брюксел, 17 февруари 2010 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно транспортируемите оборудване под налягане“

COM(2009) 482 окончателен — 2009/0131 (COD)
(2010/C 347/10)

Докладчик: г-н PEZZINI

На 29 септември 2009 г. Съветът реши, в съответствие с член 95 от Договора за създаване на Европейската общност, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно транспортируемите оборудване под налягане“

COM(2009) 482 окончателен - 2009/0131 (COD).

Специализирана секция „Единен пазар, производство и потребление“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 1 февруари 2010 г.

На 460-ата си пленарна сесия, проведена на 17 и 18 февруари 2010 г. (заседание от 17 февруари), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 190 гласа „за“ и 2 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) оценява извършената от Комисията работа по привеждане на европейското законодателство относно транспортируемите оборудване под налягане в съответствие с международните промени и с наскоро приетите разпоредби за укрепване на вътрешния пазар и за опростяване на процедурите.

1.2 Предложението на Комисията е изключително важно, тъй като дава възможност за разширяване на приложното поле на международните споразумения ADR, RID и ADN, които вече бяха въведени за националния транспорт с Директива 2008/68/ЕО.

1.3 Освен това според ЕИСК приемането на директивата ще даде възможност да се преобразува препоръката, изразена от Икономическата комисия за Европа на Организацията на обединените нации (ООН/ИКЕ) и от Междуправителствената организация за международни железопътни превози (ОТИФ), в законодателен акт за държавите-членки с несъмнени предимства за вътрешния пазар.

1.4 ЕИСК настойчиво призовава първостепенна цел на всички предвидени процедури да продължава да бъде безопасността на операторите и на гражданите при производството, превоза, продажбата и рециклирането на оборудването.

1.5 ЕИСК подчертава, че факторът „безопасност“ е ключов елемент на двата нормативни акта: на настоящото предложение и на прилагането на Директива 2008/68/ЕО.

1.6 ЕИСК подчертава нуждата от обучение, необходимо условие за осигуряването на квалифициран персонал, одобрен за управлението на рисковите; Комитетът предлага ясно да се определят отговорностите на различните участници и да се предвидят санкции в случай на нарушаване на инструкциите за безопасност и при необходимост да се изплащат обезщетения за щетите, като евентуално се прибегва до застраховане срещу рискове от страна на операторите.

1.7 ЕИСК приветства правилния избор на Комисията да даде единна законодателна структура на предложението, което предвижда:

- консолидиране на техническите правила в един единствен текст;
- включване на законодателните мерки, приети с цел укрепване на вътрешния пазар, чрез възлагане на по-ясно определена роля на нотифицираните органи;
- обхващане на трети държави от законодателството на ЕС;
- засилване на контрола на пазара.

1.8 Според ЕИСК някои членове от предложението биха могли да бъдат по-добре разработени, за да бъдат въведени по-успешно в законодателството на държавите-членки и за да се избегнат евентуални различни тълкувания.

1.9 ЕИСК счита, че би трябвало да се задълбочат отношенията с трети страни, по-специално със съседните държави и с общностните „анклави“, с цел да бъдат сключени споразумения с държавите, чието оборудване под налягане преминава през територията на ЕС, за да се гарантира, че те ще спазват изискванията на директивата.

1.10 ЕИСК е убеден, че приемането на предвидените за транспортируемите оборудване под налягане точни стандарти относно проследяемостта на фазите на монтиране, поддръжката и контрола, би дало възможност за постигане на по-висока култура на отговорността при операциите и по-голяма яснота при евентуални спорове, които могат да възникват поради щети, нанесени на операторите, хората и стоките. Нотифицираните органи, включително в случай на произшествия, би трябвало да бъдат отговорни за разследванията и анализите на случилото се по отношение на операторите и на трети страни.

1.11 ЕИСК препоръчва да се изготвят нови насоки, които въз основа на двата нови нормативни акта да актуализират предвидените в миналото насоки от Директива 1999/36/ЕО, която трябва да бъде отменена.

2. Контекст

2.1 ЕИСК е дълбоко убеден, че повишаването на безопасността на транспортируемите оборудване под налягане при вътрешния превоз на опасни товари и гарантирането на свободното им движение в рамките на Общността е от съществено значение за пълното изграждане на единния европейски пазар, за опазването на индустрията, международната търговия, потребителите, околната среда и гражданите като цяло.

2.2 ЕИСК е напълно съгласен, че е необходимо:

- да се пристъпи към сертифициране и оценяване на съответствието на новото транспортируемо оборудване под налягане;
- да се извършват периодични проверки и преоценка на съответствието;
- да се подлага на периодични инспекции съществуващото транспортируемо оборудване под налягане;
- нотифицираните органи да поставят върху оборудването маркировките за съответствие като знак за сертификация;
- да се укрепят системите за надзор на пазара, за което ЕИСК призова в своето становище ⁽¹⁾ относно новата законодателна рамка, определена от Регламент (ЕО) № 765/2008 и Решение № 768/2008/ЕО.

2.3 ООН редовно изготвя точни, макар и правно необвързващи препоръки относно новите стандарти ISO, които са включени в така наречената „Оранжева книга“, като гарантира международно признаване на доброволните стандарти ISO в сектора, с цел да се отчита развитието на техниката, на новите материали и на изискванията за превоза, за да се гарантира опазването на хората, стоките и околната среда.

2.4 Експертната комисия на ООН наскоро реши да въведе в специална глава препратка към множество стандарти ISO, като се придаде законова сила на маркировките на ООН.

⁽¹⁾ ОВ С 120, 16.5.2008 г., стр. 1.

2.5 Икономическата комисия за Европа на Организацията на обединените нации (ООН/ИКЕ) изрази своята позиция по отношение на:

- Европейското споразумение относно международния превоз на опасни товари по шосе (ADR) ⁽²⁾;
- Правилника за международен железопътен превоз на опасни товари (RID), ⁽³⁾ който е включен в Директиви 94/55/ЕО и 96/49/ЕО;
- Европейското споразумение за международен превоз на опасни товари по вътрешните водни пътища (ADN) ⁽⁴⁾.

2.6 Във връзка с тези споразумения на 18 август 2009 г. ООН/ИКЕ публикува 16-ото преразглеждане на препоръките относно превоза на опасни товари.

2.7 Това преразглеждане съдържа:

- класификация и определение на отделните категории;
- списък на основните опасни товари;
- общи изисквания за опаковане;
- процедури за проверки;
- маркиране, етикетирание, изпитване и одобряване на опаковките и на мобилните цистерни;
- процедури за експедиция.

2.8 С това преразглеждане се цели опростяване на процедурите за превоз, обработване и контрол, намаляване на формалностите и като цяло намаляване на бариерите, които пречат на международния превоз на товари, определени като „опасни“, като обаче постоянно се обръща внимание на системите за безопасност и правилата за операторите и гражданите.

2.9 На 24 септември 2008 г. Европейският парламент и Съветът приеха Директива 2008/68/ЕО относно вътрешния превоз на опасни товари, която беше приветствана от ЕИСК ⁽⁵⁾. С тази директива бяха отменени Директиви 94/55/ЕО, 96/49/ЕО, 96/35/ЕО и 2000/18/ЕО ⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Сключено в Женева на 30 септември 1957 г. На 31 март 2009 г. 45 държави ратифицираха ADR: Албания, Германия, Андора, Австрия, Азербайджан, Беларус, Белгия, Босна и Херцеговина, България, Кипър, Хърватия, Дания, Испания, Естония, Македония, Руската федерация, Финландия, Франция, Гърция, Унгария, Ирландия, Италия, Казахстан, Латвия, Лихтенщайн, Литва, Люксембург, Малта, Мароко, Молдова, Черна гора, Норвегия, Нидерландия, Полша, Португалия, Чешката република, Румъния, Обединеното кралство, Сърбия, Словакия, Словения, Швеция, Швейцария, Тунис, Украйна.

⁽³⁾ Правилникът RID се съдържа в приложение В на Конвенцията за международни железопътни превози (COTIF), приета на 3 юни 1999 г. във Вилюнос.

⁽⁴⁾ Споразумение, сключено на 26 май 2000 г. в Женева и впоследствие изменено.

⁽⁵⁾ ОВ С 256, 27.10.2007 г., стр. 44.

⁽⁶⁾ Директива 2000/18/ЕО (ОВ L 118, 19.5.2000 г., стр. 41-43).

2.10 С Директива 2008/68/ЕО беше решено да се опрости законодателната рамка чрез „един единствен законодателен акт, който обхваща трите вида вътрешен превоз и предвижда възможността в приложенията на директивата да се включат само позовавания на международните конвенции и споразумения относно превоза на опасни товари“ (7).

2.11 Понастоящем на европейско равнище темата е обхваната не само от Директива 2008/68/ЕО, която включва ADR, RID и ADN (8), но и от Директива 1999/36/ЕО относно транспортируемите оборудване под налягане, по която Комитетът изрази своята позиция (9), и от законодателството, което влиза в обсега на „новия подход“ и което беше изменено (10) няколко пъти с цел привеждане на приложенията в съответствие с технологичния напредък.

2.12 Изискванията в областта на стандартизацията са много важни по отношение на транспортируемите оборудване под налягане, следователно използването на стандартизацията, която подкрепя и допълва законодателството, стана крайно необходимо с оглед на гарантирането на политика на качество и безопасност. Следва да бъдат взети под внимание и допълнителните приспособления, както е предвидено в споразуменията ADR, RID и ADN.

2.13 На 9 септември 2005 г. Комисията публикува доклад за прилагането на Директива 99/36/ЕО (11) от страна на държавите-членки, в който беше изтъкнато, че мнозинството от държавите-членки не позволяват на упълномощените органи да извършват оценки на съответствието за пускането на националния пазар на ново транспортируемо оборудване под налягане (неизползване на опцията в член 4). Следва да се подчертае, че използването на упълномощените органи е незадължително, докато използването на одобрените органи е задължително.

2.14 От друга страна Комисията отложи датата на влизане в сила на Директива 1999/36/ЕО за барабани под налягане, цилиндри и цистерни за 1 юли 2005 г., считайки че „няма подробни технически спецификации и адекватни позовавания на съответните европейски стандарти не бяха добавени към приложенията към Директива 94/55/ЕО относно сближаването на законодателството на държавите-членки по отношение на автомобилния превоз на опасни товари и към Директива 96/49/ЕО относно сближаването на законодателството на държавите-членки по отношение на железопътния превоз на опасни товари, в съответствие със становището на Комитета относно превоза на опасни товари“ (12).

(7) ОВ С 256, 27.10.2007 г., стр. 44.

(8) Вж. бележки под линия 2, 3 и 4.

(9) ЕИСК изрази своето мнение по тази тема на 10 юли 1997 г. (ОВ С 296, 29.9.1997 г., стр. 6).

(10) От Директива 2001/2/ЕО на Комисията от 4 януари 2001 г. (ОВ L 5, 10.1.2001 г., стр. 4) и от Директива 2002/50/ЕО на Комисията от 6 юни 2002 г. (ОВ L 149, 7.6.2002 г., стр. 28).

(11) COM(2005) 415 окончателен от 9.9.2005 г.

(12) Решение 2003/525/ЕО (ОВ L 183, 22.7.2003 г., стр. 45).

2.15 В действителност прилагането на Директива 1999/36/ЕО предизвика много безпокойства сред производителите, органите, отговарящи за контрола на съответствието на продуктите, потребителите, професионалните организации и комитетите по стандартизация, отговарящи за създаването на основните изисквания.

2.16 ЕИСК припомня вече изразената си позиция по този въпрос, според която „едва ли е възможно да се въведат възможно най-добрите условия за безопасност при превоз на опасни товари, ако не се приеме единно законодателство на Общността, което да обхваща всички видове вътрешен превоз (автомобилен, железопътен и по водни пътища)“ (13) в съответствие с международните правила.

3. Предложението на Комисията

3.1 Предложението за директива, което следва да обхване Европейското икономическо пространство (ЕИП), би трябвало да отговаря на следните четири главни цели:

— отмяна на Директива 1999/36/ЕО и Директиви 76/767/ЕИО, 84/525/ЕИО, 84/526/ЕИО и 84/527/ЕИО относно цилиндрите под налягане;

— възможно най-голямо опростяване на стандартите, като те бъдат оптимизирани и хармонизирани в съответствие с действащите международни правила;

— актуализиране на законодателството, за да се гарантира свободното движение и използването на транспортируемите оборудване под налягане при пускането на продукти на вътрешния пазар във връзка с Регламент (ЕО) №765/2008 и с Решение № 768/2008/ЕО;

— отстраняване на противоречивите елементи между правилата за транспортируемите оборудване под налягане (Директива 1999/36/ЕО) и международното законодателство относно превоза на опасни товари, като се опростят съществуващите разпоредби, по-специално по отношение на процедурите за оценка на съответствието.

3.2 В интерес на безопасността на превоза и на свободното движение на транспортируемите оборудване под налягане в предложението на Комисията следва да се определят точно задълженията на различните икономически оператори, на операторите, отговарящи за всекидневната поддръжка, в това число собствениците и операторите на транспортируемо оборудване под налягане, като се даде ясно и прозрачно обяснение на отговорностите им.

3.3 С предложението се установяват изисквания и отговорности на властите, отговарящи за оценката, нотифицирането и мониторинга на нотифицираните и инспектиращите органи така, както е предвидено във взаимното признаване на нотифицираните органи.

(13) Вж. бележки под линия № 7.

3.4 Комисията си запазва правото да приведе приложенията в съответствие с научния и техноличния прогрес, съобразно с процедурата по регулиране с контрол в системата на комитологията ⁽¹⁴⁾.

4. Общи бележки

4.1 Комитетът подкрепя целите на предложението, свързани с безопасността, задълженията и отговорностите на операторите и на публичните власти, с добре определените процедури и проверки и с изискванията за пускане на пазара, за предоставяне и използване на транспортируемо оборудване под налягане в общата рамка за пускане на пазара на продукти, определена с Решение №768/2008/ЕО и със системата за надзор на пазара, определена с Регламент (ЕО) № 765/2008.

4.1.1 ЕИСК счита, че операторите играят ключова роля във всички процедури, свързани с транспортируемото оборудване под налягане (искането за преценка на съответствието, производството, превода, техническата поддръжка и рециклирането) и следователно призовава в мерките за прилагане на директивата да бъдат отчетени всички тези деликатни функции. Би трябвало да бъдат предвидени редовни и подходящи обучителни дейности за персонала, целящи внимателно управление на риска. Застраховка за рискове, предвидена за операторите, би могла да бъде полезна.

4.2 ЕИСК вече категорично подчерта, че „свободното движение на стоки е основен двигател на конкурентоспособността и на икономическото и социално развитие на единния европейски пазар. Засилването и актуализирането на изискванията за пускане на пазара на безопасни, висококачествени продукти са ключови фактори за потребителите, предприятията и европейските граждани“ ⁽¹⁵⁾.

4.3 ЕИСК счита, че е уместно новото законодателство да бъде съгласувано с международните правила, като в него бъде предвидена възможността за включване на препратки към важните международни конвенции и споразумения. Това е насочено и за към изпълняване на заявената цел за опростяване на техническите разпоредби и стандарти ⁽¹⁶⁾.

4.4 Въпреки че взема под внимание проведените от Комисията „интензивни консултации с държавите-членки и с другите заинтересовани страни“, Комитетът би предпочел новата предложена директива да бъде предмет на оценка на въздействието, включително и поради сложността на разпоредбите и на техническите спецификации, които трябва да се спазват.

4.5 ЕИСК изразява загриженост поради вероятността да не се прилагат разпоредбите на директивата за оборудването, използвано единствено за превоз на опасни товари между територията на ЕИП и трети страни. Освен това ЕИСК счита, че би трябвало да се задълбочат отношенията с трети страни, по-специално със съседните страни и с общностните „анклави“.

4.6 ЕИСК счита, че е от съществено значение да бъдат приети конкретни разпоредби относно проследяемостта на транспортируемото оборудване под налягане, които ще улеснят определянето на отговорността. Неотдавнашният трагичен инцидент, при който на гарата във Виареджо експлодира цистерна, показва, че съществуват ясни граници за възможността за определяне на отговорността.

4.7 ЕИСК си задава въпроса също така защо липсват разпоредби за санкции в случай на неизпълнение на предвидените от директивата задължения, по-специално по отношение на безопасността, най-вече във връзка с необходимостта от гарантиране на безопасността на операторите и гражданите.

4.8 При прилагане на процедурата по регулиране с контрол в системата на комитологията ЕИСК вече подчерта, че „процедурите по комитология трябва да бъдат възможно най-открити и разбираеми за хората, живеещи в ЕС, и особено за тези, които са пряко заинтересовани от тези актове“ и припомни, че „ще е необходимо напълно да се приложи член 8 А от Договора от Лисабон, в който се предвижда решенията да се вземат на възможно най-близко до гражданите ниво и да се гарантира пълен достъп до информацията на гражданите и на гражданското общество“ ⁽¹⁷⁾.

5. Специфични бележки

5.1 По отношение на член 2, параграф 14, ЕИСК препоръчва в предложението да се изясни по-добре, че разграничението „независимо дали срещу заплащане или безвъзмездно“ се отнася за особени случаи, които не влизат в правомощията на нотифицираните органи.

5.2 Според ЕИСК в член 6, параграф 6 би било подходящо да се предвиди на кого следва да се предаде документацията за оставашите години до края на двадесетгодишния период в случай на прекратяване на дейността на вносителя. Тъй като такава възможност е предвидена в приложенията на Директива 2008/68/ЕО, в параграф 1.8.7.1.6 на предложението би било подходящо да се включи изрично позоваване.

5.3 По отношение на член 18, параграф 5 ЕИСК счита, че наред с необходимостта от поверителност по отношение на чувствителната информация е нужно да се публикуват разпоредбите, за да бъдат избегнати грешки и пропуски.

5.4 Според Комитета би било полезно в член 29 да бъдат по-ясно уточнени задълженията, ангажиментите и отговорността, които трябва да поемат нотифицираните органи, за да се гарантират еднакви и строги процедури в деликатния сектор на транспортируемото оборудване под налягане.

5.5 Според ЕИСК би било полезно в директивата да се посочи по-ясно кой в държавите-членки носи отговорността за оценката на ефективността и остаряването на оборудването и машините, като основната цел да бъдат избегнати евентуални щети за гражданите. Тази информация е вече предвидена в Директива 2008/68/ЕО, но би било полезно тя да бъде уточнена и в настоящото предложение.

⁽¹⁴⁾ Решение 1999/468/ЕО (ОВ L 184, 17.7.1999 г., стр. 23).

⁽¹⁵⁾ ОВ С 120, 16.5.2008 г., стр. 1.

⁽¹⁶⁾ Трябва да се отбележи, че САЩ не приемат цилиндри с маркировка UN, а само онези, които са одобрени от техния собствен орган DOT.

⁽¹⁷⁾ ОВ С 224, 30.8.2008 г., стр. 35.

5.6 ЕИСК подчертава, че освен оборудването под налягане съществува оборудване, в което вследствие на някои действия „се създава напрежение“. Това оборудване също трябва да бъде взето под внимание. Би било необходимо също така да се предвидят стандарти за безопасност при средно- и дългосрочно съхраняване (вж. Директива 2008/68/ЕО).

5.7 Според Комитета би трябвало да се предвиди разпоредба за уреждане на евентуални спорове (съд, арбитраж и др.), които могат

да възникнат между собственици, вносителите, представители и оператори.

5.8 Накрая ЕИСК препоръчва да бъдат изготвени уточняващи общи „насоки“, както за новата предложена директива, така и за Директива 2008/68/ЕО, както беше направено за Директива 1999/36/ЕО, която трябва да бъде отменена.

Брюксел, 17 февруари 2010 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за регламент на Съвета относно административното сътрудничество и борбата с измамите в областта на данъка върху добавената стойност (преработен)“

COM(2009) 427 окончателен — 2009/0118 (CNS)
(2010/C 347/11)

Докладчик: г-н BURANI

На 23 септември 2009 г. Съветът реши, в съответствие с член 93 от Договора за създаване на Европейската общност, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Предложение за регламент на Съвета относно административното сътрудничество и борбата с измамите в областта на данъка върху добавената стойност (преработен)“

COM(2009) 427 окончателен – 2009/0118 (CNS).

Специализирана секция „Икономически и паричен съюз, икономическо и социално сближаване“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 2 февруари 2010 г.

На 460-ата си пленарна сесия, проведена на 17 и 18 февруари 2010 г. (заседание от 17 февруари), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище с 203 гласа „за“, 1 глас „против“ и 5 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 Регламент (ЕО) № 1798/2003 на Съвета относно административното сътрудничество в областта на данъка върху добавената стойност е в сила от 1 януари 2004 г. Комисията има задължение на всеки три години да представя доклад за функционирането на административното сътрудничество. Успоредно с поетия ангажмент, изпълнен с доклада от август 2009 г., тя представи **ново предложение за регламент** (преработка). С това предложение Комисията внася различни изменения в правната рамка на действащия регламент, използвайки опита от първите години на неговото прилагане. Нейната **главна** и заявена **цел** е да предостави на държавите-членки по-ефикасен **инструмент за борба с измамите** чрез по-добро административно сътрудничество.

1.2 Докладът на Комисията е много полезен за разбирането на предложението: **прилагането на регламента е незадоволително** поради много причини. Накратко „**административното сътрудничество между държавите-членки в областта на ДДС все още не е достатъчно интензивно, за да се справи с вътреобщностното избягване на плащането на ДДС и измамите с него**“ - това изявление на Европейската сметна палата беше възпроизведено буквално в доклада на Комисията.

1.3 ЕИСК посочва, че **съпротивата спрямо промените** има вредни последици за финансите на държавите-членки и на ЕС. Вярно е, че съществуват съображения от практическо естество, но главната причина е в **непризнатото желание за защита на определени частни интереси**, които надделяват над общото благо.

1.4 От практическа гледна точка обективно съществуват различни виждания относно начините за гарантиране на „правилното провеждане“ на трансграничните операции: от една страна, налице е желание за **насърчаване на истинското административно сътрудничество**, а от друга, има тенденция да се обръща **по-голямо внимание на борбата с измамите**. За всеки от двата аспекта Комисията разполага с два консултативни органа - Групата ATFS⁽¹⁾ и Комитета SCAC⁽²⁾ (вж. параграф 2.3) - тяхното сливане или създаването на съвместна и координирана структура би могло евентуално да допринесе за смекчаване на скрития конфликт между двете области.

1.5 Главният проблем обаче продължава да бъде **съпротивата на политическо равнище**, конкретен пример за която е оспорването на правомощията на Сметната палата да проверява дали правилно се прилага регламентът - една държава-членка постави въпроса в Съда на Европейския съюз.

1.6 С новото предложение се въвеждат промени, които са прекалено много на брой, за да бъдат обобщени тук. Ще бъдат посочени само главните промени, сред които: **задължението за държавите-членки да прилагат регламента в неговата цялост и в определените срокове**. Ако бъде приет, този текст ще предостави на Комисията правомощието да налага наказания, което е изключително необходимо.

(1) Anti Tax Fraud Strategy Expert Group (Експертна група за стратегията за борба с данъчните измами).

(2) Standing Committee on Administrative Cooperation (Постоянен комитет за административно сътрудничество).

1.7 Създаването във всяка държава-членка на **централно звено за връзка** би трябвало да направи по-стройна и рационална системата за сътрудничество. За държавите-членки се потвърждава **задължението да предоставят информация** относно данъчно задължено лице, установено на тяхна територията, а правото да **откажат да провеждат разследвания** по искане на друга администрация се ограничава до малко на брой определени случаи. Тези правила са особено важни за разследванията, свързани с **дистанционните продажби**. Наред с това ЕИСК счита, че тяхната ефективност зависи от повсеместното приложение на компютеризирани системи. Следователно би било разумно правилата да не бъдат задължителни преди 2015 г., когато изтича преходния период.

1.8 В различни членове се предвиждат редица **автоматични механизми**: автоматично предаване и предаване по собствена инициатива на информация, която може да е полезна за други администрации; изискване за предоставяне на **обратна информация** след получаването на информацията; автоматичен достъп до базите данни. Всичко това обаче предполага въвеждането на **общии процедури** - задача, с която Комисията ще трябва да се заеме възможно най-бързо.

1.9 Известно учудване буди една разпоредба, която предвижда **участие на длъжностни лица от други държави-членки, заинтересовани от разследванията**, включително извън службите на приемащата държава. ЕИСК не счита, че тази разпоредба е целесъобразна поради очевидната необходимост от защита на поверителната и чувствителната информация.

1.10 **Създаването на обща структура за борба с измамите в областта на ДДС** (Еврофиск) е може би най-значителната иновация - тя би трябвало да даде възможност за **бърз и многостранен обмен на информация**. ЕИСК подкрепя безусловно тази инициатива, но в същото време привлича вниманието върху един аспект, върху който работи отдавна - необходимостта от създаване на връзки и **сътрудничество с другите органи, които водят борба с организираната престъпност и с изпирането на пари**.

2. Въведение

2.1 На 1 януари 2004 г. влезе в сила Регламент (ЕО) № 1798/2003 на Съвета относно административното сътрудничество в областта на данъка върху добавената стойност (ДДС). Регламентът беше приветстван от повечето държави-членки, които споделяха намерението на Комисията да **подобри правната рамка за административното сътрудничество и да представи инструмент за борба с измамите** ⁽³⁾. Съгласно член 45 Комисията трябваше на всеки три години да представя на Европейския парламент и Съвета доклад относно прилагането на

⁽³⁾ Регламентът беше разгледан в становище на ЕИСК (ОВ С 267, 27.10.2005 г., стр. 45).

регламента. В изпълнение на това задължение беше представен последният **доклад от 18 август 2009 г.** ⁽⁴⁾

2.2 Междувременно обаче хората станаха по-чувствителни към проблемите, свързани с данъчните измами. В действителност, в областта на ДДС, в съобщението на Комисията от 31 май 2006 г. относно необходимостта от развитие на координирана стратегия за засилване на борбата с данъчните измами ⁽⁵⁾ беше посочена необходимостта от разработване на координирана **стратегия за борба**, по-специално с „верижните измами“ ⁽⁶⁾ ⁽⁷⁾. В следващо съобщение ⁽⁸⁾ се съдържаше краткосрочна програма за действие.

2.3 Понастоящем Комисията представя предложение за **регламент, целящ „преработване“** ⁽⁹⁾ на преходния. Предложението е в резултат на анализа на Комисията, отчасти проведен самостоятелно и отчасти - с принос от редица външни източници: докладите на държавите-членки относно действието на регламента от 2004 г., техните отговори на конкретни въпросници, Специален доклад № 8/2007 на Европейската сметна палата и Резолюция 2008/2033(INI) на ЕП от 2 септември 2008 г. Към тях се прибавят приносът на Експертната група за стратегията за борба с данъчните измами (ATFS) и този на Постоянния комитет за административно сътрудничество (SCAC).

3. Общи бележки

3.1 Гореспоменатият доклад COM(2009) 428 окончателен е много полезен за разбиране на новия регламент. В него Комисията изразява своето **неудовлетворение** от прилагането на действащия регламент – неудовлетворение, което може да се обобщи с изявлението на Европейската сметна палата, цитирано от самата Комисия, според което „въпреки новите разпоредби, ... административното сътрудничество между държавите-членки в областта на ДДС все още не е достатъчно интензивно, за да се справи с вътреобщностното избягване на плащането на ДДС и измамите с него“. Комисията направи всичко възможно, за да подобри разпоредбите и да направи по-лесно прилагането им, но **основната причина за неуспехите е съпротивата срещу промените** от страна на някои или може би на много от националните администрации. Заедно с обективните трудности от организационен или технологичен характер, не бива да се отрича, че все още желанието за пълно сътрудничество е допълнително затруднено от защитата на действителни или предполагаеми частни интереси. В данъчната сфера, както никъде другаде, е трудно да се утвърди европейският идеал.

⁽⁴⁾ COM(2009) 428 окончателен. Докладът не е изрично коментиран в настоящото становище на ЕИСК. Въпреки това информацията и изразените от Комисията мнения са ценна помощ за разбиране на значението на предложените в новия регламент мерки.

⁽⁵⁾ COM(2006) 254 окончателен.

⁽⁶⁾ В някои случаи този вид измами прераства във вътреобщностна измама с липсващ търговец, COM(2009) 511 окончателен, стр. 3.

⁽⁷⁾ Това съобщение също беше коментирано от ЕИСК в становището му относно „Съобщение на Комисията до Съвета, Европейския парламент и Европейския икономически и социален комитет относно необходимостта от разработване на координирана стратегия за засилване на борбата с данъчните измами“ (ОВ С 161, 13.7.2007 г., стр. 8).

⁽⁸⁾ COM(2008) 807 окончателен.

⁽⁹⁾ COM(2009) 427 окончателен.

3.2 Доброто **административно сътрудничество** е основното условие за правилно провеждане на трансграничните операции и със сигурност е в интерес на националните администрации и гражданите. Понятието „правилно провеждане“ обаче предполага тези операции да се провеждат при спазване на данъчните правила. Тези два аспекта са взаимосвързани - **административното сътрудничество и борбата с данъчните измами са неделимо цяло**. Комисията прилага на практика тази идея като предлага да бъде създадена **обща структура** (Еврофиск).

3.3 Комисията разполага с два консултативни органа, които ѝ осигуряват приноса на експерти от най-високо равнище: Групата ATFS и Комитета SCAC (вж. параграф 2.3). Обединяването им в **един орган** (или създаването на две групи, координирани от една единствена структура, която взема решения) би могло евентуално да допринесе за смекчаване на скрития **„конфликт на интереси“ между административния и данъчния сектор**. Правилата за борба с данъчните измами невинаги съответстват напълно на олекотяването на административните процедури и обратно. Съпротивата срещу промените се дължи поне отчасти на **различни изисквания, свързани с един и същ проблем**.

3.4 Изглежда обаче, че **най-големите проблеми са на политическо равнище**. В доклада, споменат в параграф 2.1, се отбелязва, че след дадените във въпросниците отговори (вж. параграф 2.3) Комисията е предоставила на държавите-членки възможност „да обменят възгледите си относно функционирането на административното сътрудничество“. Учудващо е, че **„само две държави-членки са проявили интерес към провеждане на открито обсъждане с Комисията ...“** Освен това имаше и друг показателен факт - една държава-членка направо постави под съмнение компетентността на Сметната палата да извършва одит във връзка с прилагането на регламента относно административното сътрудничество и понастоящем делото се разглежда от Съда на Европейския съюз. Тези факти не се нуждаят от коментар и не оставят много място за оптимизъм за бъдещето.

3.5 Друг аспект от политически характер се отнася до **административното сътрудничество между данъчните власти и властите, отговарящи за борбата с изпирането на пари**, чиито произход е от дейности на организираната престъпност и тероризъм. ЕИСК отдавна подчертава колко е важно това, но засега изглежда не е срещнал разбиране ⁽¹⁰⁾.

4. Специфични бележки

4.1 Най-значителните промени, въведени от новия регламент, се отнасят до по-големите отговорности на държавите-членки в областта на сътрудничеството, уточняването на информацията, която трябва да се предоставя и получава, разграничаването на

правата за достъп до тази информация. Също така в регламента се установяват принципите на една правна рамка относно качеството на информацията и се уточнява отговорността на държавите-членки във връзка с предоставянето на точна и навременна информация. Накрая се създава правното основание за установяване на структура за административно сътрудничество, чиято главна цел е борбата с измамите (Еврофиск).

4.1.1 ЕИСК изразява своето **одобрение и подкрепа** за Комисията - новият регламент в действителност представлява **решителна крачка напред** в нормативната уредба. Ако държавите-членки пожелаят, прилагането на неговите разпоредби ще подобри организацията на публичните финанси както по отношение на опростяването на процедурите, така и по отношение на борбата с измамите.

4.2 ЕИСК предлага по-долу някои **коментари относно основните новаторски предложения**, въведени чрез новия регламент. От една страна, тези коментари са продиктувани от воля за сътрудничество, но от друга, те са и резултат от обективна оценка на проблемите, които все още продължават да пречат на доброто административно сътрудничество.

4.3 В **член 1, параграф 1** изрично се посочва, че сред главните цели на преработения регламент е да се води „борба с измамите с ДДС“, а в **параграф 2** се определят **условието**, които държавите-членки трябва да спазват, за да изпълнят задължението „да осигурят защитата на приходите от ДДС за държавите-членки като цяло“. Текстът на сега действащия регламент не е толкова конкретен и точен – всъщност той се ограничава до *определяне* на „правилата и процедурите за обмен на определена информация“.

4.3.1 Тази иновацията е значителна – задължението да се предприемат действия за сътрудничество означава, че държавите-членки **трябва да прилагат регламента в неговата цялост и в установените срокове**. Разбира се, ЕИСК изразява съгласие с това, но си задава въпроса дали държавите-членки в действителност ще могат или ще поискат да се приспособят към новото законодателство, като се има предвид, че при съществуващото вече има закъснения и изключения. Освен това задължителният характер на разпоредбите предполага, че **Комисията има правомощия** да налага санкции, а **Сметната палата** да извършва одит относно правилното им прилагане – позиция, с която не всички са съгласни. В споменатия в параграф 2.1 доклад Комисията цитира случая с Германия, която е оспорила **процедурата за нарушение** и правомощията на Сметната палата да извършва одит. **Решението, което Съдът на Европейския съюз ще вземе** по това дело, ще окаже **решаващо влияние** върху бъдещето на административното сътрудничество в областта на ДДС.

⁽¹⁰⁾ Вж. становище на ЕИСК относно „Насърчаване на доброто управление в областта на данъчното облагане“.

4.3.2 Следователно новата формулировка на член 1 показва, че и в данъчната сфера се проявяват **различните тенденции, съществуващи в европейската политика**: тълкуването на договорите от различни гледни точки често кара Комисията да защитава някои компетенции и правомощия, а държавите-членки – да запазват националните си прерогативи. ЕИСК счита, че не е необходимо да взема отношение по този въпрос, но би искал да изрази надежда, че с приемането на новия договор ще се роди една нова Европа, в която държавите-членки ще се придържат категорично към принципите, които са установени в него.

4.4 **Член 4** задължава всяка държава-членка да създаде **централно звено за връзка**, отговарящо за осъществяване на контактите с останалите държави-членки. ЕИСК приветства това решение, но припомня, че **доброто функциониране на едно централно звено зависи от ефективността на периферните национални структури** – условие, което изглежда понастоящем не се спазва навсякъде.

4.5 **Член 7** (бивш член 5) потвърждава **задължението за държава-членка да предоставя информация** относно данъчно задължено лице, установено на нейната територия, когато е поискана от друга държава-членка. В определени случаи ⁽¹⁾ запитаният орган може да **откаже провеждането на разследване** единствено ако вече е предоставил на запитващия орган информация преди по-малко от две години. Въпреки това остава задължението му да предоставя информация за всички операции, извършени от данъчно задълженото лице през последните две години.

4.5.1 Новите правила са особено важни за **дистанционните продажби** и предполагат провеждането на правилна политика на административно сътрудничество. За съжаление обаче, дори в сегашния си вид те не се прилагат напълно, най-вече поради все още недостатъчната информационна структура. Ето защо ЕИСК счита, че би било препоръчително по отношение на тези правила да се прилага **преходният период**, предвиден за други разпоредби, така че **те да станат задължителни едва през 2015 г.**, когато ще влезе в сила Регламент (ЕО) №143/2008 на Съвета ⁽¹²⁾.

⁽¹⁾ Случаите, при които има възможност искането да бъде отхвърлено, са изброени в (новото) приложение към регламента. Те се отнасят до редица услуги като например дистанционните продажби, услугите, свързани с недвижимо и движимо имущество, спомагателни дейности по превоза, далекосъобщителни услуги и услуги по радио- и телевизионно разпръскване.

⁽¹²⁾ Регламент (ЕО) № 143/2008 на Съвета от 12 февруари 2008 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 1798/2003 по отношение на въвеждането на административно сътрудничество и на обмен на информация за правилата, свързани с мястото на доставка на услуги, специалните режими и процедурата по възстановяване на данъка върху добавената стойност (ОВ L 44, 20.2.2008 г., стр. 1).

4.6 **Член 15** изяснява значението на „автоматичния обмен“ на информация, вече посочен в член 17 от съществуващия регламент: всяка държава-членка трябва да **предоставя** автоматично и **по собствена инициатива** информация, която може да е полезна за друга държава-членка за защитата на собствените ѝ данъчни приходи. Обхватът на това изясняване е значителен: ако и когато започне да се прилага системно, спонтанното изпращане на информация, която може да заинтересува другите администрации, ще бъде доказателство, че идеята за административно сътрудничество е била напълно възприета.

4.7 **Член 17** е тясно свързан с член 15, тъй като изисква запитващият орган да даде **обратна информация** на органите, които са предоставили информацията. В действителност сътрудничеството се състои не само в предоставяне на информация, но и в информиране на страните, които са я предоставили, за **результатите от действията**, които са последвали.

4.8 **Член 18** (бивш член 22) уточнява каква информация всяка държава-членка трябва да включи в своята база данни. ЕИСК счита, че тези разпоредби ще имат **двоен положителен ефект**: от една страна, ще допринесат за подобряване на оперативността на системата за обмен на информация в сферата на VIES ⁽¹³⁾, а от друга, ще привлекат вниманието на държавите-членки върху прилагането на Директива 2006/112/ЕО в частта, която се отнася до предоставяне, промяна и заличаване на номера по ДДС. За значението на правилното прилагане на съответните разпоредби свидетелства фактът, че голяма част от измамите са свързани именно с номерата по ДДС. Ползвателите ще извлекат значителна полза най-вече от иновациите по отношение на **минималните стандарти за базите данни**, въведени с **членове 23 и 24**.

4.9 ЕИСК изразява известно учудване относно **член 22**, който изисква всяка държава-членка да предоставя на компетентните органи на всяка друга държава-членка **автоматичен достъп до информацията, която се съдържа в нейните бази данни**. ЕИСК отбелязва, че дори при **предварително съгласие на запитания орган** ⁽¹⁴⁾, прекият достъп създава проблеми, свързани с разбирането на езика, както и с правилното тълкуване и използване на информацията. Самата Комисия е запозната с проблема – в съображение 23 е посочено, че е „необходимо да се въведат **общи процедури**, с цел да се осигури **съпоставимостта... на тази информация**“, а същата идея в различен контекст е повторена в съображение 27. ЕИСК счита, че разпоредбата за автоматичен достъп следва **да се отложи за по-късна дата**, когато общите административни и електронни процедури бъдат приети от всички държави-членки.

⁽¹³⁾ VIES - Система за обмен на информация по ДДС.

⁽¹⁴⁾ В член 7 се посочва, че „по молба от страна на запитващия орган запитаният орган предоставя информацията ...“.

4.10 В **параграф 1** на **член 29**, който се отнася до **участието на длъжностни лица от държавите-членки, заинтересовани от административни разследвания**, се предвижда, тези длъжностни лица да могат да присъстват не само в службите, но и **„на всяко друго място“** (на практика в офисите на разследваните данъчно задължени лица). Същевременно в **параграф 2**, от една страна, се **заличават** разпоредбата, според която запитаната държава-членка може да **определя правилата за участие в разследванията** на длъжностните лица на запитващата държава-членка, а от друга страна, се **потвърждава**, че длъжностните лица на запитващата държава-членка „не могат да упражняват правомощията по извършване на проверката, предоставени на служителите на запитания орган. Те могат обаче да имат **достъп до същите помещения и документи** както служителите на запитания орган...“.

4.10.1 Този набор от правомощия и прерогативи изглежда не е **ниито разумен, нито оправдан**. ЕИСК призовава това правило да бъде преразгледано и обмислено по-задълбочено. Присъствието на длъжностно лице на друга държава-членка в офисите на данъчно задължено лице **може да доведе до „разкриването на търговска, промишлена или професионална тайна (...)** или на информация, чието разкриване противоречи на обществения ред“. В предходното изречение буквално е цитирана част от член 56, параграф 4, в който се посочват случаите, когато **предоставянето на информация може да бъде отказано**. Още по-неприемливо е тази информация **да стане достояние** на длъжностно лице на друга държава-членка благодарение на присъствието му в офисите на данъчно задълженото лице.

4.11 **Членове 34-39** се отнасят за едно нововъведение – създаването на **обща структура за борба с измамите и с отклонението от облагане с ДДС**. Основната цел на тази структура, наречена в доклада ⁽¹⁵⁾ „Еврофиск“, ще бъде да организира **бърз и многостранен обмен на информация**, да събира и разпространява полезна информация в рамките на административното сътрудничество. Различните членове обхващат различни аспекти от дейността на новия орган. Все още не е ясно обаче дали тази структура ще бъде централизирана или децентрализирана.

4.11.1 ЕИСК приветства създаването на орган, който да централизира и разпространява информация. Когато обаче този орган започне да действа, ще бъде необходимо да бъдат **преразгледани някои части на регламента**, за да се гарантира съвместимостта им със сегашната система на двустранно сътрудничество.

4.11.2 Впрочем съществува и друг аспект, който е свързан със създаването на Еврофиск, но не е разгледан в нито един параграф от регламента или от обяснителния меморандум – **сътрудничеството и връзката с други органи, които се занимават с борбата с организираната престъпност и изпирането на пари**. В

много случаи и особено в най-сериозните от тях, отклонението от облагане с ДДС не е изолирано престъпление, а е свързано с контрабандата на фалшифицирани стоки, с трафика на наркотици, с трафика на оръжие и с всички други видове дейности, извършвани и контролирани от групи на организираната престъпност и тероризма. Нито в правилата, нито в практиката съществува **структурирано сътрудничество между органите, които се занимават с различни аспекти на едно и също явление или с различни явления, зад които стоят едни и същи организации**. Това води до дублиране на действията, до неефективност и нерядко до конфликт между правомощията.

4.11.3 В друго свое становище относно доброто управление в областта на данъчното облагане ⁽¹⁶⁾ ЕИСК разглежда по-подробно сътрудничеството между данъчните власти и полицейските органи за борба с престъпността и тероризма. Съвсем накратко проблемът се свежда до необходимостта от по-добра **координация между директивите в областта на данъчното облагане и директивите относно изпирането на пари**. Недопустимо е органи, преследващи едни и същи или сходни цели, като например администрациите, отговарящи за прякото и непрякото данъчно облагане, митниците, полицията, тайните служби, да нямат връзка помежду си или споразумения за сътрудничество.

4.11.4 ЕИСК съзнава, че подобно решение ще създаде проблеми от практическо и административно естество и че за прилагането му на практика ще е необходимо много време. Комитетът припомня обаче, че засега главната пречка несъмнено е липсата на **политическа воля** от страна на държавите-членки. Ето защо Комисията би трябвало да даде стимули в тази област и в своите средносрочни и дългосрочни програми да включи административното сътрудничество между разследващите органи.

4.12 В предложението за регламент не се посочва датата за влизането му в сила, а се отбелязва само, че ще той влезе в сила на двадесетия ден след публикуването му в Официален вестник на Европейския съюз. От друга страна обаче, в **член 45** се посочва, че редица **процедури за сътрудничество по електронен път ще се прилагат от 1 януари 2015 г.** Тази дата изглежда реалистична, доколкото всички държави-членки искат и могат да се ангажират да я спазват.

4.13 **Член 51** предвижда всяка държава-членка да подлага на (вътрешен) **одит** прилагането на процедурите за административно сътрудничество. Без съмнение подобна мярка е необходима и може би е продиктувана от опита с външния одит (вж. параграфи 3.4 и 4.3.1), по отношение на който се очаква решението на Съда на Европейския съюз. ЕИСК обаче си задава въпроса относно **реалната ефективност на една мярка, която оставя на държавите-членки задачата сами да контролират себе си**.

⁽¹⁵⁾ COM(2009) 428 окончателен, параграф 2.1.

⁽¹⁶⁾ Съобщение на Комисията относно насърчване на доброто управление в областта на данъчното облагане, COM(2009) 201 окончателен.

4.14 Остава непроменен **член 56** (бивш член 40), който дава на държавите-членки **възможността да не предоставят информация** и да не извършват разследвания, когато националното законодателство не дава правомощия за това или ако това би довело до разкриване на **промишлена или професионална тайна**. Добавен е обаче параграф, в който се уточнява, че **тази възможност не се прилага за случаи, защитени от банковата тайна**.

Въпросът би трябвало да бъде разгледан в по-широкия контекст на отмяната на банковата тайна и на законодателството срещу изпирването на пари. Все пак остава съмнението дали информацията, която е в притежание на лице, „действащо в качеството си на агент или фидуциар“, попада в обсега на банковата или в този на професионалната тайна. ЕИСК счита, че тук е необходимо разяснение.

Брюксел, 17 февруари 2010 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2003/71/ЕО относно проспекта, който следва да се публикува, когато публично се предлагат ценни книжа или когато се допускат ценни книжа до търгуване, и за изменение на Директива 2004/109/ЕО относно хармонизиране изискванията за прозрачност по отношение на информацията за издателите, чиито ценни книжа са допуснати за търгуване на регулиран пазар“

COM (2009) 491 окончателен — 2009/0132 (COD)

(2010/C 347/12)

Главен докладчик: г-н **Angelo GRASSO**

На 14 октомври 2009 г. Съветът реши, в съответствие с член 262 от Договора за създаване на Европейската общност, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2003/71/ЕО относно проспекта, който следва да се публикува, когато публично се предлагат ценни книжа или когато се допускат ценни книжа до търгуване, и за изменение на Директива 2004/109/ЕО относно хармонизиране изискванията за прозрачност по отношение на информацията за издателите, чиито ценни книжа са допуснати за търгуване на регулиран пазар“

COM(2009) 491 окончателен – 2009/0132 (COD).

На 3 ноември 2009 г. Бюрото на Европейския икономически и социален комитет възложи на специализирана секция „Икономически и паричен съюз, икономическо и социално сближаване“ да подготви работата на Комитета по този въпрос.

На 460-ата си пленарна сесия, проведена на 17 и 18 февруари 2010 г. (заседание от 18 февруари 2010 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 156 гласа „за“, 1 глас „против“ и 4 гласа „въздържал се“.

1. **Заключения и препоръки**

1.1 Предложението за директива има за цел да включи в действащата нормативна уредба на Общността два принципа, които по същество се споделят от Комитета: а) качеството на информацията е определящ фактор за действителния капацитет за подпомагане на инвеститорските решения на операторите и по-специално на операторите на дребно; б) управлението на информацията може да стане по-икономично, като се елиминират дублиранията на информация и следователно разходите за нейното осигуряване.

1.2 Практическото прилагане на тези два принципа се сблъсква с обективни трудности, тъй като само по себе си качеството е трудно измеримо, а още по-трудно измеримо е качеството на информацията. Също така следва да се отчете фактът, че конкретните механизми за разпространение на информацията на финансовите пазари (за които бихме могли да кажем, че действат „чрез осмоза“) и хоризонталните последици от тях върху различните икономически агенти, заинтересовани от осъществяване на инвестиции (т.нар. „сигнален ефект“), водят до създаването на разлики, включително и на значителни, между разходите за осигуряване на информацията и ползите (включително в икономически план), които могат да се извлекат от нея.

1.3 Следователно проблемите, свързани с качеството и икономичността на информацията, би трябвало да се решават заедно, като се има предвид, че най-добрият стимул за осигуряване на качествена информация от страна на емитента на ценни книжа е да може да се разчита на икономически ползи, които да бъдат поне

равни на разходите, направени за осигуряване на информацията. Икономическата оценка на информацията би трябвало да се извършва, като се има предвид, че ако информацията е прозрачна, разходите за набирането на капитал се намаляват. Ако обаче информацията не е прозрачна, разходите за набирането ще бъдат по-големи (т.нар. „премия за информационния риск“). ЕИСК би желал да се преодолее асиметрията в информацията, за да се намалят разходите за набирането на капитал, като по този начин се намали премията за информационния риск и се увеличи конкурентоспособността в набирането на капитал от страна на европейските предприятия.

1.4 Една съществена част (около 3/4) от разликата между разходи и ползи от информацията зависи от структурните механизми, чрез които информацията се разпространява сред операторите на пазара, а само една малка част (около 1/4) зависи от информацията, която не е предоставена от емитента. В предложението за директива се представят решения, насочени към намаляване на първата от двете части на информационния риск, и в този смисъл следва предложението да се оцени положително. ЕИСК подчертава единствено необходимостта същественото намаление на разходите, което би трябвало да последва, да не е за сметка на качеството на предоставяната информация, защото в противен случай мярката би имала обратен ефект.

1.5 В текста на предложението се засяга и един аспект на проблема, който остава нерешен. Необходимостта информацията да бъде предоставена на разположение на непрофесионалните инвеститори е в противовес с тази да им се предоставят всички необходими елементи за избора на инвестиции – нещо, което неизбежно води до използване на технически термини. Едно решение, към

което ЕИСК призовава, е създаването на пазар на „информационните посредници“, отделен от този на по-традиционните капиталови и рискови посредници (обикновено банки, дружества за инвестиционно управление, посредници, специализирани в деривативни инструменти, и др.). Въз основа на опита, натрупан в други страни и условия, ЕИСК препоръчва въвеждането (включително по време на етапите на пласиране на ценни книжа и като допълнение към предложенията, съдържащи се в документа, който е предмет на настоящото становище) на специални правни инструменти за делегиране (по подобие на гласуването чрез пълномощно), както и признаването на лица, занимаващи се професионално с финансова информация (по подобие на дружествата за управление на имуществото на заможни семейства - „family office“), чрез специални разпоредби.

2. Правно развитие и значение на темата

2.1 Европейската комисия отделя голямо внимание на темата за прозрачността на информацията на финансовите пазари. Свидетелство за това е непрекъснатото изготвяне на регулаторни мерки. В действителност с Предложение № 2000/0126 започна десетгодишен процес, насочен към осигуряване на ясни и прозрачни правила в рамките на ЕС за кодифициране на методите за допускане на ценни книжа до официална регистрация на фондовата борса, както и на информацията, която следва да бъде публикувана. С предложението за директива, което е предмет на настоящото становище, този процес понастоящем навлиза в нов етап от своето развитие, насочен към по-доброто прилагане на правилата за прозрачност на информацията чрез намаляване и опростяване на някои аспекти от публикуването на информационните проспекти.

2.2 По време на десетгодишния период 2000-2010 г. основните теми на нормативната уредба на Общността постепенно се промениха.

2.2.1 С Директива 2001/34/ЕО приоритетът беше насочен към количеството информация, която емитентите на ценни книжа са задължени да предоставят на инвеститорите, като се предполагаше, че ефективността на разпределение на финансовите пазари е пряко свързана с това количество. По същество тази хипотеза беше споделена от ЕИСК в становището, прието на 29 ноември 2000 г. (докладчик: г-н Lehnhoff) със 112 гласа „за“ и без гласове „против“ или „въздържал се“, като се подчертаваше единствено необходимостта от простота и яснота при поднасянето на информацията на инвеститорите.

2.2.2 През 2003 г. интересът беше насочен към използването на информацията от страна на операторите посредством приемането на регулаторни мерки, предназначени да допълнят първоначалния текст на Директива 2001/34/ЕО. С Директива 2003/6/ЕО беше регулирана т.нар. „търговия с вътрешна информация“ и по-специално операциите, които биха могли да предизвикат манипулация на равновесието на финансовите пазари и следователно да намалят доверието на потребителите. Следва да се подчертае обаче, че тази разпоредба се отнася за емитентите и контролните органи, като се отделя по-малко внимание на въздействието, което информацията може да окаже върху поведението на инвеститорите. В съответствие с този подход в Директива 2003/71/ЕО също бяха определени критериите за изготвяне на проспекта, който следва да се публикува, когато публично се предлагат ценни книжа или когато се допускат ценни книжа до търгуване.

2.2.3 С Директива 2004/109/ЕО се изменя текстът на Директива 2001/34/ЕО, като вниманието се насочва към техническите

изисквания за информиране на инвеститорите от страна на емитентите, чиито ценни книжа са допуснати за търгуване на регулиран пазар, с цел хармонизиране и интегриране на европейските финансови пазари и на финансовите услуги, които се предлагат на тях. В становището на ЕИСК, предшествало тази директива и прието на 10 декември 2003 г. (докладчик: г-н Simon) със 110 гласа „за“ и 1 глас „въздържал се“, се изразява съгласие с техническите предложения в текста, като се подчертава единствено възможността схеми, които са прекалено строги, да увеличат прекомерно разходите за осигуряване на задължителната информация, което би довело до съществени икономически пречки пред осигуряването на пълна информационна прозрачност, особено по отношение на дребните емитенти.

2.2.4 През 2005 г. допълненията към законодателството бяха насочени към т.нар. „регулатори на информацията“ на пазарите посредством мерки, свързани с организацията на комитетите за финансови услуги. Намерението беше да се даде възможност на европейските законодателни и регулаторни органи да реагират по-ефикасно и по-бързо на развитието на финансовите пазари (по-специално на развитието вследствие на технологичните промени). ЕИСК изрази своята подкрепа за тези мерки, предприети от Комисията, в становище, прието на 31 март 2004 г. (докладчик: г-жа Fusco) с 95 гласа „за“ и 2 гласа „въздържал се“

2.3 Основната цел на предложението за директива, което е предмет на настоящото становище, е да се подобри прилагането на двете Директиви 2003/71/ЕО и 2004/109/ЕО, като се въведат някои опростявания на процесите, за да се постигне по-голямо съответствие между финансовата информация и нуждите на т.нар. „инвеститор на дребно“, както и за да се увеличи ефективността и международната конкурентоспособност на емитентите, установени в ЕС. Следователно, за разлика от мерките, предприети досега, настоящото предложение за директива има за цел да насочи вниманието към темата за качеството на финансовата информация.

2.4 ЕИСК счита, че осигуряването на „много“ информация невинаги е свързано с наличието на „добра“ информация. Това създава и проблеми с икономичността на информацията, тъй като се предполага, че разходите за осигуряване на финансовата информация са свързани по-скоро с количеството информационни проспекти, които следва да бъдат изготвени, отколкото с качеството на тяхното съдържание. Това предложение за директива би могло да доведе до икономия от над 300 милиона евро годишно чрез преразглеждането на редица механизми, които дублират различните етапи от процесите на разпространение на информацията.

2.5 Необходимостта от наличие на пазари, които да са в състояние да предават информация в точното количество и с точното качество на поносими за инвеститорите цени, е тема от особен интерес. Неотдавнашни емпирични проучвания на Венецианския университет „Ca Foscari“ показаха, че през последните 15 години рискът от лоша информация (т.нар. „информационен риск“) е бил причина средно за 37 % от колебанията на европейските акционерни пазари, без съществена разлика между различните продуктови сектори. Освен това същите проучвания показват изненадващо, че над 3/4 от информационния риск се дължи на механизмите за разпространение на информацията, които са на разположение на операторите на пазара, като само останалата 1/4 се дължи на нарушения в процесите на оповестяване от страна на емитентите. Тези резултати се обясняват с икономическото естество на финансовата информация, което се характеризира с високи производствени разходи и ниски цени при предоставянето на трети страни – пряко следствие от липсата на взаимно изключване в процеса на нейното ползване. Това е явление, което само по себе си насърчава намаляването на качеството на информацията и на механизмите за нейното разпространение, като за сметка на това се увеличава и често пъти удвоява количеството информация.

2.6 Следователно ЕИСК счита за уместни всякакви мерки, които са насочени към регулиране на икономическите процеси, свързани с изготвянето и разпространението на информация, стига те да могат действително да допринесат за увеличаване на качеството на наличната на финансовите пазари информация, с което да се улеснят инвеститорите в процеса на избор на инвестиции и по този начин да се намалят разходите за набавяне на финансови ресурси от страна на емитентите на ценни книжа, предназначени за търгуване.

3. Основни разпоредби от предложението за директива

3.1 Предложението за директива се състои от пет члена, от които първите два целят изменението на текстовете съответно на Директива 2003/71/ЕО (член 1 от предложението – по-обширно изменение) и на Директива 2004/109/ЕО (член 2 от предложението – по-ограничено изменение). Останалите три члена имат спомагателна функция, тъй като се отнасят съответно до транспонирането (член 3), влизането в сила (член 4) и адресатите (член 5).

3.2 *Анализ и бележки по съдържанието на член 1 от разглежданото предложение във връзка с Директива 2003/71/ЕО*

3.2.1 Предложение за изменение на член 1, параграф 2, букви з) и й) и на член 3, параграф 2, буква д). Добавяне на параграф 4 към член 1

3.2.1.1 Преди всичко в новия текст се посочва, че праговете за приложимост на разпоредбата се отнасят за всички пласирания, извършени в цялата територия на Европейския съюз. Това уточнение е целесъобразно, най-вече за да се предотврати „заобикаляне“ на разпоредбата посредством разделянето на една единствена икономическа операция на няколко юридически независими операции, определени в зависимост от конкретните нормативни уредби. ЕИСК подчертава също така, че уточнението е необходимо включително с цел да се предотвратят евентуални разлики в разпространението на информацията в зависимост от различните местни условия и увеличението на разходите, което би могло да последва от тях, като съществена част от това увеличение би засегнала малките операции.

3.2.1.2 Освен това са посочени нови прагове за прилагане на директивата в съответствие с настоящия контекст на финансовите пазари. За да се избегне моралното остаряване на праговете, се предлага да се предостави на Комисията възможността да определя пряко тези ограничения с цел да се адаптират към актуалните условия, необходими за разпространението на информацията на финансовите пазари. ЕИСК изразява съгласие с необходимостта от прагове, които могат по-лесно да се адаптират към пазарните условия, но предлага измененията, приемани от Комисията, да се основават на предложения от страна на органите за контрол и надзор на финансовите пазари и посредници, тъй като дейността на тези органи ги прави по-подходящи за осъществяването на непрекъснат мониторинг на действителните пазарни нужди.

3.2.2 Предложение за изменение на член 2, параграф 1, буква д) и буква м), подточка ii)

3.2.2.1 В предложението се отправя искане за привеждане на определението за „квалифициран инвеститор“ в съответствие с определението, съдържащо се в Директивата относно пазарите на финансови инструменти (ДПФИ). ЕИСК изразява съгласие с това предложение, тъй като то спомага за съгласуването на правната рамка на Европейския съюз.

3.2.2.2 В предложението се посочват критериите за определяне на териториалния обхват в случая на ценни книжа (несвързани с дялово участие), чиято деноминация е под 1 000 EUR, като ги ограничава до държавата-членка, в която се намира седалището на емитента, тази, в която дългът ще бъде допуснат за търгуване на регулиран пазар, или тази, в която дългът е публично предлаган. ЕИСК споделя намерението на Комисията да опрости процедурите, като предотврати увеличаването на разходите вследствие на едновременното изготвяне на няколко проспекта. В този смисъл Комитетът отбелязва, че пазарната стойност на ценните книжа е доста различна от деноминацията им, която често пъти изпълнява чисто правната функция да определя дяловете на участие в дадена инициатива. Следователно не всички ценни книжа имат деноминация, като някои правни системи предоставят възможността да се издават ценни книжа без т.нар. „номинална стойност“, особено в случая на ценни книжа, несвързани с дялово участие. Ето защо ЕИСК предлага предложението да се допълни, като всяко позоваване на „деноминация“ се замени с „пазарна стойност“ (или „стойност на пласиране“) за ценните книжа, свързани с дялово участие, и с „базова стойност“ за ценните книжа, несвързани с дялово участие.

3.2.3 Предложение за изменение на член 3, параграф 2

3.2.3.1 С предложението се предоставя възможността посредниците, отговорни за пласирането, да могат да използват първоначалния информационен проспект на емитента, когато той съответства на европейските разпоредби, като по този начин бъдат избегнати разходите за изготвяне на допълнителни документи. ЕИСК изразява принципно съгласие с предложението и мотивите към него, но предлага да се обясни по-добре прилагането на новата разпоредба включително в случаите, когато седалището на посредника е в трета страна и същият започне пласиране в страна, различна от тази на емитента.

3.2.3.2 Също така ЕИСК се опасява, че при препродажбата на дребно на ценни книжа (т.нар. „retail cascade“) възползването от възможностите, разгледани в предходния параграф 3.2.3.1, би могло да е за сметка на бързото морално остаряване на финансовата информация. Следователно Комитетът предлага в момента на публикуване на проспекта органите за контрол и надзор на пазарите, на които оперира емитентът (или посредникът) да определят срок на валидност на проспекта, след който да бъде задължително неговото обновяване, в случай че конкретната операция, въз основа на която е бил издаден проспектът, все още не е приключила.

3.2.4 Предложение за изменение на член 4, параграф 1, буква д)

3.2.4.1 Съгласно предложението обхватът на освобождаването, предвидено в действащия текст, се разширява включително до схемите за предоставяне на акции на служителите на дружества, чиито ценни книжа не са допуснати за търговия на регулиран пазар (което следователно включва дружествата, чиито ценни книжа се търгуват на пазари извън ЕС). Това предложение е мотивирано от намерението да се премахнат разликите в третирането на различните видове дружества (тези, които се котира на пазари в ЕС, спрямо тези, които не се котира, и тези, които се котира на пазари извън ЕС), както и от целта да се намалят разходите за плащания, предназначени само за лицата, които вече са информирани относно инвестиционния риск, тъй като са служители в съответното дружество.

3.2.4.2 ЕИСК споделя намерението да се намалят разходите, но подчертава, че операциите по плащане на ценни книжа, предназначени за служителите на дружеството, биха могли сами по себе си да представляват важна информация за инвеститорите, които оперират на т.нар. „вторичен пазар“, особено ако се имат предвид международните консорциуми. Следователно ЕИСК препоръчва разширяването на обхвата на освобождаването да бъде обвързано с преразглеждане на разпоредбите относно прозрачността на пазарите. Преразглеждането на директивата по отношение на прозрачността би могло да бъде предложено от ЕИСК като отделно становище по собствена инициатива.

3.2.5 Предложение за изменение на член 5, параграф 2, на член 6, параграф 2 и на член 7

3.2.5.1 В предложението за директива се препоръчва да се отдава по-голямо значение на обобщението предвид голямото внимание към него, особено от страна на т.нар. „инвеститори на дребно“. Погрешно изготвеното обобщение би могло да доведе до пораздаването на конкретна правна отговорност по отношение на този, който го е изготвил. Въпреки това в предложението се уточнява, че броят на думите, съдържащи се в документа, не е ефективен показател за информационната стойност на документа, за която следва да се съди по т.нар. „ключова информация“.

3.2.5.2 ЕИСК споделя идеята, че броят на думите не може да бъде достатъчен показател за информационната стойност на обобщението, но счита, че предложението за директива следва да посочва по-ясно критериите за подреждане на информацията по важност. Предвид необходимостта инвеститорите да оценяват дадена инвестиция въз основа на съществуващото отношение между прогнозните равнища на риска и на възвръщаемостта, ключовата информация би трябвало да бъде тази, която може да определи в най-голяма степен рисковия профил на инвестицията – понятие, което само по себе си е трудно да бъде определено. Следователно Комитетът предлага ключовата информация да се определя въз основа на потенциалното ѝ въздействие, което следва да се измерва чрез стандартни показатели, които вече са включени в други разпоредби на Общността, например „Value-at-risk“ (стойност под риск). Едно алтернативно, но по-просто техническо решение, към което ЕИСК настоятелно призовава, е посочването на стойността под риск да стане задължително в обобщението.

3.2.6 Предложение за изменение на член 7, параграф 2

Разглежданото предложение за изменение има за цел да направи разходите за изготвяне на информационния проспект пропорционални на емисията и, в този случай, на емитираните права. В

действителност е известно, че разходите за изготвяне на проспекта не са напълно пропорционални на размера на финансовата операция и следователно върху по-малките операции тежи несъразмерно голям дял от разходите. В случая на емитирани права обаче намаляването на изискванията се оправдава с хипотезата, че „съществуващите акционери вече са направили своя първоначален избор да инвестират в дружеството и би следвало да са запознати с него“.

ЕИСК споделя необходимостта да се намали делът на фиксираните разходи за проспекта спрямо размера на финансовата операция, тъй като това е обективно констатиран факт. Същевременно обаче счита, че представените мотиви за намаляване на изискванията относно емитираните права не са достатъчни, тъй като при тяхното емитиране често се позволяват преговори със субекти, които поради факта, че не са били акционери на дружеството в момента на емитирането на правата, биха могли да бъдат засегнати от асиметрия в информацията. Както вече беше констатирано, и в двата случая въвеждането на задължение за посочване на стойности под риск на инвестицията би дало възможност да бъдат намалени разходите за изготвяне на проспекта, без това да има значително отражение върху информационната стойност на обобщението на документа.

3.2.7 Предложение за изменение на член 8

В предложеното изменение към член 8 се препоръчва да не се включва документацията относно гаранта на емисията, когато този гарант е държавата, като по този начин се цели намаляване на общите разходи за операцията. ЕИСК изразява принципно съгласие с това предложение, но препоръчва проспектът да посочва поне последния „рейтинг“ на гарантиращия орган, тъй като при една и съща валута на деноминацията на ценните книжа рейтингът е различен за отделните държави и тъй като гаранцията би могла да се дава от държавни органи, които разполагат със собствен финансов рейтинг, и евентуално от дружества със специална инвестиционна цел, които са собственост на държавата.

3.2.8 Предложение за изменение на член 9 и на член 14, параграф 4

Предложението се състои в удължаване на срока на валидност на проспекта от 12 месеца (съгласно действащите разпоредби) на 24 месеца. ЕИСК припомня това, което вече беше посочено, а именно, че същността на финансовата информация не позволява да се кодифицира по строго определен начин срокът на валидност на дадена информация. Ето защо Комитетът препоръчва да се запази настоящият срок на валидност от 12 месеца, като на органите за надзор на финансовите пазари се предостави възможността да удължат този срок с още 12 месеца, когато емитентът направи мотивирано искане за това.

3.2.9 Предложение за изменение на член 10, на член 11, параграф 1, на член 12, параграф 2 и на член 14, параграф 4

3.2.9.1 ЕИСК одобрява предложението за отмяна на член 10 от директивата, тъй като действащото задължение за публикуване на документ, съдържащ цялата информация, която вече е била публикувана през последните 12 месеца, утежнява излишно разходите за емитента, без това да води до каквато и да било полза за инвеститора – чрез съвременните информационни инструменти той може лесно да намери предишните проспекти, при условие че се приеме предвиденото изменение на член 14, съгласно което се предлага да се разшири задължението за публикуване на проспектите в интернет в рамките на обичайния период на валидност.

3.2.9.2 Предложенията за изменение на членове 11 и 12 се правят вследствие на предложението за отмяна на член 10, поради което Комитетът няма възражения към тях, с изключение на посоченото в предходния параграф.

3.2.10 Предложение за изменение на член 16

3.2.10.1 Предложението има за цел преди всичко да се уточни моментът, в който се прекратява изискването за оповестяване, по-специално по отношение на евентуалните разлики между момента на закриване на офертата и този, в който започва търговията. В предложението се препоръчва измежду двете събития да се избере това, което настъпи по-рано. ЕИСК счита, че е целесъобразно предложението да бъде допълнено от изискването за посредниците, които осъществяват пласирането, да публикуват стойността на пласираните ценни книжа, които са били търгувани в периода между закриването на офертата и започването на търговията. Данните относно стойността на търговията в този период (практика, която в миналото беше определяна като „сив пазар“) трябва да бъдат удостоверени от орган за надзор и контрол и трябва да посочват общата стойност на транзакциите, осъществени между посредниците, които участват в пласирането.

3.2.10.2 В предложението се посочва и единен период, в който инвеститорите могат да упражнят правото си на оттегляне на

съгласието, равен на два дни след публикуването на информационната притурка. ЕИСК одобрява предложението за хармонизиране на сроковете за упражняване на правото на оттегляне на съгласието, но препоръчва да се въведе изискването инвеститорите, които вече са дали съгласието си, да бъдат уведомявани относно притурката към проспекта по електронен адрес, предоставен специално за тази цел.

3.2.11 Предложение за изменение на член 18

Съдържанието на предложеното изменение към член 18 от действащия текст на директивата е от изключително технически характер, като позволява по-бързо нотифициране на удостоверенията за одобрение на изготвените проспекти. По този начин могат да бъдат намалени разходите и рисковете, свързани с технически грешки при публикуването на проспектите, особено в държавите, в които т.нар. „паспорт“ не е напълно действащ. ЕИСК одобрява предложението за изменение.

3.3 Анализ и бележки по съдържанието на член 2 от разглежданото предложение във връзка с Директива 2004/109/ЕО

Измененията, предложени в член 2, имат за цел да бъде съгласувано съдържанието на предходните параграфи с текста на разглежданата директива. ЕИСК одобрява измененията, като остават валидни забележките, отправени в предходните параграфи.

Брюксел, 18 февруари 2010 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Съвета и Европейския парламент — Преглед на политиката по околната среда за 2008 г.“

COM(2009) 304 окончателен

(2010/C 347/13)

Докладчик: г-н **Daniel RETUREAU**

На 24 юни 2009 г. Европейската комисия реши, в съответствие с член 262 от Договора за създаването на Европейската общност, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно:

„Съобщение на Комисията до Съвета и Европейския парламент - Преглед на политиката по околната среда за 2008 г.“.

COM (2009) 304 окончателен.

Специализирана секция „Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 28 януари 2010 г.

На 460-ата си пленарна сесия, проведена на 17 и 18 февруари 2010 г. (заседание от 17 февруари), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 118 гласа „за“, 4 гласа „против“ и 10 гласа „въздържал се“.

1. **Заключения и препоръки**

1.1 В заключение Комитетът смята, че общностните институции и държавите-членки приемат много сериозно проблемите на изменението на климата и устойчивото развитие. Въпреки това предстои да се направи още много, за да се приеме обща позиция и да се работи за поемане на количествено определени и постепенно нарастващи ангажименти на международно равнище, като се преразгледат политиките за оказване на помощ на държавите от АКТЬ и по-общо на развиващите се страни. Това трябва да важи и за основните ни търговски партньори, по-специално САЩ.

1.2 Общият екологичен отпечатък на продуктите следва да бъде обект на минимални стандарти. Европейската политика следва да остане съчетание от законодателство и доброволни инструменти и инициативи за промяна на поведението и за по-задълбочено осъзнаване на новите проблеми, с които днес трябва да се справя човешката раса. Аспектите „информация“ и „образование“ следва да се развиват в рамките на гражданското общество.

1.3 Интегрираната политика за климата и енергетиката започва да доказва ефективността си и прилагането ѝ трябва да продължи, като приложното ѝ поле се разшири, за да обхване и други парникови газове и други сектори (предимно всички видове транспорт) и като се насърчи международното сътрудничество.

1.4 Законодателството, например Регламентът за регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), и екологичната отговорност ще продължават да играят съществена роля, допълвана от инициативите на предприятията, гражданите и потребителите.

1.5 Редица директиви, приети през последните няколко години, изискват внимателно наблюдение, за да се гарантира правилното транспониране в националното законодателство и неговата ефективност, по-специално по отношение на контрола върху прилагането му.

1.6 Докладът е много изчерпателен и полезен, но доколко гражданите са запознати с него?

2. **Основно съдържание на документа на Комисията**

2.1 За европейските граждани 2008 г. беше белязана от безпрецедентно осъзнаване на световната криза, произтичаща от изменението на климата, което се превърна в основен политически приоритет за тях.

2.2 Това показва ясно необходимостта от ориентиране на развитието към икономика с ниски емисии на въглероден диоксид и към икономия на ресурси. За справяне с тези предизвикателства ще бъдат необходими допълнителни усилия.

2.3 Икономиката беше силно засегната от безпрецедентна криза. Финансовата криза доведе до спиране на инвестициите в реалната икономика и предизвика сериозна безработица и увеличение на бюджетния дефицит вследствие на отпускането на публични заеми и влизането с дялова участия в банки и кредитни институции.

2.4 Докладът на Комисията представлява съобщение до Съвета и Парламента. ЕИСК не е официално консултиран относно периодичните доклади за напредъка, но по принцип настоява да се запознава с докладите, тъй като те позволяват да се проследи действителното прилагане на законодателството и насоките на Общността.

2.5 В годишния доклад за 2008 г. относно политиката в областта на околната среда се прави равностойна на общностните инициативи и тяхната ефективност, по-специално с оглед на ангажиментите за намаляване на емисиите на парникови газове, поети в Киото и новите ангажименти, които се очакваха от конференцията в Копенхаген. Комитетът прие становище по този въпрос ⁽¹⁾.

(1) ОВ С 128, 18.5.2010 г., стр. 116

2.6 Според Комисията и въз основа на прогнозите, ЕС е на път да постигне целите за намаляване на емисиите от протокола от Киото за борба с изменението на климата. ЕС и неговите държави-членки, или поне повечето от тях, са на път да изпълнят поетите ангажменти за намаляване на емисиите. Очаква се дори целите да бъдат надхвърлени благодарение на едностранните усилия на определени държави-членки, които проучват допълнителни мерки.

2.7 Докладът разглежда различните области, спрямо които се прилага общностната политика в областта на околната среда, но съобщението на Комисията е само обобщение, пълният доклад е над 200 страници и е приложен към съобщението на Комисията.

2.8 През юни 2008 г., въз основа на пълните данни за 2006 г., емисиите на парникови газове на ЕС-15 са били с 2,7 % по-ниски в сравнение с референтната година (1990 г.) при отбелязан икономически растеж от 40 % за същия период. Съществуващите политики и мерки следва да позволят общо намаляване от 3,6 % през 2010 г. спрямо референтната година, което представлява половината от стойността за периода от 2008-2012 г., за който ангажментът ни за намаляване на емисиите е 8 %. От закупуването на кредити от проекти за намаляване на емисиите в трети страни като част от инструментите на Протокола от Киото се очаква допълнително намаляване от 3 %, което би довело до общо намаляване от 6,6 %. Допълнителни 1,4 % се очакват от въглеродните погълтители.

2.9 Всичко това би позволило да се постигнат и дори да се надхвърлят целите от Киото, тъй като държавите-членки все още не са включили в прогнозите си горни граници за разпределянето на емисионни квоти за търговския период 2008-2012 г. за емисионни квоти на ЕС, които биха довели до намаляване на емисиите спрямо референтната година с още 3,3 %.

3. Бележки

3.1 Прогнозите на Комисията в доклада за 2008 г. се основават на пълни, но сравнително стари данни, а за периода от 2006 г. насам – на непълни данни. Това обаче бяха единствените налични данни през 2008 г. и Комисията е взела под внимание всички събрани резултати по темата до датата на публикуване. Въпреки разочаровашия резултат от Конференцията в Копенхаген, посветена на климата, Комитетът смята, че ЕС трябва да изпълни целта за намаляване на емисиите, която си е поставил за 2012 г. и да се стреми да постигне допълнителните намаления, предвидени за 2020 г.

3.2 Няколко директиви, приети през последните години, изискват внимателно проследяване, за да се гарантира правилното транспониране и ефективността на действащото национално законодателство, особено по отношение на контрола на неговото прилагане. Някои държави-членки не успяха да постигнат поставените им цели. В доклада се изтъкват оставащите проблеми и препятствия, както и постигнатият напредък. Той дава пълен и подробна информация и обявява новите показатели, определящи общия екологичен отпечатък на продуктите и дейностите. Желателно е да

получи широко разпространение и бъдещите доклади да бъдат популяризиращи и да насърчават поведенчески промени в производството, дистрибуцията и потреблението.

3.3 Комитетът не е напълно убеден от аргумента, че кризата сама по себе си би могла да представлява възможност за преориентиране на начините на производство и потребление към по-устойчиви решения. Покупателната способност на все по-голям брой семейства намалява драстично в резултат на безработицата и закриването на предприятия, някои от които са преместили производството си в трети страни. В краткосрочен план намирането на работа и жилище остава основен проблем, особено за младите хора, на които трябва да се намери положителен отговор.

3.4 Тенденцията е към увеличаване на несигурните работни места, временните договори и работата на непълнен работен ден. Това води до нестабилност, която не би могла да насърчи промени в моделите на потребление на домакинствата, а така също и на предприятията. Последните понякога предпочитат да изнесат най-замърсяващите си производства извън ЕС, отколкото да инвестират в други производствени модели – това е особено трудно сега, когато кредитите са оскъдни, по-специално за МСП.

3.5 Докладът засяга само повърхностно въпроса за последствията от кризата, за които все още няма благоприятни за околната среда решения. Кризата има и значителни последствия за страните извън ЕС-27, особено за развиващите се страни. Трудно е да се изготвят ефективни политики спрямо тези страни за кратък срок, когато официалната помощ за развитие и други видове помощ бързо намаляват. Абсолютно необходима е бърза и последователна промяна в поведението, за да може да се окаже помощ на тези страни, които нямат нито ресурси, нито технологии, за да се борят с изменението на климата.

3.6 Завръщането към нормалната ситуация със същата икономическа организация няма да ни приближи до по-сигурна и по-качествена околна среда, а сигналите от финансовите пазари и промишлеността далеч не са окуражаващи. Необходима са твърда политическа воля, както и по-активна мобилизация на европейските граждани и обективна информация от страна на медиите вместо ненужно черногледство.

3.7 За индустриализиращите се страни като Китай, Бразилия, Индия и др. старите модели на потребление на индустриализираните държави с пазарни икономики са все още цел, която предстои да бъде постигната и нито правителствата, нито обществеността в тези държави разбират опитите да им се налагат ограничения по отношение на замърсяването, промяната в начина на живот и потреблението. За тях задълженията по отношение на борбата с изменението на климата са историческа несправедливост срещу тях в момент, когато се опитват да изведат населението си от бедността, да поощрят образованието и здравеопазването, благодарение на ролята им на подизпълнители на транснационалните предприятия в промишлеността.

3.7.1 Те отправят искане за помощ и трансфер на технологии, към което трябва да се отнесем сериозно, ако желаем да отбележим напредък по пътя, начертан от споразуменията в областта на климата.

3.8 Трябва да бъде разгледан въпросът за превоза на стоки от едната част на света към другата по фрагментирани производствени вериги и към твърде отдалечени потребителски пазари и да се вземат подходящи мерки. Реинтернализиранието на действителните разходи за околната среда и климата понастоящем е за сметка на потребителите под формата на разходи и замърсяване. По тази причина Комитетът подкрепя усилията за преразглеждане на Международната конвенция за предотвратяване на замърсяването от кораби (MARPOL) и за ограничаване на замърсяването от кораби, но освен това ще бъде полезно да се въведе регламентиране в световен мащаб на финансовите пазари и по-добра транспортна логистика, както и да се насърчават устойчивите производства.

3.9 ЕИСК споделя гледната точка на Комисията, че правителствата следва да използват плановете си за икономическо възстановяване за подобряване на енергийната ефективност, като се стремят да развият екологична инфраструктура и като насърчават екологични иновации.

3.10 Една стабилна политика в областта на околната среда може да подпомогне започването на „по-зелено“ възстановяване, с по-малък въглероден отпечатък и с промяна в модела на потребление на предприятията и домакинствата.

3.11 Бързата загуба на биологично разнообразие в света (изчезването на голям брой животински и растителни видове, някои от които, например птици и пчели, са от особено значение за селското стопанство) означава, че е необходимо да се въведат политики, с цел да се спре унищожаването на видовете. Това включва в частност:

— управление на горите и спиране на изсичането на девствените и тропическите гори;

— използваните в селското стопанство методи (установено е, че съвременните продукти за растителна защита се отразяват на здравето на пчелите и на изхранването на птиците).

3.12 ЕИСК приветства създаването на нови показатели, които вземат предвид биологичното разнообразие и климата, като въведените от Евростат за приоритетните области на Шестата програма за действие в областта на околната среда.

3.13 CO₂ не е единственият парников газ, необходимо е да се обърне особено внимание на NO_x (азотните оксиди) и на всичко, което би могло да засегне озоновия слой и да допринесе за глобалното затопляне.

3.14 Комитетът подчертава необходимостта от по-голямо осъзнаване и активно участие на гражданите, които би трябвало да се ориентират към прилагането на добри практики по отношение на потреблението на стоки и към намаляването и разделянето на битовите отпадъци. Необходимо е и предприятията също да осъзнаят проблема и да включат борбата срещу изменението на климата в техните ангажменти в областта на социалната отговорност.

3.15 Повечето от програмите и законодателните актове, които се споменават в доклада, са били предмет на становище на ЕИСК в определен момент ⁽²⁾ и ЕИСК създаде постоянна Обсерватория на устойчивото развитие, за да допринесе по по-ефективен начин към стратегиите за борба срещу изменението на климата, за проследяване на политиките и законодателството на ЕС и за контрола на тяхната ефективност.

Брюксел, 17 февруари 2010 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI

⁽²⁾ Становища на ЕИСК: ОВ С 128, 18.5.2010 г., стр. 122.; ОВ С 318, 23.12.2009 г., стр. 97; ОВ С 317, 23.12.2009 г., стр. 75; ОВ С 318, 23.12.2009 г., стр. 92; ОВ С 306, 16.12.2009 г., стр. 42; ОВ С 277, 17.11.2009 г., стр. 67; ОВ С 277, 17.11.2009 г., стр. 62; ОВ С 318, 23.12.2009 г., стр. 88; ОВ С 218, 11.9.2009 г., стр. 55; ОВ С 218, 11.9.2009 г., стр. 50; ОВ С 218, 11.9.2009 г., стр. 46; ОВ С 175, 28.7.2009 г., стр. 34; ОВ С 218, 11.9.2009 г., стр. 59; ОВ С 306, 16.12.2009 г., стр. 39; ОВ С 204, 9.8.2008 г., стр. 66.

ЦЕНИ ЗА АБОНАМЕНТ ЗА 2010 г. (без ДДС, с включени разходи за стандартна доставка)

Официален вестник на ЕС, серии L + C, единствено на хартиен носител	на 22 официални езика на ЕС	1 100 EUR за годишен абонамент
Официален вестник на ЕС, серии L + C, на хартиен носител + годишно сборно издание на CD-ROM	на 22 официални езика на ЕС	1 200 EUR за годишен абонамент
Официален вестник на ЕС, серия L, единствено на хартиен носител	на 22 официални езика на ЕС	770 EUR за годишен абонамент
Официален вестник на ЕС, серии L + C, месечно издание на CD-ROM (сборно издание)	на 22 официални езика на ЕС	400 EUR за годишен абонамент
Притурка към Официален вестник (серия S — Договори за обществени поръчки и процедури по възлагане), CD-ROM, две издания на седмица	многоезичен: на 23 официални езика на ЕС	300 EUR за годишен абонамент
Официален вестник на ЕС, серия C — Конкурси	на език(езици) в зависимост от конкурса	50 EUR за годишен абонамент

Абонамент за *Официален вестник на Европейския съюз*, издаван на официалните езици на Европейския съюз, може да се направи за 22 езикови версии. Един абонамент включва сериите L (Законодателство) и C (Информация и известия).

За всяка езикова версия се прави отделен абонамент.

Съгласно Регламент (ЕО) № 920/2005 на Съвета, публикуван в Официален вестник L 156 от 18 юни 2005 г., според който институциите на Европейския съюз временно не са задължени да съставят всички актове на ирландски език и да ги публикуват на този език, изданията на Официален вестник на ирландски език се разпространяват отделно.

Абонаментът за притурката към Официален вестник (серия S — Договори за обществени поръчки и процедури по възлагане) включва всички 23 официални езикови версии в един общ многоезиков CD-ROM.

Абонатите на *Официален вестник на Европейския съюз* имат право, след заявка, да получат различните приложения към Официален вестник без допълнително заплащане. Информация за публикуването на приложенията се предоставя чрез съобщения за читателите, включени в *Официален вестник на Европейския съюз*.

През 2010 г. CD-ROM форматът ще бъде заменен с DVD формат.

Продажби и абонаменти

Абонаментът за различните платени периодични издания, като например *Официален вестник на Европейския съюз*, може да бъде направен чрез всички наши търговски представители.

Списъкът на търговските представители е достъпен на адрес:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_bg.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) предлага директен безплатен достъп до законодателството на Европейския съюз. Този интернет сайт дава възможност за справка с *Официален вестник на Европейския съюз* и включва договорите, законодателството, юриспруденцията и подготвителните законодателни актове.

За подробна информация за Европейския съюз посетете интернет сайта: <http://europa.eu>

